

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

EU:n lainsäädännön avulla voidaan määrittää, missä tuomioistuimessa asia olisi käsiteltävä, jos riidan osapuolet ovat käynnistäneet menettelyn eri EU-maissa.

Esimerkiksi liikenneonnettomuuden osapuolina saattaa olla kaksi henkilöä, joista toinen asuu Saksassa ja toinen Ranskassa, ja he kumpikin nostavat omassa jäsenvaltiossaan vahingonkorvauskanteen toista vastaan.

Ristiriitaisten päätösten välttämiseksi voidaan unionin oikeuden perusteella määrittää, mikä tuomioistuin missä jäsenvaltiossa on toimivaltainen käsittelemään asian. Yleissääntö on, että henkilö pitäisi haastaa oikeuteen siinä valtiossa, jossa hänen kotipaikkansa on. Erityistapauksissa voidaan soveltaa myös vaihtoehtoisia toimivaltasääntöjä. Esimerkiksi sopimusvelvoitteiden laiminlyöntiä koskeva kanne voidaan nostaa siinä paikassa, missä kyseinen velvoite oli määrä panna täytäntöön (esimerkiksi paikka, jonne ostetut tavarat olisi pitänyt toimittaa). Tiettyjen ryhmien, kuten kuluttajien, työntekijöiden ja vakuutusentottajien, suojaamiseksi on erityissääntöjä.

Perheoikeudessa on unionin sääntöjä, joiden perusteella määritetään, missä avioeroa, lapsen huoltoa tai elatusvelvollisuutta koskevat riidat on käsiteltävä.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Kun oikeuspaikka on määritetty tuomioistuinten toimivaltasääntöjen perusteella, on löydettävä toimivaltainen tuomioistuin.

Euroopan siviilioikeudellisessa atlassessa on siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten nimet ja osoitteet (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet, muutoksenhakutuomioistuimet jne.) sekä niiden toimialue.

Päivitetty viimeksi: 08/10/2020

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Tuomioistuinten toimivalta - Belgia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Ei sovelleta.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Johdanto

Kun otetaan huomioon Belgian oikeusjärjestelmän erityispiirteet, kysymyksiä 1 ja 2.1 on selkeyden vuoksi käsiteltävä yhdessä.

Ensinnäkin on erotettava toisistaan asiallinen toimivalta ja alueellinen toimivalta.

Jokaisella kanteella on kohde ja usein myös rahamääräinen arvo. Laissa määritellään asiallisen toimivallan laajuus erittelemällä niiden kanteiden luonne ja arvo, jotka tuomioistuin voi ottaa tutkittavaksi.

Tällä tietosivulla asiallinen toimivalta selostetaan kysymyksiin 1 ja 2.1 annetussa vastauksessa.

Millään tuomioistuimella ei ole toimivaltaa koko Belgian alueella. Maa on jaettu laissa oikeudenkäyttöalueisiin, jotka on jaettu edelleen pienempiin alueisiin (*kanton/canton, arrondissement*). Jokainen tuomioistuin on toimivaltainen vain omalla alueellaan. Tätä tarkoitetaan alueellisella toimivallalla. Sen kuvaus löytyy vastauksesta kysymykseen 2.2.

Täysi toimivalta: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on "täysi toimivalta". Se tarkoittaa, että toisin kuin muut tuomioistuimet, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet voivat ottaa käsiteltäväksi mitä tahansa asioita, myös sellaisia, jotka kuuluvat toisten tuomioistuinten toimivaltaan.

Oikeudenkäyntilain (*Gerechtelijk Wetboek / Code judiciaire*) 568 §:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsittelee kaikki kanteet lukuun ottamatta muutoksenhakutuomioistuimessa tai kassaatioistuimissa suoraan nostettuja kanteita. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten täysi toimivalta on siis ehdollinen, koska vastaaja voi vedota toimivallan puutteeseen sillä perusteella, että jollakin toisella tuomioistuimella on asiassa erityinen toimivalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on lisäksi joitakin yksinomaisia toimivaltuuksia. Tietty riita-asiat on osoitettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, vaikka kanteen arvo olisi alle 2 500 euroa, esimerkiksi henkilön oikeudellista asemaa koskevat kanteet.

Muut tuomioistuimet

Ohessa luettelo muista tuomioistujista ja lyhyt kuvaus niiden asiallisesta toimivallasta:

a) Rauhantuomari (*vrederechter / juge de paix*)

Oikeudenkäyntilain 590 §:n mukaan kaikki korkeintaan 2 500 euron suuriset vaateet kuuluvat rauhantuomarin yleiseen toimivaltaan, paitsi ne, jotka lain mukaan nimenomaisesti kuuluvat toisen tuomioistuimen toimivaltaan. Tämän yleisen toimivallan lisäksi rauhantuomarille on säädetty joitakin erityisiä toimivaltuuksia (oikeudenkäyntilain 591, 593 ja 594 §) ja yksinomaisia toimivaltuuksia (oikeudenkäyntilain 595 ja 597 §), jotka eivät ole riippuvaisia vaateen arvosta. Esimerkkejä tällaisista erityisistä toimivaltuuksista ovat vuokrasta, yhteisomistuksesta, rasitteista ja elatusmaksuista johtuvat riita-asiat. Rauhantuomari voi myös laatia adoptioasiakirjat ja antaa todistuksen tosiseikan notorisuudesta. Kiireelliset pakkolunastukset ja sinetönnit kuuluvat rauhantuomarin yksinomaiseen toimivaltaan.

b) Poliisituomioistuin (*politie rechtbank / tribunal de police*)

Oikeudenkäyntilain 601 *bis* §:n mukaan poliisituomioistuin käsittelee kaikki liikenneonnettomuuksista johtuvat vahingonkorvausvaateet niiden arvosta riippumatta. Kyseessä on yksinomainen toimivalta.

c) Kauppatuomioistuin (*rechtbank van koophandel / tribunal de commerce*)

Oikeudenkäyntilain 573 §:ssä säädetään, että kauppatuomioistuin käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena yritysten (eli sellaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden, joka harjoittavat pysyvästi taloudellista toimintaa) väliset riidat, joissa on kyse tällaiseen toimintaan liittyvistä teoista ja jotka eivät kuulu muiden tuomioistuinten toimivaltaan.

Myös muut kuin yritykset voivat nostaa kanteen yritystä vastaan kauppatuomioistuimessa. Lisäksi kauppatuomioistuin käsittelee vekseleitä koskevat riita-asiat.

Näiden yleisten toimivaltuuksien lisäksi kauppatuomioistuimella on joitakin erityisiä ja yksinomaisia toimivaltuuksia. Erityiset toimivaltuudet luetellaan oikeudenkäyntilain 574 §:ssä. Niihin kuuluvat muun muassa liikeyrityksiä koskevat riita-asiat sekä meri- ja sisävesiliikenteeseen liittyvät kanteet.

Kauppatuomioistuimen yksinomainen toimivalta määritellään oikeudenkäyntilain 574 §:n 2 momentissa seuraavasti: vaateet ja riita-asiat, jotka johtuvat suoraan konkurssista tai velkajärjestelystä (*réorganisation judiciaire*) 8. elokuuta 1997 annetun konkurssilain ja 31. tammikuuta 2009 annetun, yritystoiminnan jatkuvuutta koskevan lain säännösten mukaisesti ja joiden ratkaisua koskevista seikoista säädetään konkurssiin ja velkajärjestelyyn sovellettavassa erityislaissa.

d) Työtuomioistuin (*arbeidsrechtbank / tribunal de travail*)

Työtuomioistuin on tärkein erityistuomioistuin, ja valtaosa sen toimivaltuuksista on erityisiä. Nämä toimivaltuudet määritellään oikeudenkäyntilain 578 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä, ja ne koskevat riita-asioita seuraavilla aloilla:

työsuhteet

työtapaturmat ja ammattitaudit

sosiaaliturva.

Työtuomioistuimella on yksinomainen toimivalta määrätä hallinnollisia seuraamuksia, joista säädetään oikeudenkäyntilain 578–582 §:ssä tarkoitetuissa laeissa ja asetuksissa sekä eräiden sosiaalialan lakien rikkomisesta langetettavia hallinnollisia sakkoja koskevassa laissa. Sillä on yksinomainen toimivalta myös kollektiivista velkajärjestelyä koskevissa kanteissa.

e) Tuomioistuinten puheenjohtajat – välitoimimenettely

Oikeudenkäyntilain 584–589 §:n mukaan tuomioistuinten (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen, kauppatuomioistuimen ja työtuomioistuimen) puheenjohtajat voivat kiireellisissä tapauksissa tehdä väliaikaisia päätöksiä asioissa, jotka kuuluvat heidän edustamansa tuomioistuimen toimivaltaan. Ehtona on, että asialla on kiire, ja että päätös on vain tilapäinen eikä vaikuta itse pääasiaan. Esimerkkeinä voidaan mainita määräykset asiantuntijalausannon hankkimisesta ja todistajan kuulemisesta.

f) Pakkokeinotuomioistuin (*beslagrechter / juge des saisies*) – oikeudenkäyntilain 1395 §

Kaikki kanteet, jotka koskevat hukkaamiskieltoa (*saisie conservatoire*), täytäntöönpanokeinoja ja liittovaltion valtiovarainministeriöön 21. helmikuuta 2003 annetulla lailla perustetun elatussaatavia hoitavan yksikön maksamia tukia, käsitellään pakkokeinotuomioistuimessa.

g) Nuorisotuomioistuin (*jeugdrecht / juge de la jeunesse*)

Vaikka Belgian liittovaltion osat ovatkin toimivaltaisia nuorten suojelua koskevissa asioissa, nuorisotuomioistuinjärjestelmä kuuluu edelleen liittovaltion toimivaltaan ja sitä säännellään nuorten suojelusta 8. huhtikuuta 1965 annetulla liittovaltion lailla. Nuorisotuomioistuin on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen osasto, joka on keskittynyt nuorison suojelua koskeviin toimiin.

g) Perhetuomioistuin (*tribunal de la famille, familierechtbank*)

Perhetuomioistuin käsittelee kaikki perheoikeudelliset riita-asiat. Sen toimivaltaan kuuluvat mm. seuraavat asiat (oikeudenkäyntilain 572 bis §):

aviopuolisoiden ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolten (*cohabitants légaux*) väliset asiat;

vanhempainvastuuta koskevat asiat;

elatusvelvoitteita koskevat asiat;

aviovarallisuussuhteita koskevat asiat.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Belgian oikeusjärjestelmä perustuu kantajan valinnanvapauteen. Pääsääntö on vahvistettu oikeudenkäyntilain 624 §:n 1 momentissa. Yleensä kantaja nostaa kanteen vastaajan kotipaikassa tai, jos vastaajia on useita, yhden vastaajan kotipaikassa.

Entä jos vastaaja on oikeushenkilö? Oikeushenkilön kotipaikka on paikka, jossa sen päämaja sijaitsee, eli hallinnollinen päätoimipaikka, josta yritystä johdetaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tietyissä tapauksissa kantaja voi siirtää asian toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tästä säädetään muun muassa oikeudenkäyntilain 624 §:n 2–4 momentissa. Vastaajan kotipaikan tai, jos vastaajia on useita, yhden vastaajan kotipaikan, sijaan kantaja voi valita jonkin seuraavista:

sen paikan tuomioistuin, jossa yksi tai useampi riidanalainen velvoite on syntynyt tai jossa velvoite toteutetaan, toteutettiin tai olisi pitänyt toteuttaa;

sen paikan tuomioistuin, joka on valittu oikeustoimen täytäntöönpanopaikaksi;

sen paikan tuomioistuin, jossa haastemies on keskustellut henkilökohtaisesti vastaajan kanssa, jos vastaajalla tai, jos vastaajia on useampia, yhdelläkään vastaajista, ei ole kotipaikkaa Belgiassa eikä ulkomailla.

Lisäksi oikeuskäytännössä katsotaan, että välitoimimenettelyissä päätöksen täytäntöönpanopaikan tuomioistuimella on alueellinen toimivalta.

Elatusmaksuista säädetään oikeudenkäyntilain 626 §:ssä, että toimeentulon turvaamiseksi esitetyt elatusmaksuvaateet voidaan esittää kantajan (eli elatusmaksuun oikeutetun vanhemman) kotipaikan tuomioistuimessa.

On kuitenkin huomattava, että 624 ja 626 §:n säännöt ovat luonteeltaan täydentäviä, ja osapuolet voivat poiketa niistä. Osapuolet voivat tehdä oikeuspaikkasopimuksen, jonka nojalla niiden välillä mahdollisesti syntyvä riita-asia voidaan käsitellä vain tietyissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa.

Yleiseen valinnanvapauden periaatteeseen on kuitenkin joitakin poikkeuksia.

Oikeudenkäyntilain 627–629 §:ssä määritellään tilanteet, joissa kantajalla ei ole valinnanvapautta. Tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat:

työsopimuksista johtuvat riita-asiat (627 §:n 9 momentti): toimivaltainen tuomioistuin on kaivoksen, tehtaan, työpaikan, liikkeen tai toimiston sijaintipaikan ja yleisesti yrityksen toiminnan, ammatin harjoittamisen tai yrityksen, yhdistyksen tai ryhmittymän liiketoiminnan sijaintipaikan tuomioistuin;

kun kyseessä on aviosuhteen lopulliseen kariutumiseen perustuva avio- tai asumuserohakemus (628 §:n 1 momentti): toimivaltainen tuomioistuin on puolisoiden viimeisen yhteisen asuinpaikan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuin.

Edes näissä tapauksissa valinnanvapautta ei ole kokonaan poistettu. Oikeudenkäyntilain 630 §:ssä osapuolille annetaan mahdollisuus laatia riidan syntymisen jälkeen sopimus, jonka nojalla he poikkeavat lakisääteisistä määräyksistä. Sen sijaan ennen riidan syntymistä tehdyt sopimukset ovat mitättömiä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Oikeudenkäyntilain 631–633 §:ssä säädettyissä tapauksissa vain yhdellä tuomioistuimella on yksinomainen alueellinen toimivalta. Kantaja ei voi siksi valita toisin, eikä oikeuspaikkasopimusta voida tehdä ennen riidan syntymistä eikä sen jälkeen. Esimerkkejä tällaisista tapauksista ovat seuraavat:

konkurssi (oikeudenkäyntilain 631 §:n 1 momentti): sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, jossa elinkeinonharjoittajalla oli päätoimipaikka tai

oikeushenkilöllä kotipaikka päivänä, jona konkurssihakemus tehtiin tai kanne nostettiin. Sekundäärikonkurssi: sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, johon konkurssivelallinen on sijoittautunut. Jos sijoittautumispaikkoja on useampia, toimivaltainen on se tuomioistuin, johon asia viedään ensimmäisenä.

velkajärjestely (oikeudenkäyntilain 631 §:n 2 momentti): sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, jossa velallisella oli päätoimipaikka tai

oikeushenkilöllä kotipaikka velkajärjestelyä koskevan hakemuksen jättämispäivänä.

verolain soveltamista koskevat riidat (632 §): toimivalta on sen muutoksenhakutuomioistuimen kotipaikan tuomarilla, jonka oikeudenkäyttöalueella sijaitsee joko verotoimisto, jolle vero maksetaan tai pitäisi maksaa, tai riitautetun päätöksen tehnyt verohallinto siinä tapauksessa, että riita ei liity veronkantoon. Jos menettelyn kielenä on saksa, ainoastaan Eupenin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen.

hukkaamiskieltoa ja täytäntöönpanokeinoja koskevat vaatimukset (633 §): hukkaamiskiellon täytäntöönpanopaikan tuomioistuin on toimivaltainen, jollei laissa toisin säädetä. Ulosmittaustapauksissa toimivalta on ulosmittausvelallisen kotipaikan tuomioistuimella. Jos ulosmittausvelallisen kotipaikka on ulkomailla tai tuntematon, toimivalta on täytäntöönpanopaikan tuomioistuimella (ks. myös tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22. joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 22 artiklan 5 kohta).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Kuten edellä jo todettiin, 624 ja 626 §:n säännöt ovat luonteeltaan täydentäviä, ja osapuolet voivat poiketa niistä. Osapuolet voivat tehdä tapauskohtaisesti oikeuspaikkasopimuksen, jonka nojalla niiden välillä mahdollisesti syntyvä riita-asia voidaan käsitellä vain tietyissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa.

Oikeudenkäyntilain 627–629 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeuspaikkasopimusta ei voida tehdä ennen riidan syntymistä. Kuitenkin 630 §:stä voidaan päätellä, että tällaisen sopimuksen tekeminen on mahdollista riidan syntymisen jälkeen.

Oikeudenkäyntilain 631–633 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeuspaikasta ei voida tehdä sopimusta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Vastaus tähän kysymykseen sisältyy kysymyksiin 1 ja 2 annetussa vastauksessa.

Linkkejä

Edellä mainitut oikeudenkäyntilain kohdat: [Liittovaltion oikeusministeriö](#)

valitse "Geconsolideerde wetgeving" / "Législation consolidée"

kohdassa "Juridische aard" / "Nature juridique" valitse "Gerechtelijk Wetboek" / "Code judiciaire"

kirjoita kohtaan "Woord(en)"/"Mot(s)": "624"

valitse "Opzoeking"/"Recherche"

valitse "Lijst"/"Liste"

* valitse "Justitie van A tot Z" / "Justice de A à Z"

* valitse: "Cours: compétence/Hoven: bevoegdheid" / "Cours: compétence" (tuomioistuimet: toimivalta)

Ohje alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen etsintään: [Liittovaltion oikeusministeriö](#)

valitse "Territoriale bevoegdheid" / "Compétence territoriale".

Päivitetty viimeksi: 25/09/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Bulgaria

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä yleiset tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat yksityisoikeudellisiin suhteisiin liittyviä riita-asioita ja muita oikeudellisia kysymyksiä (siviiliprosessilain (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 14 §:n 1 momentti). Joissakin suurissa maakuntatuomioistuimissa on rikos- ja siviilioikeudellisten jaostojen ohella erilliset kauppaoikeudelliset jaostot.

Poikkeuksen muodostavat kanteet, joissa vaaditaan korvausta vahingoista, joita kansalaisille tai oikeushenkilöille on aiheutunut täytäntöönpanoelinten tai viranomaisten laittomien tekojen, toimien tai laiminlyöntien takia hallinnollisen toiminnan aikana tai sen yhteydessä. Tällaisissa asioissa toimivalta on hallintotuomioistuimilla, jotka käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kaikki hallinnolliset asiat, jotka on pantu vireille hallinnollisten päätösten tai sopimusten antamiseksi, muuttamiseksi, kumoamiseksi tai mitätöimiseksi, sekä asiat, jotka koskevat hallinnon perusteettomia toimenpiteitä tai laiminlyöntejä, lukuun ottamatta korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvia asioita. Muita erityistuomioistujia ei ole perustettu siviilioikeuden alalla.

Bulgarian lainsäädännön mukaan rikoksen uhri voi hakea korvausta kärsimästään vahingosta joko siviilioikeudellisessa menettelyssä tai syytettyä vastaan aloitetussa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyvä siviilikanne voidaan nostaa sekä syytettyä että sellaisia muita henkilöitä vastaan, jotka ovat siviilioikeudellisesti vastuussa rikoksen aiheuttamista vahingoista. On otettava huomioon, että tuomioistuin voi kieltäytyä tutkimasta siviilikannetta rikosoikeudellisessa menettelyssä. Siinä tapauksessa uhri voi puolustaa oikeuksiaan nostamalla tavallisen siviilioikeudellisen kanteen.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Siviilioikeudellisissa asioissa ensimmäisenä oikeusasteena on ensisijaisesti piirituomioistuin (*rayonen sad*), jonka toimivaltaan kuuluvat kaikki siviiliasiat, paitsi ne, joissa ensimmäisenä oikeusasteena on maakuntatuomioistuin (*okrazhen sad*) (siviiliprosessilain 103 §).

Siviiliprosessilain 104 §:n mukaan maakuntatuomioistuin käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat asiat:

huoltajuussuhteen vahvistamiseen tai kiistämiseen, adoption purkuun, vajaavaltaiseksi julistamiseen tai vajaavaltaisuuden peruuttamiseen liittyvät kanteet; omaisuuteen tai muihin esineoikeuksiin liittyvät kanteet, jos kanteen arvo on yli 50 000 leviä;

siviili- ja kauppaoikeudelliset kanteet, jos kanteen arvo on yli 25 000 leviä (lukuun ottamatta elatukseen, työlainsäädäntöön tai perusteettoman edun palauttamiseen liittyviä kanteita);

kanteet, jotka koskevat luvatonta tai mitätöntä yrityksen rekisteröintiä tai rekisteröintiä, jonka edellytykset eivät täyty, kun tästä on säädetty lailla;

arvosta riippumatta maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet, jotka on yhdistetty yhteen hakemukseen, mikäli ne on tarkoitus tutkia yhdessä ja samassa menettelyssä;

muiden lakien mukaan maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet.

Kauppalain (*Targovski zakon*) mukaan yhtiön osakkaan oikeuksien puolustamiseen, yhtiökokouksen päätösten muuttamiseen, yhtiön julkistamiseen pätemättömäksi ja yhtiön purkamiseen liittyvät kanteet sekä konkurssimenettelyn tai muun vastaavan menettelyn aloittamispyynnöt kuuluvat sen maakuntatuomioistuimen toimivaltaan, jonka alueella yhtiön tai elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee. Konkurssituomioistuimena toimii maakuntatuomioistuin, jonka alueella elinkeinonharjoittajan toimipaikka on sillä hetkellä, kun konkurssimenettelyä koskeva pyyntö jätetään.

Hallintotuomioistuimet käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kanteet, joissa vaaditaan korvausta vahingoista, jotka ovat aiheutuneet täytäntöönpanoelinten tai viranomaisten laittomien tekojen, toimien tai laiminlyöntien takia.

Rikosoikeudellisessa menettelyssä nostetun siviilikanteen käsittelee sama tuomioistuin, jolla on toimivalta asianomaisen rikoksen osalta.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vastaajalla on vakituinen osoite tai kotipaikka.

Kanteet oikeushenkilöitä vastaan nostetaan tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä kyseisen elimen kotipaikka sijaitsee. Jos kanne koskee riitoja, jotka ovat syntyneet oikeushenkilön tytäryhtiön tai sivuliikkeen kanssa, se voidaan nostaa myös kyseisen tytäryhtiön tai sivuliikkeen sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Kanteet valtiota ja valtion laitoksia vastaan, niiden osastot ja paikalliset yksiköt mukaan luettuina, on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä kyseinen kiistanalainen oikeussuhde on syntynyt. Jos riita-asia on syntynyt ulkomailla, kanne nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet henkilöä vastaan, jonka osoite on tuntematon, nostetaan kyseisen henkilön edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä

tuomioistuimessa, ja jos edustajaa ei ole, kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Näitä sääntöjä sovelletaan myös

vastaaajiin, jotka eivät asu Bulgariassa olevassa vakituisesa osoitteessaan. Jos kantajallakaan ei ole vakituista osoitetta Bulgariassa, kanne nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet alaikäisiä tai vajaavaltaisia henkilöitä vastaan nostetaan kyseisen henkilön laillisen edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Perintöasioita, testamenttilahjoituksen mitätöimistä tai pienentämistä, perinnönjakoa ja riidattoman jaon mitätöimistä koskevat kanteet nostetaan tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan kuolinpesän hallinnointi kuuluu. Jos perinnönjättäjä oli Bulgarian kansalainen, mutta kuolinpesän hallinnointi tapahtuu ulkomailla, kanne voidaan nostaa perinnönjättäjän Bulgariassa olevan viimeisen pysyvän osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa tai tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä jäämistö sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusperusteisia rahasaatavia koskevat kanteet voidaan nostaa myös vastaajan nykyisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Elatuskanteet voidaan nostaa myös kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Työntekijä voi nostaa kanteen työnantajaansa vastaan myös tavanomaisen työskentelypaikkakuntansa tuomioistuimessa.

Työriidat toisaalta ulkomaisten työntekijöiden ja toisaalta ulkomaisten työnantajien tai sellaisten yhteisyritysten välillä, joilla on kotipaikka Bulgariassa, ratkaistaan työnantajan kotipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, silloin kun työ suoritetaan Bulgariassa, jollei osapuolten välillä ole muuta sovittu.

Ulkomailla työskentelevien työntekijöiden, jotka ovat Bulgarian kansalaisia, sekä ulkomailla sijaitsevien bulgarialaisten työnantajien väliset työriidat ratkaistaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa. Jos vastaajana on työntekijä, asia käsitellään vastaajan Bulgariassa olevan asuinpaikan mukaan määräytyvässä toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Vahingonkorvauskanteet voidaan nostaa myös vahingon tapahtumapaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos kanne koskee eri tuomiopiirissä asuvia vastaajia tai useassa eri tuomiopiirissä sijaitsevaa omaisuutta, kantaja voi valita tuomioistuimen kyseisistä tuomiopiireistä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa sekä kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, nostetaan omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa nostetaan myös kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä.

Kuluttajien nostamat tai kuluttajia vastaan nostetut kanteet on osoitettava kuluttajan nykyisen osoitteen mukaan määräytyväälle tuomioistuimelle tai, jos kyseinen osoite ei ole tiedossa, kuluttajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyväälle tuomioistuimelle

Kanteet, jotka vahinkoa kärsinyt henkilö nostaa vakuutusenantajaa, takuurahastoa (*Garantsionen fond*) ja Bulgarian liikennevakuutuslaitosten keskuslaitosta (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrohovateli*) vastaan korvauksen saamiseksi vakuutuslain (*Kodeks za zastrohovaneto*) nojalla, on osoitettava tuomioistuimelle, jonka tuomiopiirissä kantajalla oli vahingon tapahtumahetkellä nykyinen tai vakituinen osoite tai kotipaikka vahingon tapahtumahetkellä tai jonka tuomiopiirissä vahinko tapahtui.

Kanne korvauksen saamiseksi rikoksen aiheuttamasta vahingosta on nostettava siinä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta asianomaisessa rikosasiassa, jotta asiat voidaan käsitellä yhdessä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Laissa säädettyä toimivaltaa ei periaatteessa voida muuttaa osapuolten sopimuksella.

Omistusta koskevien riitojen osapuolet voivat kirjallisella sopimuksella määritellä muun kuin sen tuomioistuimen, jonka toimivaltaan asia asuinpaikkasääntöjen mukaan kuuluu. Tätä mahdollisuutta ei sovelleta tapauksiin, joissa on kyse kiinteän omaisuuden sijaintipaikkaan liittyvistä pakottavista toimivaltasäännöksistä, eikä kanteisiin, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa, kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä.

Kuluttajansuojaan ja työläinsäädäntöön liittyvissä kanteissa tuomioistuimen valintaa koskeva sopimus tulee voimaan vain, jos sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen.

Omaisuuksien osapuolet voivat sopia asian ratkaisemisesta välitystuomioistuimessa (*arbitrazhen cad*), paitsi jos riidan kohteena on esineoikeus tai kiinteän omaisuuden hallinta, elatus tai työsuhteeseen liittyvät oikeudet. Välimiesmenettelyn toimivalta perustuu riidan osapuolten keskenään tekemään menettelylliseen sopimukseen, niin sanottuun välimiesmenettelyyn (*arbitrazhno sporazumenie*), sekä asiaa koskeviin kansainvälisen oikeuden säännöksiin ja erityiseen bulgarialaiseen oikeuslähteeseen eli kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevaan lakiin (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*).

Kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevan lain mukaan välimiesmenettelyllä tarkoitetaan osapuolten sopimusta saattaa välimiesmenettelyn ratkaistavaksi kaikki riita-asiat tai jokin riita-asioista, joita on saattanut syntyä tai on syntynyt osapuolten välillä tiettyssä sopimussuhteessa tai muuhun kuin sopimukseen perustuvassa oikeussuhteessa. Välimiesmenettely voi olla joko pelkkä välimieslauseke toisessa sopimuksessa tai erillinen sopimus. Välimiesmenettely on tehtävä kirjallisena. Välitystuomioistuin voi olla pysyvä instituutio tai se voidaan muodostaa tietyn riidan ratkaisemista varten. Välitystuomioistuin voi kokoontua ulkomailla, jos yhden riidan osapuolen tavanomainen asuinpaikka, sääntömääräinen kotipaikka tai se paikka, josta toimintaa tosiasiallisesti hallinnoidaan, on ulkomailla.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Bulgariassa siviilioikeuden alalla toimivia erityistuomioistuimia ovat ainoastaan hallintotuomioistuimet.

Vahingonkorvauskanteet täytäntöönpanoelimiä vastaan voidaan nostaa hallintotuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vahinko tapahtui tai vahinkoa kärsineellä on osoite tai kotipaikka. Jos samanaikaisesti kanteen kanssa riitautetaan myös itse hallinnollinen päätös, on käännyttävä sen tuomioistuimen puoleen, jonka tuomiopiirissä valituksen tekijällä on osoite tai kotipaikka (hallintomenettelylain (*Administrativnoprotsesualen kodeks*) 133 §:n 5 momentti). Hallintotuomioistuinten alaisuuteen kuuluvat kaikki muut paitsi korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvat hallinnolliset asiat. Korkein hallinto-oikeus on ensimmäisen asteen tuomioistuin seuraavissa asioissa: muita viranomaispäätöksiä kuin kaupungin- ja kunnanvaltuustojen antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ministerineuvoston, pääministerin, varapääministerin ja ministerin antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ylimmän tuomarineuvoston ratkaisusta nostetut kanteet; Bulgarian keskuspankin päätöksistä nostetut kanteet; muista päätöksistä nostetut, laissa säädetyt kanteet.

Päivitetty viimeksi: 10/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Tšekki

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tšekin tasavallassa ei ole siviilioikeudellisia menettelysääntöjä, joissa nimettäisiin erityistuomioistuimia tiettytyyppisten asioiden käsittelemiseen. Siviiliasioissa yleisellä tuomioistuimella on periaatteessa toimivalta ratkaista kaikki siviilioikeudelliset riita-asiat. Ne on määritelty pääpiirteissään siten, että siviilioikeudellisissa menettelyissä tuomioistuimet ottavat tutkittavaksi ja ratkaisevat yksityisoikeudellisiin suhteisiin perustuvat riidat ja muut oikeustapaukset (lain N:o 99/1963 7 kohdan 1 alakohta, siviiliprosessilaki, sellaisena kuin se on muutettuna). Lisäksi Tšekin tasavallassa tuli 1.1.2014 alkaen voimaan uusi erikoisoikeudenkäyntejä koskeva laki N:o 292/2013. Tämän lain nojalla tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat siinä määritettyjä oikeusasioita. Tietyissä tapauksissa erityislainsäädäntö siirtää päätösvalan siviilioikeudellisissa asioissa hallintoviranomaisille. Tällöin riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen on kuitenkin aina tarkistettava hallintoviranomaisen päätös siviiliprosessilain N:o 99/1963, sellaisena kuin se on muutettuna, viidennen osan mukaisesti (alkaen 244 §:stä).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Tšekin tasavallassa riita-asioita käsitteleviä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia ovat piirituomioistuimet ja alioikeudet sekä harvoissa tapauksissa Tšekin tasavallan korkein oikeus.

1. Piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä ensimmäisen oikeusasteen menettelyt, ellei laissa nimenomaisesti säädetä, että toimivalta on alioikeuksilla tai Tšekin tasavallan korkeimmalla oikeudella.

2.

a) Lain N:o 99/1963 mukaan alioikeuksilla on toimivalta seuraavissa ensimmäisen oikeusasteen asioissa:

työnantajan ja työntekijän väliset riidat, jotka koskevat eläkevakuutukseen, sairausvakuutukseen, sosiaaliturvan sekä aineelliseen tukeen perustuvan etuuden liikamaksuun liittyvää vastavuoroista sovittelua, sekä riidat, jotka koskevat sairausvakuutusetuksien saamisoikeuden perusteella maksetun takautuvan korvauksen vastavuoroista sovittelua

lakon tai työsulun laittomuutta koskevat riidat

toista valtiota tai diplomaattisia erioikeuksia ja vapauksia nauttivia henkilöitä koskevat riidat, jos ne kuuluvat tšekkiläisten tuomioistuinten toimivaltaan työehtosopimukseen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevan välimiehen päätöksen mitätöimistä koskevat riidat

tapaukset, jotka koskevat kaupallisten yhtiöiden, säätiöiden, lahjoitusrahastojen ja lahjarahastojen perustamiseen liittyviä oikeussuhteita, sekä kaupallisten yhtiöiden, niiden kumppaneiden tai jäsenten väliset riidat sekä kumppaneiden ja jäsenten väliset riidat, jotka johtuvat niiden osallisuudesta kaupalliseen yhtiöön

liiketoimintayhtiöiden, niiden kumppaneiden ja jäsenten sekä yhtiöiden sääntömääräisten elinten jäsenten tai selvittäjien väliset riidat, jos riidat koskevat sääntömääräisten elinten jäsenten tehtäviä ja velvollisuuksia tai likvidaatiota

tekijänoikeuslakiin liittyvät riidat

vilpillisen kilpailun rikkomien tai uhkaamien oikeuksien suojaamista tai lainvastaisia kilpailunrajoituksia koskevat riidat

oikeushenkilön nimen ja maineen suojaamista koskevat asiat

rahavakuuksia koskevat riidat sekä vekseleitä, sekkejä ja sijoitusvälineitä koskevat riidat

tavarakauppaan liittyvät riidat

omistajayhteisöjen yhtiökokouksiin liittyvät ja niistä johtuvat riidat

yritysten ja osuuskuntien muutoksiin liittyvät asiat, mukaan luettuina kaikki korvausmenettelyt erityissäädöksen nojalla

laitoksen ostoon tai laitoksen tai sen osan vuokraukseen liittyvät riidat

rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvät riidat, kun kyse on kynnysarvon ylittävistä julkisista hankinnoista, mukaan luettuina näiden sopimusten täytäntöönpanon edellyttämät hankinnat.

b) Lain N:o 292/2013 mukaan alioikeuksilla on toimivalta seuraavissa ensimmäisen oikeusasteen asioissa:

asiat, jotka koskevat oikeushenkilöiden asemaa, mukaan luettuina niiden purkaminen ja likvidatio, jäsenten nimittäminen ja erottaminen niiden sääntömääräisistä elimistä tai selvittäjän nimittäminen ja erottaminen, sekä niiden muutokset ja asiat, jotka liittyvät niiden asemaan yleishyödyllisinä yhteisöinä

oikeushenkilöiden omaisuudenhoitoon liittyvät asiat

asiat, jotka koskevat takuutalletuksia useammalle kuin yhdelle henkilölle maksettavaan suoritukseen tai korvaukseen liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi yhtiöläkiin tai yhtiöiden ja osuuskuntien muuttamista koskevaan lakiin perustuvan oikeuden päätöksen nojalla (jäljempänä "pakollinen takuutalletus")

pääomamarkkinoita koskevat asiat

asiat, jotka liittyvät alustavaan suostumukseen tehdä tutkimuksia kilpailun suojelua koskevissa asioissa

asiat, joissa Tšekin asianajajaliiton tai veroneuvojen järjestön edustajan suostumus tutustua asiakirjojen sisältöön korvataan tuomioistuimen päätöksellä.

3. Tšekin tasavallan korkeimmalla oikeudella on kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetun lain N:o 91/2012 51 §:n kohdan nojalla toimivalta ensimmäisenä ja ainoana asteena menettelyissä, jotka koskevat ulkomaisten päätösten tunnustamista avio- ja asumuseroa, avioliiton mitätöintiä ja avioliiton pätevyyttä koskevissa asioissa, jos vähintään toinen osapuolista on Tšekin tasavallan kansalainen. Tätä menettelyä ei kuitenkaan noudateta, kun tunnustetaan EU:n muissa jäsenvaltioissa tehtyjä tuomioita asioissa, joissa sovelletaan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja

täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskeissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 2201/2003 tai joissa sovelletaan kahden- tai monenvälistä sopimusta, jossa määrätään muun kuin Tšekin lain mukaisesta menettelystä. Korkeimmalla oikeudella on toimivalta myös asioissa, jotka koskevat vanhemmuuden vahvistamista ja kiistämistä koskevan ulkomaisen tuomion tunnustamista, kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetun lain N:o 91/2012 55 §:n nojalla.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Menettelyjen aloittamishetkellä vallitsevat olosuhteet ovat ratkaisevia toimivallan (ks. kysymys 2.1) ja alueellisen toimivallan määrittämisen kannalta. Millään myöhemmällä olosuhdemuutoksella (esimerkiksi vastaajan asuinpaikan muutoksella) ei ole merkitystä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta (toimivallan siirto alaikäisten hoitoa, huoltajuutta ja oikeuskelpoisuutta koskeissa asioissa).

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 105 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimella on valtuutus tutkia alueellinen toimivalta vain menettelyjen alkaessa – valmisteluistunnon päättymiseen saakka tai, jos tuomioistuin ei ole käynyt valmisteluistuntoa, ennen kuin asian alkua aloitetaan, ts. siihen saakka, kun tuomioistuin kehottaa kantajaa nostamaan kanteen ensimmäisessä kuulemisessa tai kun se antaa päätöksen osapuolia kuulematta. Myöhemmissä vaiheissa alueellista toimivaltaa voidaan selvittää vain, jos valmisteluistuntoa ei ole käyty ja jos jompikumpi osapuoli on vastustanut paikallista toimivaltaa heti, kun sillä on ollut mahdollisuus tehdä niin. Tietämissä tapauksissa on mahdollista, että alueellinen toimivalta on useammalla tuomioistuimella. Kantaja voi valita yleisen tuomioistuimen ja siviiliprosessilain N:o 99/1963 87 §:ssä nimettyjen tuomioistuinten välillä (esimerkiksi työpaikan sijainnin perusteella asioissa, jotka koskevat korvausta sen paikan mukaan, missä vahinko tapahtui). Kantajan on valittava tuomioistuin viimeistään silloin, kun kanne nostetaan – toimivalta on tuomioistuimella, jossa menettely pantiin ensimmäisen kerran vireille.

Tietämissä oikeusasioissa alueellinen toimivalta määräytyy erikoisoikeudenkäyntejä koskevan lain N:o 292/2013 mukaan.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellisen toimivallan perussäännöistä säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 84–86 §:ssä ja lain N:o 292/2013 4 §:ssä. On kuitenkin muistettava, että tietämissä tapauksissa alueellisesta toimivallasta voidaan säätää suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säädetään kansainvälisen toimivallan ohella myös alueellisesta toimivallasta). Tämä tarkoittaa sitä, ettei Tšekin lainsäädännön sääntöjä alueellisesta toimivallasta sovelleta aina.

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 perussääntö on se, että yleisesti toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan yleinen tuomioistuin. Yleinen tuomioistuin on aina piirituomioistuin. Jos ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on alueoikeudella (ks. kysymys 2.1), alueellinen toimivalta on sillä alueoikeudella, jonka alueella osapuolen yleinen tuomioistuin (piirituomioistuin) sijaitsee. Jos kanne koskee useampaa vastaajaa, alueellinen toimivalta on kenen tahansa vastaajan yleisellä tuomioistuimella.

Luonnollisen henkilön yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella henkilön asuinpaikka sijaitsee, ja jos henkilöllä ei ole vakituista asuinpaikkaa, se piirituomioistuin, jonka alueella henkilö oleskelee. Asuinpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa henkilö asuu tarkoituksenaan jäädä sinne pysyvästi (on mahdollista, että tällaisia paikkoja on useampia, jolloin kaikki näiden paikkakuntien tuomioistuimet ovat henkilön yleisiä tuomioistuimia). Liiketoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön yleinen tuomioistuin on liiketoimintaan liittyvien asioiden osalta se piirituomioistuin, jonka alueella henkilön liiketoimintapaikka sijaitsee (julkiseen rekisteriin merkitty liiketoimintapaikka). Jos liiketoimintapaikkaa ei ole, yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella henkilö asuu, ja jos henkilöllä ei ole asuinpaikkaa, se piirituomioistuin, jonka alueella hän oleskelee.

Oikeushenkilön yleinen tuomioistuin määräytyy sen sääntömääräisen kotipaikan mukaan (ks. siviililain N:o 89/2012 136–137 §).

Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjän tehtäviin liittyvä yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella selvittäjän sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee.

Lisäksi on erityissäännöt, joita sovelletaan valtion yleiseen tuomioistuimeen (se tuomioistuin, jonka alueella valtion organisaatioyksikön, jolla on tiettyyn lainsäädäntöön perustuva toimivalta, sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, ja jos alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta ei voida määrittää tämän perusteella, se tuomioistuin, jonka alueella käsiteltävää asiaa koskevaan oikeuteen liittyvät olosuhteet syntyivät), kuntaan (se tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella kunta sijaitsee) ja laajempaan alueelliseen itsehallintoyksikköön (se tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella yksikön hallintoelinten sääntömääräinen kotipaikka on).

Jos vastaajalla, joka on Tšekin kansalainen, ei ole yleistä tuomioistuinta tai jos hänellä ei ole yleistä tuomioistuinta Tšekin tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka toimivalta-alueella hänen viimeisin tiedossa oleva asuinpaikkansa Tšekin tasavallassa sijaitsee. Jollei Tšekin tasavallassa ole muuta tuomioistuinta, jonka toimivaltaan kuuluu käsitellä tiettyä henkilöä koskevat asiat, varallisuusoikeudelliset asiat voidaan käsitellä tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kyseisen henkilön varat sijaitsevat.

Ulkomaalaista henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne (menettelyjen aloittamista koskeva pyyntö) myös siinä tuomioistuimessa, jonka alueella Tšekin tasavallassa sen laitos tai sen organisaatioyksikkö sijaitsevat.

Erikoisoikeudenkäynnistä annetun lain N:o 292/2013 4 §:n säännösten mukaan menettelyjä koskeva toimivalta on sen henkilön yleisellä tuomioistuimella, jonka etua menettely koskevat, ellei tässä laissa ole säädetty muuta. Alaikäisen henkilön, joka ei ole täysin oikeustoimikelpoinen, yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella alaikäisen asuinpaikka sijaitsee vanhempien sopimuksen, tuomioistuimen päätöksen tai muiden ratkaisevien seikkojen perusteella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Vastaajan yleisen tuomioistuimen alueellisen toimivallan lisäksi on myös toisenlaista erityistä alueellista toimivaltaa: a) valinnan perusteella määräytyvää erityistä alueellista toimivaltaa (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.1) ja b) yksinomaista erityistä alueellista toimivaltaa (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.2).

Kaupallisissa asioissa on mahdollista tehdä myös oikeuspaikkasopimus (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.3).

Lain N:o 292/2013 5 §:n mukaan erikoisoikeudenkäynneissä on lisäksi niin, että jos toimivallan määrittäneet olosuhteet muuttuvat alaikäisen huoltajuutta koskevista asioista, muissa huoltajuusasioissa ja oikeustoimikelpoisuutta koskevista menettelyissä, tuomioistuimella on oikeus siirtää toimivalta toiselle tuomioistuimelle, jos se on alaikäisen, huoltajan tai sen henkilön edun mukaista, jonka oikeustoimikelpoisuudesta ollaan päättämässä. Tämän kohdan mukainen toimivallan siirto tehdään kuitenkin aina tuomioistuimen harkinnan perusteella.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tässä on kyse ”valinnan mukaan määräytyvästä erityisestä alueellisesta toimivallasta”, josta säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 87 §:ssä. Kantaja voi valita, nostaako hän kanteen vastaajan yleisessä tuomioistuimessa vai toisessa tuomioistuimessa, jolla on alueellista toimivaltaa. Alueellisen toimivallan sääntöjä on kuitenkin noudatettava – jos alueoikeudella on toimivalta ensimmäisenä oikeusasteena, kantajan on nostettava kanne alueoikeudessa. Kun kanne on toimitettu tuomioistuimelle, kantaja ei voi enää muuttaa valintaansa. Jos alueellista toimivaltaa säännellään suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säännellään sekä kansainvälistä että alueellista toimivaltaa), Tšekin lainsäädäntöön perustuvia, valintaan perustuvaa alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä ei saa soveltaa. Vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta kantaja voi valita tuomioistuimen, jonka alueella vastaajan vakituinen työpaikka sijaitsee

olosuhteet, joihin oikeus korvaukseen perustuu, syntyivät

vastaaajana olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yrityksen organisaatioyksikkö sijaitsee, jos riita koskee tätä yksikköä säänneltyjä markkinoita järjestävän tai monenvälistä kauppajärjestelmää ylläpitävän henkilön sääntömääräinen kotipaikka on, jos kyse on kaupallisesta riidasta

asioissa, jotka koskevat tämän henkilön organisoimaa säänneltyä markkinaa tai tällaiseen liiketoimintaan liittyvää sovittelua tämän henkilön ylläpitämässä monenvälisessä kauppajärjestelmässä tai tällaiseen liiketoimintaan liittyvässä sovittelussa maksun suorituspaikka sijaitsee, kun kyse on vekseliä, velkakirjaa tai muuta vakuutta koskevan oikeuden käyttämisestä tavarakaupan sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, jos kyse on tavarakauppaan liittyvästä riidasta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tässä on kyse "yksinomisesta erityisestä alueellisesta toimivallasta", josta säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:ssä ja erikoisoikeudenkäyntilain N:o 292/2013 tietyissä säännöksissä. Jos tietyissä asioissa on määrätty käytettäväksi yksinomaista alueellista toimivaltaa, sitä ei saa määrittää vastaajan yleisen tuomioistuimen tai valintaan perustuvan tuomioistuimen mukaan.

Jos alueellista toimivaltaa säännellään suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säännellään sekä kansainvälistä että alueellista toimivaltaa), Tšekin lainsäädäntöön perustuvia, yksinomaista alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä ei saa soveltaa.

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:n mukaan yksinomaista alueellista toimivaltaa käytetään ensisijaisesti seuraavissa menettelyissä:

puolisoiden yhteisen omaisuuden tai muun varallisuuden jakaminen tai asunnon yhteisomistuksen peruuttaminen avioeron jälkeen – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka antoi päätöksen avioerosta

kiinteää omaisuutta koskevaan oikeuteen liittyvät menettelyt (menettelyjen on suoraan koskettava kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa oikeutta – yleensä kyse on esineoikeudesta tai asumisoikeudesta) – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella omaisuus sijaitsee, mikäli menettelyissä ei ole kyse puolisojen yhteisen omaisuuden tai muun varallisuuden jakamisesta tai asunnon yhteisomistuksen peruuttamisesta avioeron jälkeen (näissä tapauksissa alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka antoi päätöksen avioerosta, ks. edellä)

menettelyt, joissa päätetään perintömenettelyyn liittyvästä riidasta – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jossa perintömenettelyt käydään.

Erikoisoikeudenkäyntilain N:o 292/2013 säädetään erityisestä alueellisesta toimivallasta etenkin seuraavien menettelyjen yhteydessä:

avioeromenettelyt, menettelyt, joissa selvitetään, onko avioliitto pätevä vai ei ja joissa avioliitto julistetaan mitättömäksi – 373 ja 383 §:n mukaan toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella puolisojen viimeisin yhteinen asuinpaikka Tšekin tasavallassa sijaitsi, kunhan vähintään toinen puolisoista asuu tällä alueella edelleen; jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei tehnyt hakemusta menettelyjen aloittamiseksi, ja jos tällaista tuomioistuinta ei ole, sen puolison yleinen tuomioistuin, joka teki hakemuksen menettelyjen aloittamiseksi perintömenettelyt – 98 §:n mukaan vainajan rekisteröity vakituinen asuinpaikka, viimeinen asuinpaikka tai hänen oleskelupaikkansa tai paikka, jossa vainajan kiinteä omaisuus sijaitsee tai jossa hän kuoli (nämä ovat hierarkkisia kriteerejä)

kansainvälisiä lapsikaappausasioita koskevat menettelyt (lapsen palautus) 479 §:n mukaan se tuomioistuin, jonka alueella Kansainvälisoikeudellisen lastensuojeluviraston (Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) sääntömääräinen kotipaikka on – ts. Brnon kaupunkioikeus.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 89a §:n nojalla osapuolilla on mahdollisuus sopia toisesta alueellisesta toimivallasta kuin lain määräämästä (ns.

oikeuspaikkasopimus) vain asioissa, jotka koskevat liiketoimintaan perustuvia yritysten välisiä suhteita ja vain sillä ehdolla, ettei tietyssä tapauksessa ole vahvistettu noudatettavan yksinomaista alueellista toimivaltaa siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:n nojalla (ks. edellä). Oikeuspaikkasopimus on tehtävä kirjallisesti. Jos kantaja toimittaa kanteen valitsemaansa tuomioistuimeen ja jos vedotaan oikeuspaikkasopimukseen, se (uskottavassa muodossa, mieluiten alkuperäinen sopimus tai oikeaksi todistettu kopio) on asianmukaista liittää mukaan kanteeseen, vaikka nykyinen lainsäädäntö ei sitä edellytäkään.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Tšekin tasavallassa ei ole erityistuomioistuimia (ks. vastaus kysymykseen 1).

Päivitetty viimeksi: 16/09/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Saksa

Saksan tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta määräytyy joko asiaa koskevien Euroopan unionin säädösten tai kansainvälisen siviiliprosessioikeuden (ml. kansainväliset sopimukset) nojalla. Tässä vastataan ainoastaan kansallista toimivaltaa koskeviin kysymyksiin.

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Saksassa yksityisoikeudelliset riita-asiat käsitellään kahdessa eri tuomioistuintyyppissä: siviilituomioistuimissa (*Zivilgericht*) ja työtuomioistuimissa (*Arbeitsgericht*).

Työtuomioistuimet ovat toimivaltaisia kaikissa työntekijöiden ja työnantajien välisissä yksityisoikeudellisissa riita-asioissa sekä työmarkkinaosapuolten välisissä riita-asioissa. Työtuomioistuinten muu toimivalta käy ilmi työtuomioistuinlain (*Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*) 2 ja 2a §:stä. Ne ovat ArbGG:n 5 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan toimivaltaisia myös työntekijään rinnastettavien henkilöiden ja heidän toimeksiantajiensa välisissä riita-asioissa. Kaikki muut yksityisoikeudelliset riita-asiat kuuluvat siviilituomioistuinten toimivaltaan. Siviilituomioistuimet ovat osa yleistä tuomioistuinjärjestelmää (*ordentliche Gerichtsbarkeit*).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Ensimmäisen asteen siviilituomioistuimia ovat käräjäoikeudet (*Amtsgericht*) ja osavaltion alioikeudet (*Landgericht*).

1. Käräjäoikeudet ovat periaatteessa toimivaltaisia yksityisoikeudellisissa riita-asioissa, kun riita-asian kohteen arvo on enintään 5 000 euroa ja kun *Landgericht*-alioikeudella ei ole yksinomaista toimivaltaa (*Gerichtsverfassungsgesetz – GVG*:n 23 §:n 1 momentti).

Riita-asian kohteen arvosta riippumatta käräjäoikeuksilla on lisäksi yksinomaista toimivaltaa seuraavasti (GVG:n 23 ja 23a §):

Käräjäoikeudet ovat toimivaltaisia riita-asioissa, jotka koskevat asuinhuoneistojen vuokraamiseen tai tällaisen vuokrasuhteen voimassaoloon perustuvia vaateita (GVG:n 23 §:n 2 momentin a kohta).

Lisäksi käräjäoikeuksilla on yksinomainen toimivalta perheoikeudellisissa asioissa ja hakemusasioissa (GVG:n 23a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta).

Käräjäoikeuksien muu yksinomainen toimivalta perustuu GVG:n 23 §:n 2 momentin b–d ja g kohtaan.

2. *Landgericht*-oikeudet ovat toimivaltainen ensimmäinen oikeusaste kaikissa sellaisissa yksityisoikeudellisissa riita-asioissa, joita ei ole ohjattu käräjäoikeuksiin, ja erityisesti, kun riita-asian kohteen arvo ylittää 5 000 euroa.

GVG:n 71 §:n 2 momentin mukaan *Landgericht*-oikeudella on riita-asian kohteen arvosta riippumatta yksinomainen toimivalta erityisesti

- verohallintoa vastaan virkamieslakien nojalla nostetuissa kanteissa,
- kanteissa, jotka perustuvat julkisia pääomamarkkinoita koskevien tietojen antamisen laiminlyöntiin tai virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamiseen, virheellisten tai harhaanjohtavien julkisia pääomamarkkinoita koskevien tietojen käyttöön tai siihen, että on jätetty ilmoittamatta, että julkisia pääomamarkkinoita koskevat tiedot ovat virheellisiä tai harhaanjohtavia.
- riidoissa, jotka koskevat siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) 650a §:ssä tarkoitettujen rakennuttamissopimusten yhteydessä tilaajan oikeutta määrätä muutoksista ja tästä seuraavaa rakennusyrityksen vaatimusta muuttaa maksettavaa korvausta
- viranomaisten vastuuta koskevilla kanteilla.

Landgericht-oikeuksiin voidaan perustaa kauppa-asioita käsitteleviä jaostoja (GVG:n 93 §). Jaostot ovat toimivaltaisia muun muassa liikkeenharjoittajia vastaan esitetyissä yksityisoikeudellisissa vaateissa sekä vekseli- ja sekilainsäädäntöön liittyvissä riita-asioissa. GVG:n 95 § sisältää tyhjentyvän luettelon jaostojen toimivallasta. Jos kantaja haluaa, että hänen asiansa viedään kauppa-asioita käsittelevään jaostoon, hänen on esitettävä kannekirjelmässään vastaava anomus (GVG:n 96 §:n 1 momentti).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Saksassa sovelletaan siviiliprosessilakiin (*Zivilprozessordnung – ZPO*) sisältyvien toimivaltaa koskevien säännösten (12–18 §) mukaisesti periaatetta, jonka mukaan alueellinen toimivalta määräytyy vastaajan asuinpaikan mukaan. Sellaisen henkilön osalta, jolla ei ole kotipaikkaa, alueellinen toimivalta määräytyy Saksassa olevan oleskelupaikan mukaan, tai jos sellaista ei ole, viimeisimmän asuinpaikan mukaan (ZPO:n 16 §). Oikeushenkilön osalta se määräytyy kotipaikan mukaan (ZPO:n 17 §).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tietyissä kannetyypeissä kantaja voi vaihtoehtoisesti valita toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi (erityinen, ei-yksinomainen toimivalta) muun kuin vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen. Esimerkkejä:

* Sopimussuhdetta ja sen voimassaoloa koskevissa riita-asioissa voidaan toimivaltaiseksi valita myös sen paikan tuomioistuin, jossa riita-asian kohteena oleva velvoite on suoritettava (suorituspaikan erityistoimivalta, ZPO:n 29 §:n 1 momentti). Suorituspaikkaa koskeva sopimus on prosessin kannalta olennainen ainoastaan, kun osapuolet kuuluvat henkilöryhmään, jolla ZPO:n 38 §:n 1 momentin mukaan on valtuudet tehdä toimivaltaa koskevia sopimuksia (vrt. jäljempänä kohta 2.2.2.3).

Sopimussuhteen käsitteen piiriin kuuluvat velvoitteen tyyppistä riippumatta kaikki velvoiteoikeudelliset sopimukset. Tätä sovelletaan myös tapauksiin, joissa työtuomioistuin on toimivaltainen.

* Vahinkovastuukanteissa on toimivaltainen myös se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä asianomainen vahinko on tapahtunut (ZPO:n 32 §).

* Tieliikennelakiin (*Straßenverkehrsgesetz*, StVG) perustuvissa kanteissa toimivaltainen on myös tuomioistuin, jonka alueella vahinkoa aiheuttanut tapahtuma eli liikenneonnettomuus on sattunut (StVG:n 20 §).

* Rikoksen uhri voi rikosoikeudellisen menettelyn aikana esittää tuomioistuimelle, jossa kanne on nostettu, hakemuksia vedotakseen rikokseen liittyviin varallisuusoikeudellisiin seikkoihin (rikosprosessilain (*Strafprozessordnung*, StPO) 403 ja 404 §:n mukainen adheesiomenettely).

* Tuomioistuinten alueellinen toimivalta määräytyy avioeroa koskevissa menettelyissä perhe- ja hakemuslainkäyttöasioissa noudatettavasta menettelystä annetun lain (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG) 122 §:n mukaan. Sen mukaan alueellinen toimivalta on yksinomaisesti sillä käräjäoikeuden jaostona toimivalla perheasiain tuomioistuimella (*Familiengericht*), jonka tuomiopiirissä toisen puolison ja puolisoitten yhteisten alaikäisten lasten tavanomainen oleskelupaikka (tosiasiallinen asuinpaikka) on. Jos tällaista oleskelupaikkaa ei ole asian vireilletulon hetkellä (hakemuksen tiedoksianto), asiassa on yksinomaisesti toimivaltainen se perheasiain tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä toisella puolisoilla ja osalla puolisoitten yhteisistä alaikäisistä lapsista on tavanomainen oleskelupaikka, edellyttäen, että yhteisiä lapsia ei asu toisen puolison kanssa. Jos toimivaltaa ei voida määrittää edellä mainitulla perusteella, yksinomaisesti toimivaltainen on se perheasiain tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä aviopuolisoilla on viimeksi ollut tavanomainen yhteinen oleskelupaikka, edellyttäen että toisella aviopuolisoista on asian vireilletulon hetkellä (ks. edellä) siellä edelleen tavanomainen oleskelupaikka. Jos näin ei ole, ratkaiseva peruste on vastaajan tavanomainen oleskelupaikka, jos hänellä sellainen on Saksassa; jos ei ole, ratkaiseva peruste on hakijan tavanomainen oleskelupaikka.

Jos toimivaltaa ei voida määrittää vielä tälläkään perusteella, yksinomaisesti toimivaltainen on Berlin–Schönebergin käräjäoikeuteen kuuluva perheasioita käsittelevä tuomioistuin.

* Elatusasioissa alueellinen toimivalta määräytyy FamFG:n 232 §:n mukaan. Avioeroasian ollessa vireillä yksinomainen toimivalta puolison ja lasten elatuksen osalta on sillä tuomioistuimella, jossa avioliittoasia on tai oli ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä.

Jos avioeroasia ei ole enää vireillä, alaikäisen lapsen tai vastaavassa asemassa olevan lapsen elatusasiassa on yksinomainen toimivalta sillä tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä lapsella tai sillä vanhemmista, jolla on oikeus toimia alaikäisen puolesta, on tavanomainen oleskelupaikka. Tämä ei koske lapsen tai vanhemman ulkomailla olevaa tavanomaista oleskelupaikkaa.

Kaikissa muissa elatusasioissa (esim. lastenlasten, vanhempien tai yksinhuoltajaäitien elatusasioissa) sovelletaan yleisiä säännöksiä, eli ratkaiseva peruste on vastaajan tavanomainen oleskelupaikka. Joissakin erikoistapauksissa on FamFG:n 232 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan mahdollisuus valita tuomioistuin.

* Sama pätee FamFG:n 152 §:n mukaan myös huoltajuutta ja tapaamisoikeutta koskeviin menettelyihin, eli jos avioero on vireillä, sama tuomioistuin on näissäkin menettelyissä toimivaltainen. Jos avioeroasiaa ei ole vireillä, ratkaiseva peruste on lapsen tavanomainen oleskelupaikka. Toimivalta määräytyy ensi sijassa sen päivän mukaan, jona asia viedään oikeuteen.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Jos laissa säädetään nimenomaisesti, että jokin tuomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen, kyseisellä tuomioistuimella on etusija kaikkiin muihin tuomioistuimiin nähden, eli kanne voidaan (hyväksyttävästi) nostaa ainoastaan yksinomaisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Yksinomaisista toimivaltaisista tuomioistuimista säädetään siviiliprosessilaissa mutta myös erityislaeissa (esim. FamFG:n 122 §).

Jos kanne koskee kiinteistöä tai kiinteistöön verrattavaa oikeutta (esimerkiksi perittyä rakennusoikeutta), tietyissä tapauksissa toimivalta on tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä riita-asian kohde sijaitsee: tämä koskee omaisuuskankeita ja kanteita, jotka perustuvat kiinteistöihin liittyviin rasitteisiin, riita-asioita, jotka koskevat kiinteistöihin liittyvistä rasitteista vapautumista, omistusoikeuskanteita, kanteita rajankäynnin toimittamiseksi sekä jakokanteita (ZPO:n 24 §).

Tilojen vuokrasuhteeseen tai vuokrasuhteen voimassaoloon perustuvissa riita-asioissa yksinomainen toimivalta on tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä vuokratut tilat sijaitsevat (ZPO:n 29a §:n 1 momentti). Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta tilapäiseen käyttöön tarkoitettuihin vuokra-asuutiloihin (loma-asuntoihin, hotellihuoneisiin jne.), yksittäisille vuokralaisille tarkoitettuihin kalustettuihin tiloihin eikä virkatoimintaan tarkoitettuihin taloihin ja tiloihin (ZPO:n 29a §:n 2 momentti).

Saksassa sijaitsevan laitoksen omistajaa vastaan nostetuissa kanteissa, joissa haetaan korvausta ympäristövaikutuksesta johtuvasta vahingosta, on yksinomaisesti toimivaltainen tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä laitokseen liittyvä ympäristövaikutus tapahtui (ZPO:n 32a §).

Vahingonkorvauskanteissa, jotka perustuvat julkisia pääomamarkkinoita koskevien tietojen antamisen laiminlyöntiin tai virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen antamiseen taikka arvopapereiden ostoa ja merkintää koskevan lain (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*) mukaisesti tehtyyn tarjoukseen perustuvan sopimuksen täytäntöönpanoon, yksinomainen toimivalta on asianomaisen arvopapereiden liikkeeseenlaskijan, asianomaisen muita omaisuuseriä koskevan tarjouksen tekijän tai kohdeyhtiön kotipaikan tuomioistuimella, jos kotipaikka on Saksassa, ja liikkeeseenlaskija, tarjouksen tekijä tai kohdeyhtiö on vähintään kanssavastaaajana (ZPO:n 32b §).

Maksusuoritusmääräystä koskevassa menettelyssä yksinomaisesti toimivaltainen on käräjäoikeus (*Amtsgericht*), jonka tuomiopiirissä hakijalla on yleinen oikeuspaikka eli tavanomainen asuinpaikka tai, jos kyseessä on oikeushenkilö, kotipaikka (ZPO:n 689 §:n 2 momentin 1 virke). Jos hakijalla ei ole Saksassa yleistä oikeuspaikkaa, yksinomaan toimivaltaisena tuomioistuimena toimii *Weddingin käräjäoikeus Berlinissä*. Tätä sovelletaan myös, jos muissa säännöksissä määrätään yksinomaisesti toimivallasta muulla tavoin.

Pakkotäytäntöönpanomenettelyissä yksinomaisesti toimivaltainen on täytäntöönpanevana tuomioistuimena käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanon on määrä tapahtua tai se on tapahtunut (ZPO:n 764 §:n 2 momentti ja 802 §). Jos kyseessä on saatavien tai muiden omistusoikeuksien pakkotäytäntöönpano, toimivalta on käräjäoikeudella, jonka tuomiopiirissä velallisella on asuinpaikka (ZPO:n 828 §:n 2 momentti). Kiinteän omaisuuden pakkohuutokaupan tai pakkohallinnon osalta yksinomaisesti alueellisesti toimivaltainen on täytäntöönpanevana tuomioistuimena käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä kiinteistö sijaitsee (Saksan pakkohuutokauppa- ja pakkohallintolain (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung, ZVG*) 1 §:n 1 momentti ja 146 §, ZPO:n 802 ja 869 §).

Jos vedotaan pakkotäytäntöönpanon kohteena olevan esineen luovutuksen estävään kolmannen osapuolen oikeuteen, yksinomainen toimivalta on tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä pakkotäytäntöönpano toteutetaan (ZPO:n 771 §).

Ensimmäisen oikeusasteen prosessituomioistuimella on toimivalta määrätä tietyn teon suorittamisesta, sietämisestä tai suorittamatta jättämisestä, jos kyseessä on teko, jota kolmas ei voi suorittaa (ZPO:n 894, 895, 888 ja 890 §). Ensimmäisen oikeusasteen prosessituomioistuimella on toimivalta myös kanteissa, jotka koskevat tuomiossa esitettyä vaatimusta itseään (ZPO:n 767 §).

2.2.2.3 Voivatko asianomaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

a) Sopimukset

Siviiliprosessilaissa säädetään mahdollisuudesta tehdä oikeuspaikkasopimuksia. ZPO:n 38 §:n 1 momentin mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta, jolla sinänsä ei ole toimivaltaa, voidaan tehdä toimivaltainen osapuolten nimenomaisella tai hiljaisella sopimuksella, kun osapuolet ovat liikkeenharjoittajia, julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä tai julkisoikeudellisia erityisrahastoja. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivallasta voidaan sopia myös, kun vähintään yhdellä osapuolista ei ole yleistä oikeuspaikkaa Saksassa (ZPO:n 38 §:n 2 momentti). Viimeksi mainitussa tapauksessa sopimus on tehtävä kirjallisesti tai – jos se tehdään suullisesti – vahvistettava kirjallisesti. Jos yhdellä osapuolista on yleinen oikeuspaikka Saksassa, voidaan Saksassa valita tuomioistuimeksi vain sellainen, jonka tuomiopiirissä kyseisellä osapuolella on yleinen oikeuspaikka tai jonka tuomiopiiriin on perustettu erityinen oikeuspaikka.

ZPO:n 38 §:n 3 momentin mukaan toimivaltaa koskeva sopimus voidaan hyväksyä vain, jos se tehdään nimenomaisesti ja kirjallisesti riita-asian syntymisen jälkeen tai kattamaan mahdollisuuden, jossa tuleva vastaaja sopimuksen tekemisen jälkeen siirtää kotipaikkansa tai tavanomaisen oleskelupaikkansa ulkomaille tai jossa tulevan vastaajan kotipaikka tai tavanomainen oleskelupaikka kanteen nostamisen ajankohtana ei ole tiedossa.

Toimivaltaa koskeva sopimus edellyttää aina, että se koskee tiettyä oikeussuhdetta ja siihen perustuvia riita-asioita; muutoin sopimus on mitätön (ZPO:n 40 §:n 1 momentti). Toimivaltaa koskevaa sopimusta ei hyväksytä myöskään, jos kyseessä on muu kuin varallisuusoikeudellinen vaade, joka on tuotu käräjäoikeuteen ottamatta huomioon riita-asian kohteen arvoa. Toimivaltaa koskevaa sopimusta ei voida tehdä myöskään, kun lain mukaan on voimassa yksinomainen toimivalta (ZPO:n 40 §:n 2 momentti).

Validoitu toimivaltaa koskeva sopimus on tuomioistumia sitova; sopimuksen sisällöstä riippuu, onko tuomioistuimen toimivalta yksinomainen.

b) Riitauttamaton kuuleminen

Ensimmäisen asteen tuomioistuimen toimivalta voidaan perustaa myös siten, että vastaaja esittää suullisia näkökantoja pääasiassa ottamatta esille kysymystä toimivallan puuttumisesta (ZPO:n 39 §). Käräjäoikeudessa nostetuissa kanteissa tämä oikeusvaikutus saadaan ainoastaan, jos tuomioistuin on antanut tästä osoituksen (ZPO:n 504 §).

Toimivaltaa ei kuitenkaan voida perustaa siten, että näkökantoja esitetään riitauttamatta pääasiassa, jonka osalta toimivaltaa koskevaa sopimusta ei voitaisi hyväksyä (ks. edellä; tämä koskee muita kuin varallisuusoikeudellisia riita-asioita ja yksinomaista toimivaltaa).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Työtuomioistuinlain (*Arbeitsgerichtsgesetz, ArbGG*) 2–3 §:n mukaiseen työtuomioistuimen erityiseen toimivaltaan liittyy erityispiirteitä paitsi asiallisen toimivallan osalta myös alueellisen toimivallan osalta.

ArbGG:n 2 §:ssä tarkoitettujen tuomioon johtavien menettelyjen osalta viitataan ensin siviiliprosessilain (ZPO) 12–40 §:ssä oleviin yleisiin sääntöihin (ZPO:n 46 §:n 1 momentti). ArbGG:n 48 §:n 1a momentissa säädetään kuitenkin työskentelypaikan tuomioistuimen erityistoimivallasta (vrt. kohta 2.2.2.1), jossa kanne myös voidaan nostaa. Oikeuspaikkasopimuksiin sovelletaan yleisiä sääntöjä, kuten edellä kohdassa 2 on kuvattu. On kuitenkin huomattava, että ArbGG:n 48 §:n 2 momentin mukaan työmarkkinaosapuolilla on tietyissä riita-asioissa oikeus ZPO:n 38 §:n 2 ja 3 momenttia noudattamatta antaa toimivalta tuomioistuimelle, joka ei ole alueellisesti toimivaltainen.

ArbGG:n 2a §:ssä tarkoitettujen päätökseen johtavien menettelyiden osalta ArbGG:n 82 §:n 1 momentissa säädetään, että yksinomainen toimivalta on yrityksen toimipaikan tai kotipaikan tuomioistuimella.

Päivitetty viimeksi: 13/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Viro

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Yksityisoikeudellisten riita-asioiden käsittelyssä toimivalta on käräjäoikeuksilla (*maakohus*). Käräjäoikeudet käsittelevät niitä ensimmäisen asteen tuomioistuimena. Riita-asioiden kirjo on laaja: erilaisista sopimuksista ja sopimusvelvoitteista johtuvat riidat, perhe- ja perintöasiat, esineoikeuteen liittyvät

riidat, yritysten ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen toimintaan ja johtamiseen liittyvät kysymykset, konkurssiasiat ja työlänsäädäntöön liittyvät kysymykset. Riita-asian vireille panemiseksi tuomioistuimelle tulee esittää haastehakemus. Tuomioistuimelle esitettävässä haastehakemuksessa on mainittava mitä vaaditaan, keneltä vaaditaan ja miksi vaaditaan (eli oikeuserusta) sekä esitettävä vaatimukseen liittyvät todisteet.

Yksitysoikeudellisten asioiden tuomioistuinkäsittelyyn sovelletaan [siviiliprosessilakia](#).

Virossa ei ole erityistuomioistuimia, mutta joidenkin riitojen ratkaisemiseksi voi ennen tuomioistuimen puoleen kääntymistä ottaa yhteyttä tuomioistuimen ulkopuolisiin elimiin.

Esimerkiksi työriitoja voidaan ratkaista [työtuomioistuimessa](#). Työtuomioistuin on oikeudenkäyntiä edeltävä riippumaton elin, joka käsittelee yksittäisiä työriitoja. Työntekijä tai työnantaja voi panna asian vireille ilman valtion käsittelymaksua. Työriitojen ratkaisemisesta työtuomioistuimessa säädetään [työriitojen ratkaisemisesta annetussa laissa](#). Työtuomioistuimessa käytävä menettely ei ole pakollinen oikeudenkäyntiä edeltävä menettely.

Työtuomioistuimen lopullinen ratkaisu sitoo asianosaisia. Työtuomioistuin käsittelee seuraavia työsuhteista johtuvia riita-asioita: 1) työriita, joka koskee työntekijän ja Virossa rekisteröidyn tai Virossa sivuliikkeen kautta toimivan ulkomaisen työnantajan välistä työsuhdetta ja työsuhteen valmistelua (yksilöllinen työriita), 2) Viroon lähetetyn työntekijän ja hänen työnantajansa välinen työriita, joka johtuu Viroon lähetettyjen työntekijöiden työoloista annetun lain 7 §:stä (yksilöllinen työriita) ja 3) kollektiivinen työriita, joka johtuu työehtosopimuksen täytäntöönpanosta (kollektiivinen työriita). Työtuomioistuin ei käsittele työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttamien vahinkojen, ruumiinvammojen tai kuoleman korvaamista koskevia riitoja. Työtuomioistuimelle tehtävässä hakemuksessa on esitettävä riidan kannalta merkitsevät tosiseikat. Esimerkiksi työehtosopimuksen irtisanomista riitautettaessa on mainittava irtisanomispäivä ja irtisanomisen syy. Samoin tulee kuvata, millaisesta erimielisyydestä on kyse eli mitä työntekijä tai työnantaja on jättänyt tekemättä tai tehnyt lainvastaisesti. Väitteet ja vaatimukset on perusteltava asiakirjoin (esim. työehtosopimus, työntekijän ja työnantajan väliset sopimukset tai kirjeenvaihto) tai viittauksin muihin todisteisiin ja todistajiin. Työntekijän tai työnantajan vaatimuksen perusteluina olevat asiakirjatodisteet on liitettävä hakemukseen. Jos kantaja katsoo tarpeelliseksi kutsua käsittelyyn vaatimuksensa tueksi todistajan, hakemuksessa on oltava todistajan nimi ja osoite. Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisestä sopimuksesta johtuvat vaatimukset on mahdollista ratkaista [kuluttajavalituslautakunnassa](#). Kuluttajariitojen ratkaisuun kuluttajavalituslautakunnassa sovelletaan [kuluttajansuojalakia](#). Kuluttajavalituslautakunta ratkaisee kuluttajan ja myyjän välisestä sopimuksesta johtuvia kuluttajan vireillepanemia kuluttajariita-asioita, jotka voivat olla kansallisia tai rajatylittäviä ja joissa yhtenä osapuolena on Viroon sijoittautunut myyjä. Kuluttajavalituslautakunta voi myös ratkaista riidat, jotka liittyvät viallisesta tuotteesta johtuviin vahinkoihin, jos vahinko voidaan määrittellä. Jos vahingon on todettu tapahtuneen, mutta vahingon suuruutta ei voida täsmällisesti määrittellä (kun kyse on esimerkiksi aineettomasta tai tulevaisuudessa aiheutuvasta vahingosta), vahingon suuruuden vahvistaa tuomioistuin. Kuluttajavalituslautakunta ei ratkaise riitoja, jotka liittyvät seuraaviin: muun kuin taloudellisen yleistä etua koskevan palvelun tarjoaminen, julkisoikeudellisten oikeushenkilöiden tarjoama koulutus sekä terveydenhuollon ammattihenkilön potilaalle antama terveyspalvelu potilaan terveydentilan arvioimiseksi, ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi, mukaan lukien lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden määrääminen, toimittaminen ja tarjoaminen. Lautakunta ei käsittele riita-asiaa, jos vahingonkorvausvaatimus johtuu kuolemantapauksesta, ruumiinvammasta tai terveyshaitasta. Sen toimivaltaan eivät myöskään kuulu riita-asiat, joiden ratkaisemisesta säädetään muissa laeissa. Tällaiset riidat ratkaistaan toimivaltaisessa laitoksessa tai tuomioistuimessa. Kuluttajavalituslautakunnassa käytävä menettely ei ole pakollinen oikeudenkäyntiä edeltävä menettely. Luettelo elinkeinonharjoittajista, jotka eivät ole noudattaneet kuluttajavalituslautakunnan ratkaisuja, julkaistaan kuluttajansuojasta ja teknisestä valvonnasta vastaavan viranomaisen verkkosivuilla. Jos osapuoli ei hyväksy lautakunnan päätöstä eikä noudata sitä, se voi nostaa samasta asiasta kanteen kärjäoikeudessa.

Huoneenvuokra-asioita koskeva riita voidaan ratkaista huoneenvuokralautakunnassa [huoneenvuokra-asioita koskevien riitojen ratkaisemisesta annetun lain](#) mukaisesti. Huoneenvuokralautakunta voidaan perustaa kunnan riippumattomaksi elimeksi, jonka tehtävänä on ratkaista vuokrariidat.

Huoneenvuokralautakunta ei käsittele yli 3 200 euron suuruisia rahamääräisiä vaateita koskevia riitoja. Huoneenvuokralautakunnassa käytävä menettely ei ole pakollinen oikeudenkäyntiä edeltävä menettely. Huoneenvuokralautakunnan ratkaisun voimaantulon jälkeen asianosaiset eivät voi nostaa samaa kannetta tuomioistuimessa samalla perusteella, ja osapuolten on noudatettava huoneenvuokralautakunnan lopullista ratkaisua.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuimen valitsemiseksi on tunnettava toimivaltaa koskevat periaatteet. Toimivaltaperusteita on kolme: 1) yleinen toimivalta henkilön asuinpaikan mukaan, 2) erityinen toimivalta, 3) yksinomaisen toimivalta (ks. kohta 2.2).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

On olemassa alempia ja ylempiä tuomioistuimia; Viron tuomioistuinjärjestelmä on kolmitasoinen.

Kärjäoikeudet (maakohus) käsittelevät siviilioikeudellisia asioita ensimmäisen asteen tuomioistuimina. On mahdollista säätää lailla, että tietynlaisten asioiden käsittely tapahtuu ainoastaan kärjäoikeudessa, jos se jouduttaa tai muulla tavoin tehostaa asian käsittelyä.

Piirituomioistuimet (*ringkonnakohus*) käsittelevät tuomiopiiriinsä kuuluvien kärjäoikeuksien siviiliasioissa tekemät ratkaisut, joihin haetaan muutosta.

Piirituomioistuimet käsittelevät myös muita asioita, jotka lain mukaan kuuluvat niiden toimivaltaan.

Korkein oikeus (*riigikohus*) käsittelee piirituomioistuinten siviiliasioissa tekemien ratkaisujen valituksia ja kassaatiovalituksia. Korkein oikeus käsittelee myös hakemuksia tuomioiden purkamiseksi (*teistmisavaldus*), nimeää laissa säädetyissä tapauksissa toimivaltaisen tuomioistuimen ja käsittelee muita laissa sille määrättyjä asioita. Korkein oikeus on myös perustuslakituomioistuin.

Ensin asia käsitellään ensimmäisen asteen tuomioistuimessa eli kärjäoikeudessa, joka antaa asiassa tuomionsa. Jos henkilö katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu perustuu oikeudelliseen virheeseen tai että muutoksenhakumenettelyssä huomioon otettavien tosiseikkojen ja todisteiden perusteella olisi tehtävä eri ratkaisu kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemä ratkaisu, hänellä on oikeus hakea muutosta ylemmältä tuomioistuimelta eli piirituomioistuimelta. Piirituomioistuimet käsittelevät toisen oikeusasteen tuomioistuimina kärjäoikeuksien ja hallinto-oikeuksien ratkaisuja, joihin haetaan muutosta. Piirituomioistuin käsittelee asiat kollegiaalisesti eli muutoksenhakemukset käsittelee kolmen tuomarin muodostama kollegio.

Korkein oikeus on ylin oikeusaste. Korkein oikeus (*riigikohus*) käsittelee piirituomioistuinten siviiliasioissa tekemien ratkaisujen valituksia ja kassaatiovalituksia. Korkein oikeus käsittelee myös hakemuksia tuomioiden purkamiseksi (teistmisavaldus), nimeää laissa säädetyissä tapauksissa toimivaltaisen tuomioistuimen ja käsittelee muita laissa sille määrättyjä asioita. Kassaatio tarkoittaa muutoksen hakemista oikeuskysymysten perusteella tuomioon, joka ei ole tullut lainvoimaiseksi, ja tällaisen tuomion käsittelemistä korkeimmassa oikeusasteessa siten, että tosiseikkoja koskevia kysymyksiä ei arvioida uudelleen. Tuomion purkaminen tarkoittaa oikeudenkäynnin osapuolen hakemuksesta tehtävää ratkaisujen ja määräysten uudelleentarkastelua uusien tosiseikkojen ilmaannuttua.

Muutoksenhakumenettelyn asianosainen voi tehdä kassaatiovalituksen piirituomioistuimen ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen, jos piirituomioistuin on vakavasti rikkonut menettelysääntöä tai soveltanut väärin aineellista säännöstä. Asianosainen voi osallistua korkeimman oikeuden menettelyyn, esittää lausumia ja jättää hakemuksia ainoastaan valantehneen asianajajan (*vandeadvokaat*) välityksellä. Hakemusasiassa asianosainen voi osallistua korkeimman oikeuden menettelyyn, esittää lausumia ja jättää hakemuksia itse tai asianajajan välityksellä. Korkein oikeus käsittelee kassaatiovalituksen, jos valitus täyttää

laissa säädetyt vaatimukset, on jätetty ajoissa ja jos

1) piirituomioistuin on ilmeisesti soveltanut tuomiossaan virheellisesti aineellista oikeussääntöä ja tämän säännön virheellinen soveltaminen on saattanut johtaa virheelliseen ratkaisuun;

2) piirituomioistuin on vakavasti rikkonut menettelysääntöä ja se on saattanut johtaa virheelliseen ratkaisuun.

Korkein oikeus ottaa asian käsiteltäväkseen myös silloin kun kassaatiovalituksesta tehtävällä ratkaisulla voi olla periaatteellinen merkitys oikeusvarmuuden takaamiseksi ja johdonmukaisen oikeuskäytännön muodostamiseksi tai lainsäädännön kehittämiseksi.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Toimivalta on henkilön oikeus ja velvollisuus käyttää prosessuaalisia oikeuksiaan tietyssä tuomioistuimessa. Toimivalta on alueellinen, erityinen tai yksinomainen.

Yleisen toimivallan perusteella määräytyy tuomioistuin, jossa voi nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia, jos lainsäädännössä ei ole säädetty, että kanteen voi nostaa tai prosessitoimia toteuttaa muussa tuomioistuimessa.

Erityisen toimivallan perusteella määräytyy tuomioistuin, jossa voi yleisen toimivallan mukaan määräytyvän tuomioistuimen ohella nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että henkilöä vastaan voi nostaa rahavaatimusta koskevan kanteen myös siinä tuomioistuimessa, jonka alueella henkilö on oleskellut pitkäaikaisesti. Jos asianomainen henkilö asuu ulkomailla, häntä vastaan voidaan nostaa rahavaatimusta koskeva kanne myös sen omaisuuden sijaintipaikan perusteella, jota kanne koskee, tai henkilön muun omaisuuden sijaintipaikan perusteella.

Yksinomaisen toimivallan nojalla määräytyy se ainoa tuomioistuin, jonka puoleen voi kääntyä tietyn siviiliasian ratkaisemiseksi. Hakemusasioissa toimivalta on yksinomainen, jollei laissa toisin säädetä. Yksinomainen toimivalta voi määräytyä esimerkiksi kiinteistön sijaintipaikan tai oikeushenkilön toimipaikan perusteella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne luonnollista henkilöä vastaan nostetaan tämän asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, ja kanne oikeushenkilöä vastaan nostetaan tämän sääntömääräisen kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos luonnollisen henkilön asuinpaikka ei ole tiedossa, kanteen voi nostaa tämän viimeisimmän tiedossa olevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Ulkomailla asuvaa Viron kansalaista, johon sovelletaan eksterritoriaalisuusperiaatetta, ja ulkomailla työskentelevää Viron kansalaista vastaan voidaan nostaa kanne tämän viimeisen Virossa olevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos henkilö ei ole asunut Virossa, kanteen voi nostaa Harjun käräjäoikeudessa. Kanteen Viron valtiota tai paikallishallintoa vastaan voi nostaa tuomioistuimessa, joka määräytyy sen valtion- tai paikallishallinnon yksikön sijaintipaikan mukaan, jonka toiminnan takia kanne halutaan esittää. Jos kanteen kohteena olevaa valtion viranomaista ei voida määrittellä, kanne on nostettava Harjun käräjäoikeudessa. Jos kanteen kohteena olevaa paikallishallinnon yksikköä ei voida määrittellä, kanne on nostettava kunnan- tai kaupunginvaltuuston sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kantaja voi myös nostaa kanteen Viron valtiota ja kuntaa vastaan asuinpaikkansa mukaan.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Yleisen toimivallan lisäksi laissa säädetyissä tapauksissa voidaan valita tuomioistuin, jossa henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne, ja henkilöä vastaan voidaan toteuttaa muita prosessuaalisia toimenpiteitä.

Oleskelupaikan perusteella määräytyvä toimivalta: Luonnollista henkilöä vastaan voidaan nostaa rahavaatimusta koskeva kanne myös tämän oleskelupaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, jos kyseinen henkilö oleskelee siellä pidempään työ- tai palvelussuhteen, opintojen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Toimipaikan perusteella määräytyvä toimivalta: Vastaajan taloudelliseen tai ammatilliseen toimintaan liittyvä kanne voidaan nostaa myös tämän toimipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvä toimivalta: Jäsenyyteen pohjautuva oikeushenkilö (myös yhtiö) tai sen jäsen, osakas tai osakkeenomistaja voi nostaa jäsenyydestä tai osakkuudesta johtuvan kanteen oikeushenkilön jäsentä, osakasta tai osakkeenomistajaa vastaan myös oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Asuinpaikan perusteella määräytyvä toimivalta: Jos asianomainen henkilö asuu ulkomailla, häntä vastaan voidaan nostaa kanne vaatimuksen kohteena olevan omaisuuden tai henkilön muun omaisuuden sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos omaisuus on kirjattu julkiseen rekisteriin, kanne voidaan nostaa asianomaisen rekisterin sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos omaisuus on velvoiteoikeudellinen vaatimus, kanne voidaan nostaa velallisen asuin- tai kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vaatimuksen vakuutena on omaisuutta, kanne voidaan nostaa myös omaisuuden sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Toimivallan määräytyminen, kun vaatimuksen vakuutena on kiinnitys tai vaatimukseen liittyy rasiteoikeus: Saatavan perintää koskeva kanne, jossa vaatimuksen vakuutena on kiinnitys tai vaatimukseen liittyy rasiteoikeus tai joka koskee muuta tällaista vaatimusta, voidaan nostaa myös kiinteistön sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, jos velallinen on myös kiinnitetyn tai rasitteellisen kiinteistön omistaja.

Asunnon omistusoikeutta koskevaan kanteeseen liittyvä toimivalta: Kanne, joka johtuu asunnon omistukseen liittyvistä oikeussuhteista, voidaan nostaa asunnonomistajaa vastaan myös siinä tuomioistuimessa, joka määräytyy asianomaisen asunnon sijaintipaikan perusteella.

Toimivallan määräytyminen sopimuksen täytäntöönpanopaikan perusteella: Sopimuksen pätemättömäksi julistamista koskeva kanne voidaan nostaa myös kyseiseen sopimukseen perustuvan veloitteen täytäntöönpanopaikan perusteella. Kun kyseessä on irtaimesta omaisuudesta tehty myyntisopimus, velvollisuuden täyttämisaikkana pidetään paikkaa, jossa irtain omaisuus luovutettiin tai piti luovuttaa ostajalle. Kun sopimus koskee palvelun suorittamista, velvollisuuden täyttämisaikkana pidetään paikkaa, jossa palvelu suoritettiin tai piti suorittaa. Muissa tapauksissa velvollisuuden täyttämisaikkana pidetään velallisen toimipaikkaa, tai jos sellaista ei ole, asuin- tai kotipaikkaa. Näitä säännöksiä sovelletaan siltä osin kuin asianosaiset eivät ole sopineet toisin.

Toimivallan määräytyminen kuluttajan asuinpaikan perusteella: Kuluttaja voi nostaa kanteen, joka perustuu velvoiteoikeuslain ([☞ völaõigusseadus](#)) 35, 46 ja 52 §:ssä, 208 §:n 4 momentissa, 379 ja 402 §:ssä, 635 §:n 4 momentissa ja 709, 734 ja 866 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai suhteeseen sekä mihin tahansa muuhun sopimukseen, joka on tehty Virossa sijaitsevan tai Virossa toimipaikkaansa pitävän yrittäjän kanssa, myös oman asuinpaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Tätä ei sovelleta kuljetussopimuksesta johtuviin kanteisiin.

Toimivallan määräytyminen vakuutus sopimusta koskevissa kanteissa: Vakuutuksenottaja, edunsaaja tai muu henkilö, jolla on oikeus vakuutus sopimuksen nojalla vaatia vakuutuksenantajalta velvollisuuden täyttämistä, voi nostaa vakuutus sopimuksesta johtuvan kanteen vakuutuksenantajaa vastaan oman asuin- tai kotipaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Kun kyseessä on vastuuvakuutus, rakennusta tai kiinteistöä koskeva vakuutus taikka rakennuksen ja kiinteistön vakuuttaminen yhdessä irtaimen omaisuuden kanssa, kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan nostaa myös vahingon aiheuttaneen teon tekopaikan, vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumispaikan tai vahingon aiheutumispäivän perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Toimivallan määräytyminen teollis- ja tekijänoikeussopimukseen perustuvissa kanteissa: Tekijänoikeuden, lähioikeuden, teollisoikeuden tai lisenssisopimuksen luovutusopimukseen perustuva mitättömyyskanne voidaan nostaa myös Harjun käräjäoikeudessa.

Toimivallan määräytyminen työntekijän asuin- tai työpaikan mukaan: Työntekijä voi työsopimuksesta johtuvissa riidoissa nostaa kanteen myös asuin- tai työpaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Toimivallan määräytyminen vekseliä tai sekkiä koskevissa kanteissa: Vekselistä tai sekistä johtuva kanne voidaan nostaa myös vekselin tai sekin maksupaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Toimivallan määräytyminen sopimukseen perustumatonta vahinkoa koskevissa kanteissa: Sopimukseen perustumatonta vahinkoa koskeva kanne voidaan nostaa myös vahingon aiheuttaneen teon tekopaikan, vahingon aiheuttaneen tapahtuman tapahtumispaikan tai vahingon aiheutumispaidan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Toimivallan määräytyminen merisaatavaan tai pelastustyöhön tai -sopimukseen liittyvissä kanteissa: Yhdestä tai useammasta aluksia koskevassa varallisuusoikeuslaissa ([laeva-asjaõigusseadus](#)) säädetyistä merisaatavasta johtuva kanne voidaan nostaa myös vastaajan aluksen sijaintipaikan tai aluksen kotisataman perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Pelastustyöhön tai -sopimukseen liittyvä kanne voidaan nostaa myös sen paikan perusteella, missä pelastustyö tehtiin.

Toimivallan määräytyminen kanteissa, jotka liittyvät kuolinpesän jakamiseen: Kanne, joka koskee perimisoikeuden vahvistamista, perillisen vaatimusta perinnönhaltijaa kohtaan, testamenttisaannosta tai perintösopimuksesta johtuvaa vaatimusta taikka lakiosavaatimusta tai perinnön jakamisvaatimusta, voidaan nostaa myös perinnönjättäjän kuoleman aikaisen asuinpaikan mukaan. Jos perinnönjättäjä oli Viron kansalainen eikä hänellä ollut kuollessaan asuinpaikkaa Virossa, kanne voidaan nostaa myös perinnönjättäjän viimeisen Virossa sijaitsevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos perinnönjättäjällä ei ole ollut Virossa asuinpaikkaa, kanne voidaan nostaa Harjun käräjäoikeudessa.

Kanne useaa vastaajaa vastaan ja usea kanne samaa vastaajaa vastaan: Kantaja voi nostaa kanteen useaa vastaajaa vastaan valintansa mukaan jonkun kansavastaajan asuin- tai kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos samaa vastaajaa vastaan voidaan nostaa samojen olosuhteiden johdosta useita kanteita, kanteet voidaan nostaa tuomioistuimessa, jolle voisi esittää yhden tai useamman niistä kanteista, joihin liittyvä vaatimus johtuu samoista olosuhteista.

Toimivallan määräytyminen vastakanteissa ja kolmansien osapuolten itsenäisissä kanteissa (pääväliintulo): Vastakanne voidaan nostaa tuomioistuimessa, jossa kanne nostettiin, sillä edellytyksellä että vastakanteen esittämisedellytykset täyttyvät eikä vastakanteen osalta ole säädetty yksinomaisesta toimivallasta tai että vain jotkin alueelliset tuomioistuimet käsittelevät tämän tyyppisiä asioita. Tämä pätee myös tapauksissa, joissa vastakanne olisi yleissäännön mukaan nostettava ulkomaisessa tuomioistuimessa.

Pääväliintuloa koskeva kanne voidaan nostaa tuomioistuimessa, jossa pääkanne käsitellään.

Toimivallan määräytyminen konkurssimenettelyssä: Kanne, joka liittyy konkurssimenettelyyn tai konkurssipesään, voidaan nostaa konkurssivelallista, konkurssipesän hoitajaa ja konkurssilautakunnan jäsentä vastaan myös siinä tuomioistuimessa, jossa konkurssi julistettiin, mukaan lukien kanne, jolla haetaan omaisuudelle konkurssioikeudellisesti erillistä asemaa. Tuomioistuimessa, jossa konkurssi julistettiin, voidaan nostaa myös saatavan vahvistamista koskeva kanne. Konkurssivelallinen voi nostaa konkurssipesään liittyvän kanteen, mukaan lukien takaisinsaantikanteen, myös siinä tuomioistuimessa, jossa konkurssi julistettiin.

Jos useat virolaiset tuomioistuimet voivat samanaikaisesti olla toimivaltaisia jossakin asiassa, kantajalla on oikeus valita, missä tuomioistuimessa hän nostaa kanteen. Tällöin asia käsitellään siinä tuomioistuimessa, jossa kanne ensimmäiseksi nostettiin.

Jos kanne nostetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan tai yksinomaisen toimivallan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, asia käsitellään siinä oikeustalossa, jonka tuomiopiirissä sijaitsee vastaajan asuin- tai kotipaikka tai yksinomaisen toimivallan määräävä paikka. Jos muissa tapauksissa eri paikat, joiden perusteella toimivalta määräytyy, jäävät yhden käräjäoikeuden tuomiopiiriin sisälle eli eri oikeustalojen toiminta-alueelle, kantajan on merkittävä kanteeseensa, missä oikeustalossa asia tulee käsitellä. Jos kantaja ei tee tällaista merkintää, asian käsittelypaikan määrää tuomioistuin.

Tuomioistuinten toimivalta-alueista ja tuomiopiireistä säädetään tarkemmin [tuomioistuinlaissa](#).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Lainsäädännössä on määritelty tapaukset, joissa toimivalta on yksinomainen. Yksinomaisen toimivallan nojalla määräytyy se ainoa tuomioistuin, jonka puoleen voi kääntyä tietyn siviiliasian ratkaisemiseksi.

1) *Toimivallan määräytyminen kiinteistön sijaintipaikan perusteella:* Kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa nostetaan kanteet, jotka liittyvät seuraaviin: kiinteistön omistusoikeuden, rajoitetun esineoikeuden tai muun kiinteistöön liittyvän esineoikeuden tai sen puuttumisen toteaminen tai muu vaatimus, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen;

kiinteistön rajojen määrittäminen tai kiinteistön jakaminen;

kiinteistön hallinnan suojaaminen;

asunnon omistuksesta johtuva esineoikeuteen liittyvä vaatimus;

kiinteistöön liittyvä täytöntöönpanovaatimus;

kiinteistön vuokrasopimuksesta tai muusta kiinteistön käyttöön liittyvästä velvoiteoikeudellisesta sopimuksesta tai sen voimassaolosta johtuva vaatimus.

Rasiteoikeutta tai etuosto-oikeutta koskeva kanne nostetaan oikeuden kohteena olevan kiinteistön sijaintipaikan mukaan määräytyvän tuomioistuimen perusteella.

2) *Vakiosopimusehtojen käyttämisen lopettamista koskeva vaatimus:* Kanne, jolla haetaan kohtuuttoman vakiosopimusehdon käytön lopettamista tai sitä, että ehdon suosittelija lopettaa ja peruuttaa sen suositteleminen (velvoiteoikeuslain (*võlaõigusseadus*) 45 §), nostetaan vastaajan liiketoimipaikan tai sen puuttuessa vastaajan kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajalla ei ole Virossa liiketoimi-, asuin- eikä kotipaikkaa, kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vakiosopimusehtoja käytettiin.

3) *Toimivalta, kun kyseessä on oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen mitättömäksi tai pätemättömäksi julistaminen:* Kanne oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen mitättömäksi tai pätemättömäksi julistamiseksi nostetaan oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

4) *Toimivalta avioliittoasioissa*

Avioliittoasioita pidetään siviilioikeudellisena asiana, ja kanteen kohteena on

avioero

avioliiton mitätöinti

avioliiton olemassaolon tai sen puuttumisen toteaminen

yhteisen omaisuuden jakaminen tai muu aviopuolisoiden aviovarallisuussuhteesta johtuva vaatimus

aviopuolison toiselle aviopuolisolle esittämä aviosuhteesta johtuva muu vaatimus.

Virolainen tuomioistuin voi ratkaista avioliittoasian, jos

ainakin toinen puolisoista on Viron kansalainen tai oli Viron kansalainen avioliiton solmimishetkellä

kummankin aviopuolison asuinpaikka on Virossa

toisen aviopuolison asuinpaikka on Virossa, pois luettuina tapaukset, joissa tehtävää päätöstä ei ilmeisesti tunnustettaisi niissä maissa, joiden kansalaisia aviopuolisot ovat.

Virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistavassa avioliittoasiassa kanne nostetaan aviopuolisoiden yhteisen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos sellaista ei ole, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan puolisoitten yhteisen alaikäisen lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos yhteistä alaikäistä lasta ei ole, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kun poissaolevalle henkilölle on katoamisen vuoksi tämän tietämättä vahvistettu omaisuuden hukkaamiskielto tai kun vajaavaltaiselle henkilölle on määrätty edunvalvoja tai kun henkilö on määrätty vankeusrangaistukseen, heitä vastaan voidaan nostaa avioerokanne hakijan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

5) *Toimivalta isyys- ja elatusasioissa*: Isyyden selvittäminen on siviiliasia, jossa ratkaistaan kanne, joka liittyy isyyden tunnustamiseen tai syntymätodistukseen tai väestörekisteriin kirjatun vanhempaa koskevan merkinnän riitauttamiseen. Virolainen tuomioistuin voi ratkaista isyysasian, jos ainakin yksi asianosaisista on Viron kansalainen tai jos ainakin yhden asianosaisen asuinpaikka on Virossa. Virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistavassa isyysasiassa kanne nostetaan lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos lapsen asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan mukaan.

Edellä esitettyä sovelletaan myös elatusasioihin. Elatusasia on siviiliasia, jossa ratkaistaan seuraaviin vaatimuksiin liittyviä kanteita:

vanhemman lakisääteisen elatusvelvollisuuden täyttäminen alaikäisen lapsen suhteen;

vanhempien välisen elatusvelvollisuuden täyttäminen;

aviopuolisoiden välisen elatusvelvollisuuden täyttäminen;

muun lakisääteisen elatusvelvollisuuden täyttäminen.

6) *Toimivalta hakemusasioissa*

Hakemusasioissa toimivalta on yksinomainen, jolle laissa toisin säädetä.

Nopeutettu maksamismääräysmenettely: Nopeutettuun maksamismääräysmenettelyyn liittyvät asiat ratkaisee Pärnun kärjäoikeuden Haapsalun oikeustalo. Nopeutetun maksamismääräysmenettelyn aloittamiseksi elatusvaateeseen tai velkasaatavaan liittyvässä asiassa tulee kääntyä kärjäoikeuden maksamismääräysosaston puoleen sähköisesti portaalissa <https://www.e-toimik.ee/>. Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta hakemuksiin, joiden määrä on yli 6 400 euroa (velkasaatavat). Kyseinen määrä kattaa sekä päävaatimuksen että sivuvaatimukset. Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta, jos vaadittu elatusapu ylittää elatusavun vähimmäismäärän 1,5-kertaisesti. Vuonna 2020 1,5-kertainen elatusavun vähimmäismäärä on 438 euroa kuukaudessa. Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta, jos velallista ei ole kirjattu vanhemmaksi lapsen syntymätodistukseen.

Kuolleeksi julistaminen ja kuolinhetken määrittäminen: Virossa tuomioistuin voi julistaa henkilön kuolleeaksi ja vahvistaa kuolinhetken, jos 1) kadonnut henkilö oli Viron kansalainen, kun hänen elossa olostaan saatiin viimeksi tietoja tai jos hän tuolloin asui Virossa 2) virolaisella tuomioistuimella on jokin toinen oikeudellinen intressi julistaa henkilö kuolleeaksi tai vahvistaa kuolinhetki.

Kuolleeksi julistamista ja kuolinhetken määrittämistä koskeva hakemus on tehtävä kadonneen henkilön viimeisen asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos henkilö on kadonnut Virossa rekisteröidyn aluksen oppoamisen vuoksi, hakemus on tehtävä aluksen kotisataman mukaiseen tuomioistuimeen. Muussa tapauksessa kuolleeksi julistamista ja kuolinhetken määrittämistä koskeva hakemus tehdään hakijan asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos hakija ei asu Virossa, hakemus jätetään Harjun kärjäoikeuteen. Kuolinhetken muuttamista ja kuolleeksi julistamisen mitätöintiä koskeva hakemus on jätettävä tuomioistuimelle, joka on vahvistanut kuolinhetken tai julistanut henkilön kuolleeaksi.

Holhousasiat: Holhouksessa on kyse edunvalvojan nimittämisestä henkilölle ja muista holhoukseen liittyvistä asioista. Virolainen tuomioistuin voi ratkaista holhousasian, jos 1) edunvalvonnan tarpeessa oleva tai sen alainen henkilö on Viron kansalainen tai asuu Virossa 2) edunvalvonnan tarpeessa oleva henkilö tarvitsee virolaisen tuomioistuimen suojelua jostain muusta syystä, myös siinä tapauksessa, että hänen omaisuutensa sijaitsee Virossa.

Jos sekä virolainen että ulkomainen tuomioistuin ovat toimivaltaisia määräämään edunvalvojan ja jos ulkomainen tuomioistuin on jo määrännyt edunvalvojan tai asia on vireillä, virolaisen tuomioistuimen ei tarvitse nimittää edunvalvojaa, jos ulkomaisen tuomioistuimen päätös on tarkoitus tunnustaa Virossa ja jos on edunvalvojan tarpeessa olevan henkilön edun mukaista, että edunvalvojaa ei ole nimitetty Vieroon.

Edunvalvonnasta päättää edunvalvojan tarpeessa olevan henkilön asuinpaikan tuomioistuin. Lapsen edunvalvojan nimittämisestä ennen lapsen syntymää päättää äidin asuinpaikan tuomioistuin. Jos edunvalvoja on tarkoitus määrätä sisaruksille, jotka asuvat tai oleskelevat usean tuomioistuimen tuomiopiirissä, edunvalvojan nimittää nuorimman lapsen asuinpaikan tuomioistuin. Jos tällaisessa tapauksessa edunvalvojaa koskeva menettely on jo vireillä jossakin tuomioistuimessa, kyseinen tuomioistuin ratkaisee asian. Jos edunvalvojan tarpeessa olevalla henkilöllä ei ole asuinpaikkaa Virossa tai jos sitä ei voida selvittää, asia voi ratkaista tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä kyseinen henkilö tai hänen omaisuutensa tarvitsee suojelua, tai Harjun kärjäoikeus.

Edunvalvojan nimenneen tuomioistuimen on ratkaistava asia, joka koskee edunvalvonnan alaista henkilöä tai hänen omaisuuttaan. Pakottavista syistä myös edunvalvojan asuinpaikan tai omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuin voi ratkaista asian.

Henkilön sijoittaminen suljettuun laitokseen: Henkilön sijoittamisesta suljettuun laitokseen päättää tuomioistuin, joka on nimennyt edunvalvojan tai jossa holhousasia on vireillä. Muussa tapauksessa asian käsittelee tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä suljettu laitos sijaitsee. Päätöksen voi tehdä myös tuomioistuin, joka on määrännyt väliaikaisista toimenpiteistä.

Kukin tuomioistuin voi soveltaa omalla oikeudenkäyttöalueellaan toteutettavia väliaikaisia toimenpiteitä. Muista kysymyksistä, jotka liittyvät henkilön sijoittamiseen suljettuun laitokseen, kuten muun muassa sijoittamisen keskeyttämisestä ja lopettamisesta sekä sijoittamisen keston muuttamisesta, päättää tuomioistuin, joka määräsi henkilön sijoittamisesta suljettuun laitokseen.

Poissaolevan henkilön omaisuudesta huolehtiminen: Poissaolevan henkilön asuinpaikan tuomioistuin antaa uskotun miehen määräyksen poissaolevan omaisuuden hoitamiseksi. Jos poissaolevalla henkilöllä ei ole asuinpaikkaa Virossa, omaisuuden sijaintipaikkakunnan tuomioistuin antaa uskotun miehen määräyksen. Muut poissaolevan henkilön omaisuuden hoitoon liittyvät asiat, kuten uskotun miehen määräyksen lopettaminen tai muuttaminen ja uskotun miehen tehtävien muuttaminen, ratkaisee uskotun miehen määräyksen antanut tuomioistuin.

Adoptio: Adoptioasian voi ratkaista virolainen tuomioistuin, jos adoptiovanhempi, toinen adoptiota hakevista puolisoista tai lapsi on Viron kansalainen tai jos adoptiopuoliso, toinen adoptiota hakevista puolisoista tai lapsi asuu Virossa. Adoptiota koskeva hakemus jätetään adoptoitavan lapsen asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos adoptoitavalla lapsella ei ole asuinpaikkaa Virossa, hakemus toimitetaan Harjun kärjäoikeudelle. Adoptiosta määrännyt tuomioistuin ratkaisee adoption purkamisen.

Alaikäisen oikeustoimikelpoisuuden laajentaminen: Virolainen tuomioistuin voi päättää alaikäisen oikeustoimikelpoisuuden laajentamisesta, jos alaikäinen on Viron kansalainen tai jos hän asuu Virossa. Hakemus alaikäisen oikeustoimikelpoisuuden laajentamiseksi ja oikeustoimikelpoisuuden laajentamisen peruuttamiseksi on jätettävä alaikäisen asuinpaikan tuomioistuimeen. Jos alaikäisellä ei ole asuinpaikkaa Virossa, hakemus toimitetaan Harjun kärjäoikeudelle.

Vanhemmuuden vahvistaminen ja vanhemmuuden riitauttaminen henkilön kuoleman jälkeen: Jos henkilö pyytää jo kuolleen henkilön vahvistamista vanhemmakseen tai jos henkilö kiistää syntymä- tai väestörekisteriin merkityn henkilön vanhemmuuden kyseisen henkilön kuoltua, hakemus on jätettävä siihen tuomioistuimeen, jossa vanhemmaksi vahvistettavalla henkilöllä tai sillä henkilöllä, jonka vanhemmuutta tarkoittava merkintä syntymätodistuksessa tai väestörekisterissä on riitautettu, oli viimeinen kotipaikka. Jos henkilön viimeinen asuinpaikka ei ollut Virossa tai se ei ole tiedossa, hakemus jätetään Harjun käräjäoikeudelle.

Muut perheasioita koskevat hakemusasiat: Muissa perheasioissa sovelletaan vastaavasti huoltajuutta koskevia säännöksiä lain tai asian luonteen mukaan. Puolisoiden tai eronneiden puolisoitten välistä oikeussuhdetta koskeva hakemusasias käsitellään siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä puolisoilla on yhteinen kotipaikka tai jossa heidän viimeinen vakainainen asuinpaikkansa oli. Jos puolisoilla ei ole ollut yhteistä asuinpaikkaa Virossa tai jos kummankaan puolison asuinpaikka ei enää kuulu viimeisen yhteisen asuinpaikan tuomioistuimen toimivaltaan, asia käsitellään sen puolison, jonka oikeuksia pyydetty määräys rajoittaisi, asuinpaikan tuomioistuimessa. Jos puoliso ei asu Virossa tai jos asuinpaikkaa ei voida määrittää, kantajan asuinpaikan tuomioistuin ratkaisee asian. Jos toimivaltaa ei voida määrittää, asia käsitellään Harjun käräjäoikeudessa. Kukin tuomioistuin voi perheoikeudellisissa hakemusasioissa soveltaa omalla oikeudenkäyttöalueellaan toteutettavia väliaikaisia toimenpiteitä.

Kuolinpesän hoitamista koskevat toimenpiteet: Virossa sijaitsevan jäämistön hoitamiseksi toteutettavat toimenpiteet voi toteuttaa virolainen tuomioistuin riippumatta sen valtion laista, jonka nojalla perimys tapahtuu, tai siitä valtiosta, jonka viranomaisen on toimivaltasääntöjen mukaan yleisesti toimivaltainen toteuttamaan toimenpiteitä jäämistön hoitamiseksi. Jäämistön hoitamista koskevat toimenpiteet toteuttaa sen alueen tuomioistuin, jossa kuolinpesä syntyi. Jos jäämistön hoitamista koskevat toimenpiteet aloitetaan ulkomailla ja jäämistö sijaitsee Virossa, jäämistön sijaintipaikan tuomioistuin voi toteuttaa toimenpiteitä jäämistön hoitamiseksi.

Toimivalta kuulutusasioissa: Arvopaperin mitättömäksi julistamista koskeva hakemus jätetään sen paikkakunnan tuomioistuimelle, missä arvopaperi on lunastettu, tai jos lunastuspaikkaa ei ole, arvopaperin liikkeeseenlaskijaan sovellettavan yleisen toimivallan mukaan. Kiinteistölain ([§ asjaõigusseadus](#)) 124 §:n mukaan kiinteistön omistajan on käynnistettävä kuulutusmenettely kiinteistön omistajan oikeuksien epäämiseksi kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelta. [§ Alusten omistusoikeutta](#) koskevan lain 13 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa oikeudenomistajan on haettava Harjun käräjäoikeudelta kuulutusmenettelyn aloittamista aluksen omistajan oikeuksien poissulkemiseksi. Kiinnitetyn kiinteistön omistajan on jätettävä hakemus sellaisen kuulutusmenettelyn aloittamisesta, jolla suljetaan pois tuntemattoman kiinnityksen haltijan oikeudet ([§ kiinteistõlain](#) 331 §), kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelle. Kiinnitetyn aluksen tai vakuutena olevan rekisteröidyn pantin omistajan on esitettävä Harjun käräjäoikeudelle aluksen kiinnityksen tai rekisteröidyn pantin haltijan oikeuksien poissulkemista koskeva hakemus [§ alusten omistusoikeutta](#) koskevan lain 59 §:n mukaisesti.

Toimivalta yksityisoikeudellista oikeushenkilöä koskevissa hakemusasioissa: Toimivalta yhtiön, voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen ja säätiön toimintaa koskevissa hakemusasioissa, jotka eivät koske rekistereitä, mukaan lukien asiat, jotka koskevat hallituksen ja hallintoneuvoston varajäsenen, tilintarkastajan, erityistarkastajan ja selvitysmiehen nimittämistä ja yhtiön osakkeenomistajille maksettavan korvauksen suuruuden määrittämistä, on oikeushenkilön tai ulkomaisen yhtiön sivuliikkeen sijoittautumispaikan tuomioistuimella.

Asunnon omistus ja yhteisomistus: Hakemus, joka koskee asunnon omistusta tai yhteisomistusta, on jätettävä kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimeen. Yleiselle tielle pääsyyn, maanparannusjärjestelmään liittyvään ojitukseen ja tekniseen laitokseen liittyvät asiat: Yleiselle tielle pääsyyn, maanparannusjärjestelmään liittyvään ojitukseen ja tekniseen laitokseen liittyvät asiat ratkaisee sen alueen tuomioistuin, jossa kiinteistö, josta yleiselle tielle pääsyä haetaan, tai jolle haetaan maanparannusjärjestelmän ojitamista tai jossa tekninen laitos sijaitsee.

Ulkomaisten tuomioiden tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen ja täytäntöönpano: Jollei laista tai kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu, ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva hakemus, tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä tai sen keskeyttämistä koskeva hakemus tai mikä tahansa muu hakemus täytäntöönpanomenettelyssä on jätettävä velallisen kotipaikan tuomioistuimeen tai tuomioistuimeen, jonka alueella täytäntöönpanomenettely on määrää suoritaa.

Sovittelumenettelyssä tehdyn sopimuksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskeva asia: Sovittelulain ([§ lepitusseadus](#)) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettu sovittelumenettely tuloksena tehty sopimus julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä sovittelumenettely on tapahtunut.

Välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat asiat: Virossa tai ulkomailla annetun välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva hakemus ja kyseisen välitystuomion tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus jätetään Pärnun käräjäoikeuteen. Ulkomaisen välitystuomion täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva hakemus tai muu täytäntöönpanomenettelyyn liittyvä hakemus on jätettävä velallisen kotipaikan tuomioistuimeen tai siihen tuomioistuimeen, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanomenettelyä pyydetään, jollei laista tai kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Jos väliliesmenettelyn osapuolena on kuluttaja, välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva hakemus sekä tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus on jätettävä sille tuomioistuimelle, jonka tuomiopiirissä väliliesoikeus kokoontui.

Hakemusasiat käsitellään siinä oikeustalossa, jonka tuomiopiirissä toimivallan määräävä paikka sijaitsee. Jos eri paikat, joiden perusteella toimivalta määräytyy, jäävät yhden käräjäoikeuden tuomiopiiriin sisälle eli eri oikeustalosten toiminta-alueelle, asian käsittelypaikan määrää tuomioistuin.

Tuomioistuinten toimivalta-alueista ja tuomiopiireistä säädetään tarkemmin [§ tuomioistuinlaissa](#).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Tuomioistuin voi käsitellä asian toimivaltasäännösten mukaisesti, jos sen toimivallasta määrätään osapuolten välisessä sopimuksessa ja riita-asia liittyy molempien osapuolten elinkeino- tai ammattitoimintaan tai jos sopimus liittyy jommankumman osapuolen elinkeino- tai ammattitoimintaan ja toinen osapuoli on valtio, paikallisviranomaisen tai muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö tai jos molemmat ovat julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä.

Oikeuspaikkasopimus voidaan tehdä myös, jos viro ei ole toisen tai kummankaan osapuolen asuin- tai kotipaikka.

Edellä esitetystä huolimatta oikeuspaikkasopimusta voidaan soveltaa, jos

- 1) siitä on sovittu riita-asian syntymisen jälkeen;
- 2) toimivallasta on sovittu siinä tapauksessa, että vastaaja sopimuksen tekemisen jälkeen muuttaa tai siirtää toimipaikkansa tai sääntömääräisen kotipaikkansa ulkomaille tai että vastaajan kotipaikka, toimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka ei ole tiedossa kanteen nostamishetkellä.

Sopimuksella määrätty toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määräyksellä siirtää asian toiseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jos asianosaiset yhdessä sitä pyytävät ennen ensimmäistä istuntoa tai kirjallisessa käsittelyssä ennen lausuntojen esittämiselle asetetun määräajan päättymistä.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Virossa ei ole erityistuomioistuita.

Linkkejä

[§ Tuomioistuinjärjestelmä](#)

Päivitetty viimeksi: 17/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen

verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Irlanti

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilituomioistuimet ovat Irlannissa toimivaltaisia ratkaisemaan yksityishenkilöiden, järjestöjen ja valtion välisiä riita-asioita. Tällaiset riita-asiat voivat koskea esimerkiksi auto-onnettomuudessa syntynyttä vahinkoa tai riidanalaista yritysostoa. Siviiliasioissa kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen saadakseen korvauksen vahingosta. Vahinko korvataan yleensä rahasuurituksella.

Alemman oikeusasteen tuomioistuin (District Court), alemman oikeusasteen ylempi tuomioistuin (Circuit Court) ja ylemmän oikeusasteen tuomioistuin (High Court) ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia. Ylin muutoksenhakutuomioistuin (Supreme Court) toimii pelkästään muutoksenhakutuomioistuimena lukuun ottamatta tiettyjä perustuslain tulkintaan liittyviä asioita. Court of Appeal -tuomioistuin on toimivaltainen ainoastaan muutoksenhakumenettelyssä.

District Court- ja Circuit Court -tuomioistuimilla on rajoitettu ja paikallinen toimivalta, eli ne voivat käsitellä ainoastaan asioita, joissa arvo ei ylitä tiettyä kynnysarvoa ja joiden osapuolet asuvat tai niillä on rekisteröity toimipaikka jossakin maantieteellisessä paikassa, tai kun sopimus on tehty tietyssä maantieteellisessä paikassa. District Court -tuomioistuimen päätöksiä koskevat muutoksenhaut käsitellään Circuit Court -tuomioistuimessa, ja sen päätöksiä koskevat muutoksenhaut puolestaan High Court -tuomioistuimessa.

Small Claims Court on osa District Court -tuomioistuinta, ja se käsittelee kuluttajien riita-asioita, joissa vaatimuksen arvo on enintään 2 000 euroa. Tätä menettelyä voidaan soveltaa myös kahden yrityksen välillä.

District Court käsittelee asiat, joihin liittyvien vaatimusten arvo on enintään 15 000 euroa. Circuit Court käsittelee vaatimukset, joiden arvo on enintään 75 000 euroa (henkilövahingoissa enintään 60 000 euroa). Sillä on myös toimivalta perheoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien avioeroa, asumuseroa ja avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevat hakemukset. High Court -tuomioistuin käsittelee vaatimukset, joiden arvo on yli 75 000 euroa (henkilövahingoissa yli 60 000 euroa).

Työoikeudelliset vaatteet käsittelee työsuhteisiin liittyvien asioiden muutoksenhakutuomioistuin (Employment Appeals Tribunal, EAT), joka on riippumaton elin. EAT käsittelee monenlaisia työelämän oikeuksia koskevia riitoja. Joissakin asioissa kumpikin asianosainen voi hakea muutosta Circuit Court -tuomioistuimessa kuuden viikon kuluessa EAT-tuomioistuimen päätöksestä. Jos asiaan ei haeta muutosta Circuit Court -tuomioistuimessa eikä työnantaja täytäntöönpane EAT-tuomioistuimen ratkaisua, työ-, yritys- ja innovointiministeri voi nostaa työntekijän puolesta kanteen Circuit Court -tuomioistuimessa. Molemmat asianosaiset voivat hakea EAT-tuomioistuimen päätökseen muutosta High Court -tuomioistuimessa, mutta vain oikeudellisen seikan osalta.

Vuonna 2004 perustettu kauppatuomioistuin (Commercial Court) on [High Court -tuomioistuimen](#) erityisjaosto. Sen toimintaa säännellään erityisesti [ylemman oikeusasteen tuomioistuinten oikeudenkäyntisääntöjen \(Rules of the Superior Courts\) määräyksessä 63A](#). Se käsittelee kauppaoikeudellisia riita-asioita, joissa vaatimuksen arvo on vähintään miljoona euroa, aineettomia oikeuksia koskevia riita-asioita sekä sääntelypäätösten laillisuusvalvontaa koskevia kanteita ja muutoksenhakuja. Kauppatuomioistuin käsittelee myös muita asioita, jotka tuomari katsoo aiheelliseksi. Yksittäistä kauppaoikeudellista asiaa ei oteta automaattisesti kauppatuomioistuimen käsittelyyn, vaan se on tuomarin harkintavallassa. Kauppatuomioistuin käyttää yksityiskohtaista asianhallintajärjestelmää, jonka tarkoituksena on sujuvoittaa oikeudenkäynnin valmistelua, välttää tarpeettomat kustannukset, estää käsittelyn viivyttäminen ja varmistaa tietojen asianmukainen ilmaiseminen ennen oikeudenkäyntiä.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Toimivaltainen tuomioistuin, jossa kanne voidaan nostaa ensimmäisessä oikeusasteessa, määritetään asian luonteen (sopimus, vahingonkorvausvaatimus jne.) ja arvon perusteella (ks. edellä).

District Court -tuomioistuinten osalta maa on jaettu 24 tuomiopiiriin, joihin kuhunkin on nimitetty yksi tai useampi pysyvä tuomari. Maan kahteen suurimpaan kaupunkiin (Dublin ja Cork) on jouduttu nimittämään pysyvästi useita tuomareita käsiteltävien asioiden suuren määrän vuoksi. Irlannissa on kahdeksan tuomiopiiriä, joissa kussakin on Circuit Court -tuomioistuin. Kuhunkin tuomiopiiriin on nimitetty yksi Circuit Court -tuomioistuimen tuomari. Poikkeuksen muodostavat Dublilin ja Corkin tuomiopiirit, joissa on enemmän tuomareita käsiteltävien asioiden suuren määrän vuoksi. Dublinissa toimiva High Court -tuomioistuin käsittelee alkuperäisiä kanteita. Se käsittelee myös useissa maakunnissa tiettyinä aikoina vuodesta henkilövahinkoihin ja kuolemaan johtaneisiin vammoihin liittyviä asioita. Lisäksi High Court käsittelee maakunnissa muutoksenhakuja Circuit Court -tuomioistuinten antamiin tuomioihin siviili- ja perheoikeudellisissa asioissa.

District Court -tuomioistuimella on toimivalta käsitellä asioita, jotka koskevat sopimuksia, tiettyntyyppisiä vahingonkorvausvaatimuksia, osamaksu- ja luottomyyntisopimuksia, vuokrasopimuksia (esim. häätö vuokranmaksun laiminlyönnin vuoksi) ja tavaroiden laitonta haltuunottoa, kun vaatimuksen arvo on enintään 15 000 euroa. District Court -tuomioistuimella on toimivalta myös asioissa, jotka koskevat kaikkien muiden tuomioistuinten antamien tuomioiden täytäntöönpanoa velka-asioissa, lupien myöntämisessä päihdyttävien juomien myymistä varten sekä lasten huoltajuutta ja elatusapua koskevissa asioissa. Circuit Court -tuomioistuimella on toimivalta sopimus- ja vahingonkorvausasioissa, perimysasioissa, kuolinpesän hallintoa koskevissa kanteissa, oikeudenmukaista kohtelua koskevissa kanteissa, häätökanteissa ja uusia vuokrasopimuksia koskevissa riita-asioissa sekä osamaksu- ja luottomyyntisopimuksiin perustuvissa kanteissa, kun vaatimuksen arvo on enintään 75 000 euroa (henkilövahingoissa 60 000 euroa). Circuit Court -tuomioistuimella on toimivalta perheoikeudellisissa menettelyissä (kuten asumusero, avioliiton pätemättömäksi julistaminen ja District Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut). Circuit Court -tuomioistuimessa voi myös hakea muutosta välimiesten päätöksiin maanvuokriin liittyvissä riita-asioissa vuokranantajan ja vuokralaisen suhteita koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Circuit Court -tuomioistuimessa riita-asioden ratkaisukokoonpanossa on yksi tuomari ilman valamiehistöä. Muutoksenhakukanteet, jotka koskevat District Court -tuomioistuimen tuomioita, otetaan uudelleenkäsitelyyn. Circuit Court -tuomioistuimen päätös on lopullinen, eikä siihen voida hakea muutosta. High Court -tuomioistuimella on perustuslain nojalla ensimmäisenä oikeusasteena täysi toimivalta asioissa, jotka liittyvät tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että High Court -tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään kaikki siviilioikeudelliset asiat, joissa vastaajan kotipaikka on kyseisessä maassa, väitetty sopimus tehtiin kyseisessä maassa, väitetty vahinko aiheutettiin kyseisessä maassa tai oikeudenkäynnin kohteena oleva kiinteä omaisuus on kyseisen maan alueella. High Court -tuomioistuin käsittelee Circuit Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut ja valvoo District Court -tuomioistuimen ja muiden alempien tuomioistuinten toimintaa. High Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut käsittelee muutoksenhakutuomioistuin (Court of Appeal) tai ylin muutoksenhakutuomioistuin (Supreme Court), jos viimeksi mainittu katsoo, että asialla on yleistä merkitystä tai oikeuden toteutuminen edellyttää sitä. Court of Appeal -tuomioistuimen tuomioihin voidaan hakea muutosta Supreme Court -tuomioistuimessa, jos viimeksi mainittu katsoo, että asialla on yleistä merkitystä tai oikeuden toteutuminen edellyttää sitä. Muutoksenhaku ei johda asian uudelleenkäsitelyyn, vaan päätös perustuu ensimmäisen oikeusasteen käsittelyn aineistoon ja oikeudellisiin perusteluihin.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Tuomiopiiri, jossa siviilianne nostetaan, määritetään sen mukaan millä paikkakunnalla vastaaja tai yksi vastaajista pääsääntöisesti asuu tai harjoittaa ammattia tai liiketoimintaa. Useimmissa sopimusasioissa tuomiopiiri määräytyy sen mukaan, missä sopimus väitetään tehdyksi. Vahingonkorvausasiat taas käsitellään siellä, missä vahingon väitetään tapahtuneen, ja perheoikeudelliset asiat siellä, missä hakija asuu. Asiat, jotka liittyvät kiinteän omaisuuden vuokraamiseen tai omistusoikeuteen, käsitellään riidan kohteena olevan kiinteistön tai rakennuksen sijaintipaikkakunnan tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Ei sovelleta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Ei sovelleta.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei sovelleta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

 [Irlannin tuomioistuinlaitoksen verkkosivuilla](#) annetaan kattavat tiedot maan tuomioistuinjärjestelmästä. Tuomioistuimia esitellään myös kirjasessa *Explaining the Court*. Lisätietoja antaa Citizens Information Board. Se on lakisääteinen elin, jonka tiedotus- ja neuvontapalvelujen piiriin kuuluu laaja kirjo julkisia ja sosiaalialan palveluja. Käytössä on myös verkkosivusto, puhelinpalvelu ja lukuisia asiointipisteitä eri puolilla maata.

Linkkejä

 [Courts Service - Ireland](#)

 <http://www.citizensinformation.ie/>

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kreikka

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Kreikassa yleisillä siviilituomioistuimilla on toimivalta käsitellä useimmat yksityis- ja kauppaoikeudelliset asiat. Suurten kaupunkien siviilituomioistuimiin on kuitenkin perustettu erityislain nojalla erityisjaostoja, joilla on yksinomainen toimivalta käsitellä tiettyjä tapauksia tietyn oikeudenalan mukaan. Tällaisia ovat Ateenassa ja Thessalonikissa sijaitsevat jaostot, joilla on toimivalta käsitellä Euroopan unionin tavaramerkkiasioita, sekä Pireuksessa sijaitseva jaosto, jolla on toimivalta käsitellä merioikeuteen liittyviä asioita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuinten toimivalta määräytyy useimmissa asioissa riita-asian arvon mukaan. Riita-asian arvoa määritettäessä otetaan huomioon kanteessa esitetty vaade ilman lisävaateita. Jos samaan kanteeseen sisältyy useita vaateita, ne lasketaan yhteen.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Siviilituomioistuinten toimivaltaan kuuluvia asioita käsitellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa, kuten rauhantuomioistuimissa (*Irinodikia*) ja alioikeuksissa, jotka toimivat yhden tuomarin kokoonpanossa (*Monomeli Protodikia*) tai useamman tuomarin kokoonpanossa (*Polymeli Protodikia*).

Rauhantuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat a) kaikki riidat, jotka voidaan arvioida rahamääräisesti ja joiden arvo on enintään 20 000 euroa, b) kaikki vuokrasopimukseen liittyvät välittömät ja välilliset riidat silloin kun sovittu kuukausivuokra on kaikissa tapauksissa enintään 600 euroa.

Rauhantuomioistuinten toimivalta kattaa riidan rahamääräisestä arvosta riippumatta myös useimmat riidat, jotka liittyvät maatalouteen, eläinten myyntiin, omaisuusriitoihin naapureiden kanssa, hotelli- ja kuljetusyritysten kanssa tehtyihin sopimuksiin sekä yhdistysten tai osuuskuntien ja niiden jäsenten välisiin kanteisiin. Lisäksi se kattaa lakimiesten esittämät vaateet, jotka koskevat heidän palvelujaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa ja vähäisiä rikkomuksia käsittelevissä tuomioistuimissa (*Ptaismatodikia*), ja riidat, jotka liittyvät oikeudessa todistaneiden tai tuomioistuimen nimeämien todistajien, tulkkien, uskottujen miesten tai vartijoiden oikeuksiin, korvauksiin tai kuluihin.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivien alioikeuksien toimivalta kattaa kaikki riidat, jotka voidaan arvioida rahamääräisesti ja joiden arvo on yli 20 000 euroa mutta alle 250 000 euroa.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivien alioikeuksien toimivalta kattaa myös seuraavat riidat, vaikka niiden arvo olisi yli 250 000 euroa: riidat, jotka liittyvät vuokrasopimukseen, palkansaajiin, ammattilaisten tai käsityöläisten tekemään työhön tai valmistamiin tuotteisiin, työehtosopimukseen sosiaaliturvaorganisaatioiden ja vakuutettujen henkilöiden välillä, lakimiesten palkkioihin, korvauksiin ja kuluihin silloin kun kyse ei ole edellä tarkoitetuista rauhantuomioistuimissa käsiteltävistä riidoista, oikeusalan ammattilaisten, lääkäriammattilaisten tai lääketieteeseen liittyvissä ammateissa toimivien henkilöiden, insinöörien, kemistien tai välittäjien sekä oikeusviranomaisen nimeämien henkilöiden, asiantuntijoiden, asiantuntijavälimiesten, arvioijien, välimiesten, testamentin toimeenpanijoiden, edunvalvojien ja selvittäjien palkkioihin, korvauksiin ja kuluihin, kaikenlaisiin korvausvaateisiin, jotka johtuvat ajoneuvon aiheuttamasta vahingosta, mukaan luettuina ajoneuvovakuutus sopimukseen liittyvät vaateet, sekä riidat, jotka liittyvät irtaimen tai kiinteän omaisuuden omistus- tai hallinto-oikeuden vaatimuksiin.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden toimivaltaan kuuluvat aina seuraavat riidat niiden arvosta riippumatta: riidat, jotka liittyvät avioeroon, avioliiton mitätöintiin tai sen julistamiseen pätemättömäksi, avioliiton aikaisiin ja siitä johtuviin aviosuhteisiin sekä isyyden kiistämiseen, vanhemman ja lapsen välisen suhteen tai vanhempainvastuun tunnustamiseen tai niiden puuttumiseen, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyyden tunnustamiseen, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen vapaaehtoiseen tunnustamiseen tai siitä kiellettyyn, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen aseman rinnastamiseen sellaisen lapsen asemaan, jonka vanhemmat ovat solmineet välittömästi avioliiton, mukaan luettuina myös vapaaehtoiseen tunnustamiseen liittyvät vaatimukset, sekä riidat, jotka liittyvät adoption olemassaolon tai sen purkamisen tunnustamiseen tai huoltajuuden olemassaolon tai sen puuttumisen selvittämiseen. Alioikeuden toimivaltaan kuuluvat myös riidat, jotka liittyvät avioliiton, avioeron tai sukulaisuuden perusteella maksettavaan elatusapuun, vanhempainvastuun täyttämiseen, vanhempien väliseen erimielisyyteen yhteishuoltajuuden toteuttamisesta sekä vanhempien ja muiden ylenevän polven sukulaisten yhteydenpitoon lapsen kanssa, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken avioliiton päättyessä, rakennuksen kerrosten omistajuuteen sekä yhdistysten tai osuuskuntien yleiskokouksissa tehtyjen päätösten mitätöintiin.

Usean tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden toimivaltaan kuuluvat kaikki riidat, joissa rauhantuomioistuimella ja yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeudella ei ole toimivaltaa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellinen toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa vastaajan kotipaikka sijaitsee.

Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa Kreikassa tai ulkomailla, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa vastaajan asuinpaikka sijaitsee. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa oli vastaajan viimeisin kotipaikka Kreikassa tai sen puuttuessa viimeisin asuinpaikka.

Valtion asioissa toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa valtiota oikeudessa lain nojalla edustava viranomainen sijaitsee.

Silloin kun on kyse oikeuskelpoisten oikeushenkilöiden toimintaa koskevista riita-asioista, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa niiden sääntömääräinen kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Jos toimivalta on useammalla kuin yhdellä tuomioistuimella, kantajalla on oikeus valita yksi niistä. Se, minkä tuomioistuimen toimivalta on ensisijainen, määräytyy kanteen toimittamispäivämäärän mukaan.

Jos tuomioistuin ei ole asiallisesti tai alueellisesti toimivaltainen, se päättää siitä itse viran puolesta sekä selvittää, millä tuomioistuimella on toimivalta ja siirtää asian sille. Toimitetun kanteen oikeudelliset seuraamukset eivät tällöin muutu.

Sopimusriidat

Henkilön elinaikana tehdyn oikeustoimen (asiakirjan) olemassaoloon tai voimassaoloon liittyvät riidat ja kaikki siitä johtuvat riidat voidaan saattaa käsiteltäväksi joko sen alueen tuomioistuimeen, jossa oikeustoimi on tehty, tai sen alueen tuomioistuimeen, jossa oikeustoimeen liittyvä toimi toteutetaan.

Samassa tuomioistuimessa voidaan käsitellä myös riidat, jotka liittyvät tappioita (negatiivinen korko) ja neuvottelujen aikaisia virheitä koskeviin vahingonkorvausvaatimuksiin.

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvausriidat voidaan käsitellä sen paikan tuomioistuimessa, jossa vahingon aiheuttanut tapahtuma tapahtui, tai sen paikan tuomioistuimessa, jossa vahinko uhkaa pian tapahtua.

Siviilikanne

Rikokseen liittyviä vahinkoja ja rikkoutuneen olosuhteen palautuksia koskeva sekä aineettomiin vahinkoihin tai henkiseen kärsimykseen liittyvä siviilikanne voidaan nostaa asiaa käsittelevässä rikostuomioistuimessa.

Elatusapuun, avioeroon ja vanhempainvastuuseen liittyvät asiat

Avioliittoon liittyvät riidat (riidat, jotka liittyvät vanhempainvastuun täyttämiseen, vanhempien erimielisyyteen yhteishuoltajuuden toteuttamisesta, vanhempien ja muiden ylenevän polven sukulaisten yhteydenpitoon lapsen kanssa, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken sekä perheen kodin ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken avioliiton päättyessä) voidaan käsitellä sen alueen tuomioistuimessa, jossa puolisoitten viimeisin yhteinen asunto sijaitsee.

Elatusapuvaateisiin liittyvät riidat voidaan käsitellä sen paikan tuomioistuimessa, jossa elatusavun saajan kotipaikka tai asuinpaikka sijaitsee.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Riita-asiat, jotka koskevat esineoikeutta kiinteään omaisuuteen ja kiinteän omaisuuden vuokraamista, kuuluvat sen alueen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee.

(Jos kiinteä omaisuus sijaitsee alueella, jolla on useampi kuin yksi tuomioistuin, kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.)

Tuomioistuimen määräyksen perustuvia hallinnollisia toimia koskevat riidat kuuluvat kyseisen määräyksen antaneen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Perintöriidat kuuluvat sen alueen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa vainajan kotipaikka tai sen puuttuessa vainajan asuinpaikka kuolinhetkellä oli.

Jos pääasiaan liittyy välillinen asia, mukaan luettuina etenkin sivuvaatimukset tai takuuvaatimukset, niiden ja muiden samankaltaisten vaatimusten käsittely kuuluu pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Toisiinsa liittyvät pääasiat kuuluvat sen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa asiaa alettiin käsitellä ensimmäisenä.

Usean tuomarin kokoonpanossa toimivan pääasiaa käsittelevän alioikeuden toimivalta kattaa kaikki välilliset asiat, jotka kuuluvat yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden ja rauhantuomioistuimen toimivaltaan. Vastaavasti yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan pääasiaa käsittelevän alioikeuden toimivalta kattaa kaikki välilliset asiat, jotka kuuluvat rauhantuomioistuimen toimivaltaan.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ensimmäisen oikeusasteen yleisestä tuomioistuimesta, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, voi tulla asianosaisten nimenomaisella tai hiljaisella sopimuksella toimivaltainen, mikäli riita-asiat eivät liity omaisuuteen. Nimenomainen sopimus on tehtävä sellaisissa riita-asioissa, joissa on kyse tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta.

Hiljainen sopimus katsotaan tehdyksi, jos vastaaja osallistuu julkiseen kuulemiseen eikä vastusta ajoissa menettelyä toimivallan puuttumisen perusteella.

Osapuolten välinen sopimus, jonka perusteella yleisestä tuomioistuimesta tulee toimivaltainen tulevissa riita-asioissa, on pätevä vain, jos se on kirjallinen ja siinä mainitaan tietty oikeussuhde, johon mahdollisesti kehkeytyvät riidat perustuvat.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Unionin tavaramerkkiasioissa ja merioikeuden alalla toimivaltaiten jaostojen osalta todetaan, että asiallinen toimivalta määritetään yleisiä siviilituomioistuinta koskevien sääntöjen mukaisesti. Alueellisen toimivallan osalta a) Ateenassa sijaitseva unionin tavaramerkkiasioissa toimivaltainen jaosto kattaa seuraavat alueet: Ateenan, Egean, Dodekanesian, Korfun, Kreetan, Lamian, Nafplionin, Patran ja Pireuksen muutoksenhakutuomioistuinten alueet, b) Thessalonikissa sijaitseva unionin tavaramerkkiasioissa toimivaltainen jaosto kattaa Thessalonikin, Länsi-Makedonian, Traakian, Ioanninan ja Larisan muutoksenhakutuomioistuinten alueet, ja c) Pireuksessa sijaitseva merioikeuden alalla toimivaltainen jaosto kattaa koko Attikan prefektuurin.

Päivitetty viimeksi: 04/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Espanja

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Espanjan tuomioistuinorganisaatio perustuu tuomiovallan yhtenäisyyden periaatteeseen. Ainoat poikkeukset ovat sotilastuomioistuin sodan ja poikkeustilan aikana sekä perustuslakituomioistuin (*Tribunal Constitucional*), joka takaa viime kädessä perusoikeudet ja kansalaisvapaudet ja johon voi valittaa perusoikeuksien ja -vapauksien loukkauksista (*recurso de amparo*).

Toimivalta on kuitenkin jaettu neljänlaisille tuomioistuimille, jotka ovat siviilituomioistuimet, rikostuomioistuimet, hallintotuomioistuimet ja työtuomioistuimet. Yksityisoikeudellisissa asioissa ensimmäinen oikeusaste on alioikeus (*Juzgado de Primera Instancia*), joka käsittelee ensimmäiseen oikeusasteeseen kuuluvat yksityisoikeudelliset riita-asiat ja menettelyt, joita ei nimenomaan ole osoitettu toiselle tuomioistuimelle. Alioikeutta voidaan siis pitää yleisenä tuomioistuimena.

Yksityisoikeudelliseen osastoon kuuluvat perhetuomioistuimet (*Juzgados de Familia*), jotka ovat myös alioikeuksia. Perhetuomioistuimia on yleensä suurissa asutuskeskuksissa, ja ne käsittelevät perheoikeuden alaan kuuluvia riitoja, kuten avioliiton mitätöimistä, asumus- ja avioeroa, vanhempien ja lapsen välisiä suhteita sekä vajaavaltaiten henkilöiden suojelemista. Jos aloitetaan rikosoikeudellinen menettely sellaista henkilöä vastaan, joka on osapuolena menettelyssä nauttii kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevässä tuomioistuimessa (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), tällä tuomioistuimella on toimivalta myös yksityisoikeudellisissa menettelyissä.

Yksityisoikeudelliseen osastoon kuuluu myös kaksi erityistuomioistuinta: kauppatuomioistuin (*Juzgados de lo Mercantil*) ja EU:n tavaramerkkituomioistuin (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Työtuomioistuimet (*Juzgados de lo Social*) käsittelevät työlainsäädäntöön liittyviä asioita. Niitä ovat esimerkiksi yksittäisten työntekijöiden ja työnantajien väliset työsopimusriidat, työehtosopimusriidat, sosiaaliturvaan liittyvät vaatimukset sekä valtiota vastaan nostetut kanteet, jotka liittyvät sen työlainsäädännön mukaisiin velvollisuuksiin.

Rikostuomioistuimet käsittelevät rikosasioita.

Yksi Espanjan lainsäädännön erityispiirre on se, että rikoksista johtuvat yksityisoikeudelliset menettelyt voidaan yhdistää rikosoikeudenkäyntiin. Tällaisissa tapauksissa rikostuomioistuin päättää rikoksen vuoksi maksettavien vahingonkorvausten määrästä. Jos vahinkoa kärsinyt osapuoli ei nosta siviilikannetta, sen tekee hänen puolestaan syyttäväviranomainen, ellei vahinkoa kärsinyt osapuoli ole nimenomaisesti luopunut oikeudestaan nostaa kanne rikosasiassa. Hallintotuomioistuimet valvovat viranomaisten toimien laillisuutta ja käsittelevät niitä vastaan esitettyjä taloudellisia vaatimuksia.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ks. jäljempänä annetut vastaukset.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Espanjassa alioikeuksia ei eroteta toisistaan sen perusteella, kuinka paljon asioita tai kuinka vakavia asioita ne voivat käsitellä. Alioikeudet eivät myöskään käsittele muiden alioikeuksien tekemiin päätöksiin liittyviä muutoksenhakuja. Yksityisoikeudellisia menettelyjä koskevat muutoksenhaut käsitellään aina maakunnallisissa ylioikeuksissa (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Espanjassa valtion alueellisia ja oikeudellisia yksiköitä ovat kunta (*municipio*), tuomiopiiri (*partido*), maakunta (*provincia*) ja itsehallintoalue (*Comunidad Autónoma*). Tuomiopiiri on alueellinen yksikkö, joka koostuu yhdestä tai useammasta vierekkäisestä kunnasta saman maakunnan alueella. Kyseessä on tärkein alueellinen jako, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet käyttävät toimivaltaansa tuomiopiirin alueella. (Tuomiopiirijako esitetään oikeusministeriön verkkosivuilla osoitteessa mjusticia.gob.es.)

Samantyyppisiä tuomioistuimia on useita, jotta silloin kun käsiteltävät asiat ruuhkautuvat, niitä voidaan jakaa useammalle tuomioistuimelle. Useimmissa kaupungeissa toimitaan nykyään näin. Tuomioistuimet on numeroitu siinä järjestyksessä kuin ne on perustettu.

Periaatteessa kaikilla näillä tuomioistuimilla on sama toimivalta, ja työt jaetaan niiden välillä hallinnon sisäisen työjärjestyksen mukaisesti. Tietyissä tapauksissa työjärjestys kuitenkin mahdollistaa töiden jakamisen asiatyypin mukaan eri tuomioistuimille samalla alueella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuksien pääsääntö

Jos sopimusta tai pakottavia sääntöjä ei ole, noudatetaan perussääntöä, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin on sen tuomiopiirin alioikeus, jonka alueella on vastaajan kotipaikka, tai sen puuttuessa vastaajan asuinpaikka. Jos vastaajalla ei ole koti- eikä asuinpaikkaa Espanjassa, toimivaltainen tuomioistuin on sen tuomiopiirin alioikeus, jonka alueella vastaaja oleskelee tai jossa hän on asunut viimeksi. Jos mitään näistä kriteereistä ei voida soveltaa, kantaja voi nostaa kanteen sen tuomiopiirin alioikeudessa, jonka alueella on hänen oma kotipaikkansa.

Sääntöä sovelletaan seuraavasti:

Yrittäjiä ja ammatinharjoittajia vastaan nostetut kanteet, jotka koskevat näiden liiketoimintaa tai ammatillista toimintaa, voidaan nostaa millä tahansa paikkakunnalla, jossa ne harjoittavat toimintaansa, kantajan valinnan mukaan.

Myös oikeushenkilöitä vastaan voidaan nostaa kanne sillä paikkakunnalla, jossa kanteen aiheena ollut tilanne tai oikeudellinen suhde on syntynyt tai vaikuttaa, mikäli kyseisellä oikeushenkilöllä on toimipaikka tai edustaja tällä paikkakunnalla.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Espanjan nykyisen prosessioikeuden mukaan kantaja ei voi valita alueellista toimivaltaa. Se on mahdollista vain seuraavissa tapauksissa:

- Kiinteään omaisuuteen kohdistuvat esineoikeudelliset kanteet, joihin liittyy joko useita kiinteistöjä tai yksi kiinteistö, jotka sijaitsevat eri lainkäyttöalueilla. Näissä tapauksissa kantaja voi nostaa kanteen millä tahansa näistä lainkäyttöalueista.
- Kanteet, jotka edellyttävät, että toisen osapuolen varojen hallinnasta vastaavat esittävät ja hyväksyvät tilinpäätöksen, silloin kun ei ole määritetty, missä tilinpäätös on esitettävä ja hyväksyttävä. Tällöin kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tai sen paikan, jossa varoja hallitaan.
- Perintöriidoissa kantaja voi valita joko vainajan viimeisen Espanjassa sijainneen kotipaikan tuomioistuimen tai sen paikan tuomioistuimen, jossa suurin osa jäämistöstä sijaitsee.
- Teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvissa kanteissa kantaja voi valita jonkin seuraavista paikoista: paikka, jossa oikeuksia on rikottu; paikka, jossa on todennäköisesti riittävää näyttöä siitä, että rikkomus on tapahtunut, tai paikka, jossa laittomat jäljennökset sijaitsevat.
- Vilpillistä kilpailua koskevat asiat, silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa, koti- tai asuinpaikkaa Espanjassa. Tällöin kantaja voi valita joko paikan, jossa vilpillinen kilpailu on tapahtunut, tai paikan, jossa sen vaikutukset tuntuvat.
- Kanteet, jotka koskevat pelkästään alaikäisten lasten huoltajuutta tai elatusapusaatavia ja jotka toinen vanhempi on esittänyt toista vanhempaa vastaan alaikäisten nimissä, silloin kun vanhemmat asuvat eri tuomiopiireissä. Tällöin kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tuomioistuimen tai lapsen asuinpaikan tuomioistuimen.
- Yleensä asiat, jotka koskevat yksittäisten kuluttajien tai käyttäjien oikeuksien käyttämistä, voidaan käsitellä kuluttajan, käyttäjän tai vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa kuluttajan valinnan mukaan.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Seuraavissa tapauksissa kantajan on pakottavien sääntöjen nojalla haettava asian käsittelyä muussa kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa. Tällaisissa tapauksissa osapuolet eivät voi nimenomaisesti tai hiljaisesti saattaa asiaansa tutkittavaksi tiettyyn toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

- Esineoikeuksia tai vuokransaantia kiinteistöstä sekä yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä (*propiedad horizontal*) koskevissa asioissa toimivalta on sen alueen tuomioistuimilla, jossa kiinteistö sijaitsee.
- Perintöasioissa toimivalta määräytyy joko vainajan viimeisen Espanjassa sijainneen kotipaikan mukaan tai sen mukaan, missä suurin osa jäämistöstä sijaitsee; kantaja valitsee näistä kahdesta vaihtoehdosta.
- Vajavaaltaisten henkilöiden avustamista tai edustamista koskevat asiat käsitellään kyseisen henkilön asuinpaikan tuomioistuimessa.
- Perusoikeuksien yksityisoikeudellista suojaa koskevat kanteet käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa. Jos kantajalla ei ole kotipaikkaa Espanjassa, kanteet käsitellään siinä paikassa, jossa perusoikeuksia väitetään loukatun.
- Moottorijoneuvojen käyttöön liittyvissä vahingonkorvauskanteissa toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa vahinko tapahtui.
- Yritystoimintaa koskevan päätöksen riitauttaminen: alueellinen toimivalta määräytyy yrityksen sääntömääräisen kotipaikan sijainnin mukaan.
- Kanne, joka koskee yleisten sopimusehtojen jättämistä pois sopimuksesta tai sopimusehtojen mitättömyyttä, käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa.
- Vakiosopimusehtojen päättämistä tai peruuttamista koskevat kanteet silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa tai kotipaikkaa Espanjassa: toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa vakiosopimus tehtiin.
- Vakiosopimusehtojen päättämistä koskevat kanteet kuluttajien tai käyttäjien kollektiivisen tai yhteisen edun hyväksi silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa tai kotipaikkaa Espanjassa: toimivalta on kantajan kotipaikan tuomioistuimella.
- Kanteet, joissa seuraavia vaaditaan noudattamaan velvoitteitaan: vakuutusyhtiö tai henkilö, joka on myynyt irtainta omaisuutta toiselle henkilölle osamaksulla tai rahoittanut sen hankinnan tai tehnyt irtaimesta omaisuudesta tai palveluista julkisen tarjouksen, jonka toinen henkilö on hyväksynyt. Tällaisissa tapauksissa toimivalta on kantajan kotipaikan tuomioistuimella.
- Kolmannen osapuolen vaatimukset käsittelee takavarikon määränneen tahon kotipaikan tuomioistuin.
- Asumuseroa, avioliiton mitätöintiä tai avioeroa koskevat hakemukset käsittelee perhetuomioistuin tai, jos sellaista ei ole, sen paikkakunnan alioikeus, jossa aviopuolisoiden yhteinen koti sijaitsee. Jos yhteistä kotia ei ole, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa viimeisin yhteinen koti tai toisen puolison asuinpaikka sijaitsee. Jos kumpaakaan näistä ei ole, toimivalta on hakijan kotipaikan tuomioistuimella. Jos hakemus on tehty yhteisestä sopimuksesta, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa viimeinen yhteinen koti tai jommankumman puolison kotipaikka sijaitsee.
- Kanteet, jotka koskevat pelkästään alaikäisten lasten huoltajuutta tai elatusapusaatavia ja jotka toinen vanhempi on esittänyt toista vanhempaa vastaan alaikäisten nimissä: toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa vanhempien viimeinen yhteinen koti sijaitsee. Jos vanhemmat asuvat eri tuomiopiireissä, kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tuomioistuimen tai lapsen asuinpaikan tuomioistuimen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Yleissääntö on se, että alueellista toimivaltaa voidaan laajentaa Espanjassa, eli asianosaiset voivat saattaa asiaansa tutkittavaksi joko nimenomaisesti tai hiljaisesti tietyn lainkäyttöalueen tuomioistuimille, mikäli ne ovat toimivaltaisia kyseisessä asiassa.

Nimenomaisesti tutkittavaksi saattamisesta on kyse silloin, kun asianosaiset tekevät nimenomaisen sopimuksen, jossa nimetään tuomiopiiri, jonka tuomioistuimille asia saatetaan tutkittavaksi.

Hiljaisesta tutkittavaksi saattamisesta on kyse seuraavissa tapauksissa:

- Kantajan osalta riittää, että hän saattaa asian vireille tietyssä tuomiopiirissä jättämällä kanteen, hakemuksen tai pyynnön asiassa toimivaltaiseen tuomioistuimeen.
- Vastaajan osalta riittää, että hän on saapunut oikeuteen ja tekee myöhemmin jonkin muun menettelyyn liittyvän toimen kuin jättää ajoissa ja määrätystä muodossa olevan hakemuksen tuomioistuimen toimivallan riitauttamiseksi.

Menettelyn aloittamisen jälkeen tapahtuneet muutokset, jotka koskevat osapuolten kotipaikkoja, riita-asian tilaa ja menettelyn kohdetta, eivät muuta toimivaltaa, joka määritetään menettelyn vireillepanon yhteydessä vahvistetun tilanteen mukaisesti (*Perpetuatio iurisdictionis*).

Tästä on kuitenkin poikkeuksia:

Nimenomainen tutkittavaksi saattaminen ei ole sallittua vakiomuotoisten sopimusten, kuluttaja-/käyttäjäsopimusten tai sellaisten sopimusten yhteydessä, joissa toinen osapuoli on asettanut yleiset ehdot. Hiljainen tutkittavaksi saattaminen on kuitenkin mahdollista.

Minkäänlainen tutkittavaksi saattaminen ei ole mahdollista, jos laissa säädetään alueellista toimivaltaa koskevista pakottavista toimivaltasäännöistä.

Minkäänlainen tutkittavaksi saattaminen ei ole sallittu suullisissa menettelyissä, maksamismääräysmenettelyissä tai saatavan perintämenettelyissä.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Espanjan erityistuomioistuimiin kuuluvat jäljempänä luetellut tuomioistuimet.

Perhetuomioistuimet, jotka ovat alioikeuksia. Perhetuomioistuimia on yleensä suurissa asutuskeskuksissa, ja niillä on yksinomainen toimivalta

perheoikeudellisissa asioissa. Ne käsittelevät etenkin seuraavia asioita:

asumusero, avioero ja avioliiton mitätöinti

alaikäisten lasten huolto.

Alueellista toimivaltaa koskevat säännöt ovat samat kuin ne säännöt, joita alioikeudet soveltavat perheoikeudellisten asioiden käsittelyssä, jos kyseisellä alueella ei ole varsinaista perhetuomioistuinta.

Työtuomioistuimet käsittelevät työolainsäädäntöä koskevia kanteita. Niitä ovat esimerkiksi yksittäisten työntekijöiden ja työnantajien väliset työsopimusriidat, työehtosopimusriidat, sosiaaliturvaan liittyvät vaatimukset sekä valtiota vastaan nostetut kanteet, jotka liittyvät sen työolainsäädännön mukaisiin velvollisuuksiin.

Yleissääntö on se, että alueellinen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa työntekijä tekee työtään tai tarjoaa palvelujaan tai joka on vastaajan kotipaikka, vastaajan valinnan mukaan.

Kauppatuomioistuimet toimivat maakuntatasolla, ja ne käsittelevät kauppaoikeudellisia riita-asioita.

Kauppatuomioistuimet käsittelevät maksukyvttömyyteen liittyviä asioita, paitsi jos on kyse yksityishenkilön maksukyvttömyydestä, jolloin toimivalta on yleisillä alioikeuksilla.

Kauppatuomioistuimet käsittelevät myös seuraavia asioita:

- Maksukyvöttömän henkilön omaisuuteen kohdistuvat siviilikanteet, lukuun ottamatta oikeustoimikelpoisuutta, sukulaisuus- ja aviosuhteita sekä alaikäisiä koskevia kanteita.

- Kanteet, joissa on kyse työsopimusten kollektiivisesta päättämisestä, muuttamisesta tai peruuttamisesta, kun maksukyvöttömän osapuoli on työnantaja, tai ylempään johdon sopimusten peruuttamisesta tai päättämisestä.

- Maksukyvyttömän osapuolen omaisuuteen ja taloudellisiin oikeuksiin liittyvät täytäntöönpanotoimet tai väliaikaiset toimet siitä riippumatta, mikä tuomioistuin määrääkseni antoi.

- Kanteet yritysten johtajien, tilintarkastajien tai selvittäjien saattamiseksi yksityisoikeudelliseen vastuuseen maksukyvyttömälle osapuolelle maksukyvyttömyysmenettelyn aikana aiheutuneiden vahinkojen ja tappioiden korvaamiseksi.

- Kanteet, jotka liittyvät seuraaviin:

vilpillinen kilpailu

teollis- ja tekijänoikeudet sekä mainonta

yhtiö- ja osuuskuntaoikeus

kansalliset tai kansainväliset kuljetukset

merioikeus

yleiset sopimusehdot

edellä mainituissa asioissa käytettävää väliesmenettelyä koskevien sääntöjen soveltaminen.

Maksukyvyttömyysmenettelyn vireillepanoa ja käsittelyä koskeva toimivalta on sillä kauppatuomioistuimella, jonka alueella on velallisen pääintressien keskus. Jos velallisella on myös kotipaikka Espanjassa, mutta se ei ole sama paikka kuin velallisen pääintressien keskus, myös velallisen kotipaikan kauppatuomioistuin on asiassa toimivaltainen ja velkoja voi valita sen.

Jos velallinen on oikeushenkilö, sen pääintressien keskuspaikan oletetaan olevan sen sääntömääräinen kotipaikka. Tähän ei vaikuta sääntömääräisen kotipaikan muuttaminen kuusi kuukautta ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista.

Alicanten tuomiopiiriin kauppatuomioistuimet toimivat EU:n tavamerkkituomioistuin silloin kun ne käyttävät yksinomaista ensimmäisen oikeusasteen toimivaltaansa sellaisten riita-asioiden tutkimiseen, jotka saatetaan vireille yhteisön tavamerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen N:o 40/94 ja yhteisömallista 12 päivänä joulukuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen N:o 6/2002 nojalla.

Toimiessaan tavamerkkituomioistuin niillä on toimivalta koko maan alueella.

Näiden erityistuomioistuinten lisäksi Espanjan yleinen oikeusneuvosto (*Consejo General del Poder Judicial*) voi lain mukaan myöntää yhdelle tai useammalle saman oikeusasteen tuomioistuimelle yksinomaisten toimivallan tutkia tiettytyyppisiä asioita tai määrätä asianomaisen oikeuden alan piiriin kuuluvista täytäntöönpanotoimista.

Tätä päätösvaltaa on jo käytetty useissa asutuskeskuksissa. Etenkin tapauksissa, jotka liittyvät vajaavaltaisuuteen ja mielenterveyden häiriöistä johtuvaan tahdosta riippumattomaan laitoshoitoon, toimivalta on yleisesti siirretty perhetuomioistuimille.

Päivitetty viimeksi: 14/06/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Ranska

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Ranskassa oikeudenkäyttö on jaettu hallinto-oikeudellisen lainkäytön järjestelmään ja yleiseen tuomioistuinjärjestelmään.

Molemmissa järjestelmissä on kolmiportainen rakenne.

Hallinto-oikeudellisen lainkäytön järjestelmässä tuomioita antavat hallintotuomioistuimet, yleiset tuomioistuimet ja erilaiset erikoistuneet hallinnolliset tuomioistuimet, ja niihin voidaan hakea muutosta ylemmissä hallintotuomioistuimissa (*cours administratives d'appel*). Ylempien hallintotuomioistuinten tuomiot voidaan saattaa ylimmän hallintotuomioistuimen (*Conseil d'Etat*) arvioitavaksi.

Yleisessä tuomioistuinjärjestelmässä ensimmäisen asteen ratkaisuja antavat alioikeudet (*tribunaux de grande instance*), yleiset tuomioistuimet ja muut tuomioistuimet, joiden toimivalta on vahvistettu lainsäädännössä. Näihin ratkaisuihin voidaan hakea muutosta muutoksenhakutuomioistuimissa (*cours d'appel*), jotka muodostuvat osastoista (siviili-, sosiaali-, kaupp- ja rikososastot). Muutoksenhakutuomioistuinten antamiin tuomioihin voi olla mahdollista hakea muutosta kassaatioistuimissa (*Cour de cassation*) (johon kuuluu useita osastoja, joiden oikeudenalat noudattavat edellä muutoksenhakutuomioistuinten osalta kuvattua jakoa).

Tuomioistuimet jakautuvat seuraavasti:

Hallintotuomioistuimet:

yllin hallintotuomioistuin (1)

ylemmät hallintotuomioistuimet (8)

hallintotuomioistuimet (42)

Yleiset tuomioistuimet:

kassaatioistuimistuin (1)

muutoksenhakutuomioistuimet(36)

ylioikeus (*Tribunal supérieur d'appel*) (1)

alioikeudet (*Tribunaux de grande instance*) (164) [joista 16:lla on tuomiovalta kauppaoikeudellisissa asioissa]

alioikeudet (*Tribunaux de première instance*) (4) [joista 2:lla on tuomiovalta kauppaoikeudellisissa asioissa]

nuorisotuomioistuimet (*Tribunaux pour enfants*) (155)

sosiaaliturva-asioiden alioikeudet (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114)

vähäisten riita-asioiden tuomioistuimet (*Tribunaux d'instance*) (307)

työtuomioistuimet (*Conseils de prud'hommes*) (210)

työtuomioistuimet (*Tribunaux du travail*) (6)

kauppatuomioistuimet (*Tribunaux de commerce*) (134)

Erityistuomioistuimet:

Vähäisten riita-asioiden tuomioistuin käsittelee yleisimpiä riita-asioita. Se käsittelee periaatteessa kaikki hakemukset, jotka koskevat enintään 10 000 euron suuruisia määriä. Se on myös toimivaltainen ratkaisemaan tiettyjä riita-asioita (maksamattomat vuokrat, palkan ulosmittaus, henkilöstöedustajien vaalit, kuluttajaluotot).

Kauppatuomioistuin on toimivaltainen elinkeinonharjoittajien ja luottolaitosten keskinäisissä tai niiden välisissä riita-asioissa, liikeyrityksiin liittyvissä riita-asioissa sekä riita-asioissa, jotka koskevat henkilöiden välisiä liiketoimia sekä kaupallisten yritysten rahoitusvaikeuksia (liikvidaatio, saneerausmenettely jne.). Maatuomioistuin (*tribunal paritaire des baux ruraux*) on toimivaltainen ratkaisemaan maanvuokraussopimuksiin liittyvät vuokralaisten ja omistajien väliset riita-asiat (vuokraviljely, osavuokra jne.).

Työtuomioistuimessa ratkaistaan kaikenlaiset työntekijöiden ja työnantajien väliset riidat, jotka liittyvät yksityisoikeudelliseen työ sopimukseen. Sosiaaliturva-asioiden alioikeus on toimivaltainen ratkaisemaan sosiaaliturvaan ja maatalousalan keskinäisiin sosiaalikkassoihin liittyvät riita-asiat. Asiaa koskevassa säädöksessä mainittuna päivänä tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 toimivalta kuitenkin muuttuu, jolloin nämä riita-asiat siirtyvät erityisesti nimettyjen alioikeuksien ratkaistaviksi.

Työkyvyttömyyttä koskevia riita-asioita käsittelevät tuomioistuimet käsittelevät tilapäiseen tai pysyvään työkyvyttömyyteen tai sen asteeseen liittyvät riita-asiat. Asiaa koskevassa säädöksessä mainittuna päivänä tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 toimivalta kuitenkin muuttuu, jolloin nämä riita-asiat siirtyvät erityisesti nimettyjen alioikeuksien ratkaistaviksi.

Sotilaseläkkeitä koskevia riita-asioita käsittelevät tuomioistuimet käsittelevät sotilaseläkkeisiin liittyviä riita-asioita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Alioikeuksien, vähäisten riita-asioiden tuomioistuinten ja paikallistuomioistuinten (*juridictions de proximité*) toimivaltuuksien jako on selvennetty edellä.

Alioikeus on yleisesti toimivaltainen, jos muilla tuomioistuimilla ei ole nimenomaista toimivaltaa.

Vähäisten riita-asioiden tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan enintään 10 000 euron suuruisia riita-asioita. Sen lisäksi ne ovat toimivaltaisia tietyillä aloilla, kuten kuluttajaoikeus, täysi-ikäisten edunvalvonta ja huoneenvuokra, ilman että riita-asialla olisi rahamääräinen yläraja.

Alioikeudet ovat toimivaltaisia käsittelemään kaikki muut yksityisoikeudelliset riita-asiat, jotka eivät kuulu muiden tuomioistuinten käsiteltäviksi, ja erityisesti perheoikeuden asiat.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Periaatteessa toimivaltainen tuomioistuin on se, jonka tuomiopiirissä vastaaja asuu tai johon se on sijoittautunut, jos kyseessä on yritys. Tämän säännön tarkoituksena on antaa suojaa vastaajalle olettaen, että puolustautuminen on helpointa kotipaikka lähinnä olevassa tuomioistuimessa.

Jos vastaaja on luonnollinen henkilö, hänen koti- tai asuinpaikkansa tuomioistuin on toimivaltainen. Jos vastaaja on oikeushenkilö (yritykset ja yhdistykset), sen sijoittautumispaikan eli yleensä kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen. Joskus päätoimipaikka ei ole sama kuin kotipaikka. Silloin asia voidaan käsitellä päätoimipaikan tuomioistuimessa. Kun kyseessä on suuryritys, jolla on useita sivuliikkeitä, asia voidaan käsitellä jonkin sivuliikkeen sijaintipaikan tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusasiat: kantaja voi nostaa kanteen joko vastaajan asuinpaikan tai sopimuksen luonteesta riippuen tavaran toimituspaikan tai palvelun suorituspaikan tuomioistuimessa.

Sopimukseen perustumaton vahingonkorvausvastuu tai yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäminen rikosprosessissa: kanne voidaan nostaa vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vahinko ilmeni tai tapahtui.

Kiinteistö: kantaja voi nostaa kanteen kiinteistön sijaintipaikkakunnan tuomioistuimessa.

Elatusapu tai avioliittoon perustuvien etuuksien maksaminen: kantajalla on mahdollisuus valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen ja velkojan eli kantajan oman asuinpaikan tuomioistuimen välillä.

Kuluttajariidat: kuluttaja voi nostaa kanteen sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa hän asui sopimuksentekohetkellä, tai jossa vahinko ilmeni.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Elatusapua tai avioerotilanteessa maksettavaa hyvitysluonteista korvausta koskevat riidat: toimivaltainen tuomioistuin on velkojana olevan puolison asuinpaikan tuomioistuin tai sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka on lasten – myös täysi-ikäisten lasten – pääasiallinen huoltaja.

Avioero: toimivaltainen tuomioistuin on perheen asuinpaikan tuomioistuin. Jos puoliset asuvat erillään, toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa lapset asuvat. Jos puolisoilla ei ole lapsia, toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa vastaaja asuu.

Perintö: toimivaltainen tuomioistuin on vainajan viimeisen kotipaikan tuomioistuin.

Kiinteistö: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Vuokrasopimukset: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Erityistuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta, ja tuomioistuimen on käsiteltävä mahdollinen toimivallan puuttuminen viran puolesta. Ainoa mahdollisuus nostaa kanne sellaisessa tuomioistuimessa, joka ei tavallisesti ole toimivaltainen, on alioikeuden ja vähäisten riita-asioiden tuomioistuimen välillä asioissa, joissa niillä ei ole yksinomaista toimivaltaa.

Periaatteessa kaikki sopimusehdot, jotka poikkeavat alueellista ja asiallista toimivaltaa koskevista säännöistä, ovat mitättömiä. Poikkeuksen muodostavat kahden elinkeinonharjoittajan väliset sopimukset, jos mainittu ehto on erittäin selvästi määritelty.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Kauppatuomioistuin: periaatteessa toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan sijaintipaikan tuomioistuin. Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa vahinko tapahtui tai ilmeni.

Maatuomioistuin: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Työtuomioistuin: työntekijä voi nostaa kanteen siinä työtuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä hänen työpaikkansa sijaitsee, työ sopimus tehtiin tai jossa työnantajayrityksen kotipaikka sijaitsee. Jos työtä ei tehdä kiinteässä toimipaikassa, kanne on nostettava työntekijän kotipaikan tuomioistuimessa.

Sosiaaliturva-asioiden alioikeudet (säädöksessä mainittuun päivään tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 saakka): toimivaltainen tuomioistuin on periaatteessa se, jonka tuomiopiirissä edunsaajan tai asianomaisen työnantajan kotipaikka sijaitsee, tai jossa vastaajana olevan laitoksen kotipaikka sijaitsee, jos kyseessä ovat laitokset, joiden kotipaikat ovat eri tuomiopiireissä.

Aiheeseen liittyviä linkkejä

 [Ranskan oikeusministeriön verkkosivut](#)

 [Legifrance-verkkosivut](#)

Päivitetty viimeksi: 23/07/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kroatia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Kanne on nostettava asiallisesti ja alueellisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Tietyt riita-asiat käsittelee niihin erikoistunut erityistuomioistuin. Ainoastaan Zagrebissa on kunnallinen siviilituomioistuin (*općinski građanski sud*) ja kunnallinen työtuomioistuin (*Općinski radni sud*), jotka ovat niiden toimivaltaan kuuluvien asioiden erityistuomioistuinta. Muualla maassa kunnalliset tuomioistuimet (*općinski sud*) ovat yleensä toimivaltaisia kaikissa asioissa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Säännöt siitä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen, löytyvät siviiliprosessilaista (*Zakon o parničnom postupku*).

Niiden mukaan kanne on esitettävä tuomioistuimessa, jolla on vastaajan osalta yleinen alueellinen toimivalta, eli tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee vastaajan tilapäinen tai pysyvä asuinpaikka tai, jos vastaaja on oikeushenkilö, tämän kotipaikka. Jos vastaajana on maakunta, kunta, Zagreb tai mikä tahansa muu kaupunki, alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin määräytyy sen perusteella, missä vastaajaa edustava taho sijaitsee.

Jos vastaajana on Kroatian valtio, alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin on se, jonka alueella kantajan asuin- tai kotipaikka sijaitsee Kroatiaassa. Jos kantajalla ei ole asuin- tai kotipaikkaa Kroatiaassa, yleinen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella maan parlamentti (*Hrvatski sabor*) sijaitsee.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kroatiaassa on ylempiä ja alempia tuomioistuinta. Kunnalliset tuomioistuimet ja kauppatuomioistuimet (*trgovački sud*) ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, ja maakunnalliset tuomioistuimet (*županijski sud*) ja ylin kauppatuomioistuin (*Visoki trgovački sud*) ovat toisen asteen tuomioistuinta. Toisin sanoen maakunnalliset tuomioistuimet ratkaisevat muutoksenhaut kunnallisten tuomioistuinten päätöksiin ja ylin kauppatuomioistuin ratkaisee muutoksenhaut kauppatuomioistuinten päätöksiin.

Maakunnalliset tuomioistuimet ja ylin kauppatuomioistuin ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ainoastaan laissa tarkkaan määritellyissä tapauksissa, ja niiden päätöksiin voi hakea muutosta Kroatian korkeimmassa oikeudessa (*Vrhovni sud*).

Ylemmät tuomioistuimet ovat siis toimivaltaisia vain harvoissa tapauksissa, kun alemmat tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia, vaan siirtävät asian käsittelyä ylempään oikeusasteeseen.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy useiden eri seikkojen perusteella. Pääsääntöisesti toimivalta on tuomioistuimella, jolla on vastaajan osalta yleinen alueellinen toimivalta.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntönä on vastaajan tilapäinen tai pysyvä asuinpaikka (luonnolliset henkilöt) tai kotipaikka (oikeushenkilöt).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain 50–66 §:ssä säädetään alueellisen toimivaltaisuuden pääsäännöstä poiketen tapauksista, jotka kuuluvat erityiseen alueelliseen toimivaltaan. Sellaisia ovat toisiinsa liittyvät, yhdessä käsiteltävät asiat sekä riita-asiat, jotka koskevat lakisääteistä elatusapua, vahingonkorvausta, valmistajan myöntämään tuotetakuuseen perustuvien oikeuksien suojaamista, avioliittoa, vanhemmuuden tunnustamista, vahvistamista ja kiistämistä, kiinteää omaisuutta ja omistusoikeuden loukkauksia tai ilma- ja vesialuksia. Erityiseen alueelliseen toimivaltaan kuuluu myös toimivaltaisen tuomioistuimen määrittäminen a) tapauksissa, joissa henkilö ei kuulu minkään kroatialaisen tuomioistuimen yleiseen alueelliseen toimivaltaan, b) oikeushenkilön toimipaikan perusteella, c) ulkomaalaista edustavan tahon Kroatiaassa sijaitsevan toimipaikan perusteella, d) riita-asioissa, joissa on kyse suhteista Kroatian armeijan organisaatioyksiköihin, e) perintöasioissa, f) täytäntöönpano- ja konkurssimenettelyissä, g) maksupaikan mukaan, h) työsuhteasioissa, ja i) jaetun toimivallan tapauksissa, joissa on kyse ulkomaan kansalaisia vastaan nostetuista kanteista.

Edellä luetelluissa tapauksissa kantaja voi halutessaan valita muun kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimen, johon päädyttäisiin perussääntöä soveltamalla. Siviiliprosessilain 70 §:n nojalla osapuolet voivat sopia alueellisen toimivallan siirtämisestä toiselle tuomioistuimelle, jolla on asiallinen – mutta ei yksinomainen – toimivalta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Siviilioikeudellisissa asioissa käännyttään kunnallisen tuomioistuimen ja kauppoikeudellisissa asioissa kauppatuomioistuimen puoleen. Zagrebissa työoikeuden alaan kuuluvan riita-Asian voi viedä myös kunnalliseen työtuomioistuimeen.

Päivitetty viimeksi: 13/01/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Italia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Italian oikeusjärjestelmässä yleisääntönä on, että toimivaltaisia ovat yleiset tuomioistuimet, sillä niillä on erityinen toimivalta ratkaista henkilökohtaisia oikeuksia koskevia riita-asioita. Rauhantuomari (*Giudice di Pace*), tuomioistuin (*Tribunale*) ja muutoksenhakutuomioistuin (*Corte di Appello*) ovat kaikki yleisiä oikeusviranomaisia. Ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on korkein oikeus (*Suprema Corte di Cassazione*), kun taas perustuslakia koskevia asioita käsittelee perustuslakituomioistuin (*Corte Costituzionale*). Yleisten tuomioistuinten lisäksi tuomioistuinten järjestelmä koostuu hallintotuomioistuinta.

Hallintotuomioistuinta on toimivalta käsitellä riita-asioita, jotka koskevat oikeutettuja etuja, ja tietyillä lainsäädännössä säädettyillä aloilla riita-asioita, jotka koskevat yksilön oikeuksia tai viranomaisten hallinnollisen toimivallan käyttämistä tai käyttämättä jättämistä sellaisten toimien, säädösten, sopimusten tai menettelyjen osalta, joihin liittyy tällaisen toimivallan käyttöä. Näissä tuomioistuimissa ei voida riitauttaa säädöksiä tai toimia, jotka hallitus on hyväksynyt poliittista valtaa käyttäen. Hallintoasioissa toimivalta kuuluu hallintoprosessilain (*codice sul processo amministrativo*) säännösten mukaisesti alueellisille hallintotuomioistuinta (*Tribunali Amministrativi Regionali – TAR*) ja ylempälle hallintotuomioistuimelle (*Consiglio di Stato*). Ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on korkein oikeus, mutta ainoastaan toimivaltaa koskevien perusteiden osalta. Italiassa on lisäksi erityisiä tuomioistuinta veroasioissa (*tributario*). Toimivaltaa verotukseen liittyvissä asioissa käyttävät maakunnalliset verotuomioistuimet (*Commissioni Tributarie Provinciali – CTP*) ja alueelliset verotuomioistuimet (*Commissioni Tributarie Regionali – CTR*). Verotuomioistuinta on toimivalta käsitellä kaikkia veroihin liittyviä riita-asioita veron kuvauksesta ja nimestä riippumatta. Niihin kuuluvat alueelliset, maakunnalliset ja kunnalliset verot ja Italian kansalliselle terveysviranomaiselle (*Servizio*

sanitario nazionale) maksettavat maksut, lisäverot, niihin liittyvät seuraamukset sekä korot ja muut liitännäiset maksut. Italian oikeusjärjestelmässä yleisissä tuomioistuimissa on useita tiettyyn asiaan erikoistuneita jaostoja. Tärkeimpiin tällaisiin erikoisjaostoihin kuuluvat a) jaostot, jotka ovat erikoistuneet maahanmuuttoa, kansainvälistä suojelua ja EU:n kansalaisten vapaata liikkuvuutta koskeviin asioihin; b) jaostot, jotka ovat erikoistuneet yrityksiä koskeviin asioihin; c) jaostot, jotka ovat erikoistuneet maataloutta koskeviin asioihin. Italiassa on myös erityistuomioistuimia, kuten nuorisotuomioistuin (*Tribunale per i Minorenni*) tai rangaistusten täytäntöönpanoa valvova tuomioistuin (*Tribunale di Sorveglianza*). Työriitoja käsitellään yleisissä tuomioistuimissa, joista osassa on niihin erikoistuneita jaostoja (työriitoja käsittelevät jaostot). Nämä eivät kuitenkaan ole tarkasti ottaen erikoisjaostoja vaan tuomioistuinten sisäisiä organisaatiomuotoja.

Yleissääntönä on, että yleisellä tuomioistuimella (*Tribunale*) on toimivalta käsitellä kaikkia asioita, jotka eivät kuulu muiden tuomioistuinten toimivaltaan. Yleisellä tuomioistuimella on myös yksinomainen toimivalta kaikissa veroja ja tulleja koskevissa asioissa (joita ei ole siirretty verotuomioistuimille), kaikissa henkilöiden asemaa ja kelpoisuutta sekä kunnioitustehtäviä koskevissa asioissa, petos- ja täytäntöönpanoasioissa sekä yleisesti missä tahansa asiassa, jonka arvoa ei voida määrittää.

Rauhantuomarilla on toimivalta käsitellä asioita, jotka koskevat enintään 50 000 euron arvoista irtainta omaisuutta, ellei sen osalta lainsäädännössä säädetä toimivaltaiseksi toista tuomioistuinta. Tämä enimmäismäärä on 31. lokakuuta 2021 alkaen 30 000 euroa. Rauhantuomarilla on myös toimivalta käsitellä kaikkia asioita, jotka liittyvät siviiliprosessilain 7 §:ssä mainittuihin riita-asioihin.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi riita-asia on saatettava, määräytyy toimivallan perusteella. Italian oikeusjärjestelmässä toimivallalla tarkoitetaan yleisesti valtuuksia ja tehtäviä, joita oikeudellinen elin voi käyttää. Toimivalta voi määräytyä eri tekijöiden perusteella: - asian kohteen; - alueen; - oikeusasteen tai - asian kohteen arvon. Siviiliprosessissa toimivalta kuvaa kullekin tuomioistuimelle annetun päätätävällän tasoa ja siten sitä, missä laajuudessa kyseinen tuomioistuin voi käyttää päätöksentekovaltaansa. Toimivalta määritellään teknisestä näkökulmasta, ja sitä koskevista oikeudellisista järjestelyistä säädetään siviiliprosessilain 7 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Mainittujen sääntöjen perusteella toimivallan menettelyllinen luonne on alustava kysymys, ja se voi siten olla riita-asian yhteydessä tehtävän päätöksen kohteena. Jos toimivaltasääntöjä rikotaan, tuomioistuinvalvontaa harjoittava elin voi etenkin perustellusti antaa toimivallan puuttumista koskevan ratkaisun (ks. siviiliprosessilain 38 §). Toimivalta teknisessä mielessä eroaa nk. ”sisäisestä” toimivallasta eli siitä, miten asiat jakautuvat toimivaltaisen tuomioistuimen sisällä. Tämä jälkimmäinen toimivallan muoto, joka esitetään toisinaan myös taulukon muodossa, määräytyy sen tavan mukaan, jolla tuomioistuin on jäsenetty: tuomioistuimessa voi esimerkiksi olla sisäisiä jaostoja (siviiliasioiden jaosto nro 1) tai yksiköitä, jotka keskittyvät tiettyihin aiheisiin (työriitoja käsittelevä jaosto), tai tuomioistuimeen on perustettu muutoin erillisiä yksiköitä. Asioiden jakamista koskevien säännösten noudattamatta jättäminen ei ole toimivaltaa koskeva menettelyllinen kysymys. Se muodostaa pikemminkin asian jakamista tuomioistuimen sisällä koskevan organisatorisen ongelman.

Riita-asian oikeuspaikan osalta toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan asuin- tai kotipaikan tuomioistuin, jollei laissa toisin säädetä. Elleivät ne ole tiedossa, toimivalta on vastaajan oleskelupaikan tuomioistuimella. Jos vastaajalla ei ole asuin-, koti- tai oleskelupaikkaa Italiassa tai oleskelupaikka ei ole tiedossa, toimivalta on kantajan asuinpaikan tuomioistuimella. Alueellista toimivaltaa koskevat säännöt sisältyvät siviiliprosessilain 18 §:ään ja seuraaviin pykäliin.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Yleinen tuomioistuinjärjestelmä jakautuu kahteen osaan: rikostuomioistuihin, jotka päättävät siitä, ovatko yleisen syyttäjän tiettyä henkilöä tai yhteisöä vastaan nostamat rikossyytteet perusteltuja; ja siviilituomioistuihin, joiden tehtävänä on suojella yksityishenkilöiden välisiin suhteisiin tai yksityishenkilön ja viranomaisten välisiin suhteisiin liittyviä oikeuksia silloin, kun viranomainen tehtäviään hoitaessaan loukkaa toisten henkilökohtaisia oikeuksia. Rikosasioissa oikeudellinen henkilöstö hoitaa asian käsittelyyn ja syyttämiseen liittyviä tehtäviä. Ensiksi mainittu sisältää tuomioiden antamisen ja viimeksi mainittu tutkintatoimet (yleisen syyttäjän viraston alaisuudessa). Kun tutkinta on suoritettu, syyttäjäviranomainen joko aloittaa rikosoikeudenkäynnin tai jättää syytteen nostamatta, esittää syytteen tueksi näyttöä tuomioistuimessa ja hoitaa syyttäjän tehtäviä myöhemmissä oikeusasteissa. Italian perustuslain 107 §:n viimeisen momentin mukaisesti yleisen syyttäjän viraston jäsenet (vaikka he olisivatkin osa yleistä tuomioistuinta) panevat vireille rikosoikeudenkäynnit.

Rikosoikeudenkäynnin aikana vahinkoa kärsinyt osapuoli voi nostaa siviililanteen saadakseen korvausta kärsimästään vahingosta. Vahinkoa kärsinyt voi myös nostaa erillisen kanteen siviilituomioistuimissa. Siviili- ja rikosoikeudenkäynteihin sovelletaan erillisiä menettelysääntöjä: siviiliprosessilakia ja rikosprosessilakia. Yleistä toimivaltaa käyttävät ammattituomarit ja maallikotuomarit, jotka ovat molemmat osa tuomioistuinlaitosta.

Ensimmäisessä oikeusasteessa toimivaltaa käyttävät sekä siviili- että rikosasioissa seuraavat elimet:

rauhantuomari – maallikotuomari ratkaisee asian yksin

yleinen tuomioistuin (*Tribunale Ordinario*), joka koostuu joko yksittäisestä tuomarista tai tuomarikollegiosta riita-asian luonteen mukaan nuorisotuomioistuin, joka koostuu tuomarikollegiosta ja tätä auttavista asiantuntijoista

Tribunale di Sorveglianza, joka koostuu joko yksittäisestä tuomarista tai tuomarikollegiosta (sekä tätä auttavista asiantuntijoista).

Ensimmäisessä oikeusasteessa syyttäjän tehtäviä hoitavat

yleinen syyttäjä yleisessä tuomioistuimessa (myös rauhantuomarin toimivaltaan kuuluvien rikosten osalta)

yleinen syyttäjä nuorisotuomioistuimessa

yleinen syyttäjä muutoksenhakutuomioistuimessa, kun menettely on käynnistännyt *Tribunale di Sorveglianza*.

Toisessa oikeusasteessa toimivaltaa käyttävät seuraavat elimet:

muutoksenhakutuomioistuin yleisen tuomioistuimen ja nuorisotuomioistuimen antamista tuomioista tehtyjen valitusten osalta

yleinen tuomioistuin rauhantuomarin antamista tuomioista tehtyjen valitusten osalta (ja myös henkilökohtaista vapautta koskevista määräyksistä tehtyjen valitusten osalta)

Tribunale di Sorveglianza rangaistusten täytäntöönpanon valvonnasta vastaavan tuomarin antamista tuomioista tehtyjen valitusten osalta.

Toisessa oikeusasteessa syyttäjän tehtäviä hoitaa yleinen syyttäjä muutoksenhakutuomioistuimessa. Tuomioiden laillisuusvalvontaa harjoittaa korkein oikeus. Korkeimman oikeuden oikeudenkäynneissä syyttäjän tehtäviä hoitaa yleinen syyttäjä korkeimmassa oikeudessa. Lisäksi on syyttä todeta, että syyttäjänviranomaisiin Italiassa kuuluu myös mafian ja terrorismin vastainen kansallinen yksikkö (*Direzione Nazionale Antimafia e Antiterrorismo*), joka hoitaa asetuksen nro 160/06 mukaisesti kansallisesti yhteensovitettuja syyttämistehtäviä.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Jollei laissa toisin säädetä, toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan asuin- tai kotipaikan tuomioistuin. Elleivät ne ole tiedossa, oikeuspaikka on vastaajan oleskelupaikka. Jos vastaajalla ei ole asuin-, koti- tai oleskelupaikkaa Italiassa tai oleskelupaikka ei ole tiedossa, toimivalta on kantajan asuinpaikan tuomioistuimella. Käytössä on kuitenkin erityissääntöjä oikeuspaikan määrittämiseksi: yleiset ja erityiset säännöt sisältyvät siviiliprosessilain 18 §:ään ja seuraaviin pykäliin. Erityislakeihin sisältyy kuitenkin myös erilaisia sääntöjä, joita sovelletaan esimerkiksi perheitä tai lapsia, tuomioiden täytäntöönpanoa tai kuluttajien oikeuksia koskeviin asioihin.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Jollei laissa toisin säädetä, luonnollisten henkilöiden tapauksessa toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan asuin- tai kotipaikan tuomioistuin. Elleivät ne ole tiedossa, oikeuspaikka on vastaajan oleskelupaikka. Jos vastaajalla ei ole asuin-, koti- tai oleskelupaikkaa Italiassa tai oleskelupaikka ei ole tiedossa, toimivalta on kantajan asuinpaikan tuomioistuimella.

Jos vastaaja on oikeushenkilö, toimivaltainen on sen päätoimipaikan tuomioistuin, jollei laissa toisin säädetä. Jos oikeushenkilöllä on muita toimipaikkoja tai edustaja, jolla on oikeus edustaa sitä tuomioistuimessa kanteen osalta, toimivaltainen on myös sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa kyseinen edustaja tai kyseinen päätoimipaikka sijaitsee. Toimivaltaan liittyviä tarkoituksia varten yrityksillä, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, sekä rekisteröimättömillä yhdistyksillä ja järjestöillä on päätoimipaikka siellä, missä ne tavallisesti harjoittavat toimintaansa.

Asioissa, joihin liittyy oikeuksia määritettyihin henkilöihin nähden (*diritti di obbligazione*), toimivaltainen on samoin sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa velvoite on syntynyt tai jossa se on täytettävä.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Lapsiin liittyviä asioita käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause relative a bambini)

Vanhempainvastuuta koskevien toimenpiteiden osalta keskeinen toimivallan määräytymisperuste on lapsen asuinpaikka hakemuksen jättämisaikana.

Lapsen asuinpaikka on yksilöitävä objektiivisten kriteerien mukaisesti. Jos lapsi muuttaa, toimivalta ei siirry uuden asuinpaikkakunnan tuomioistuimelle, jos muutosta on kulunut vähämerkityksinen vähimmäisaika, kun otetaan huomioon lapsen ikä.

Avioliittoon liittyviä asioita käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause relative al matrimonio)

Asumusero Asumuserohakemus jätetään sen paikkakunnan tuomioistuimeen, jossa aviopari viimeksi asui yhdessä, tai jos he eivät ole koskaan asuneet yhdessä, vastaajana olevan aviopuolison asuin- tai kotipaikkakunnan tuomioistuimeen. Jos vastaajana oleva aviopuoliso asuu ulkomailla tai häntä ei tavoiteta, hakemus jätetään hakijan asuin- tai kotipaikkakunnan tuomioistuimeen. Jos myös hakijana oleva aviopuoliso asuu ulkomailla, hakemus voidaan jättää mihin tahansa tuomioistuimeen Italiassa.

Avioero Siviiliavioliiton purkamista tai katolisen kirkon konkordiaatin mukaisen avioliiton siviilivaikutusten lakkauttamista koskevien hakemusten osalta toimivaltainen on vastaajana olevan aviopuolison asuin- tai kotipaikkakunnan tuomioistuin. Näin on siitä huolimatta, että samassa säännöksessä säädetään vaihtoehtoisista toimivallan määräytymisperusteista. Yhteiset hakemukset voidaan kuitenkin jättää jommankumman aviopuolison asuin- tai kotipaikkakunnan tuomioistuimeen.

Työriitoja käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause relative al matrimonio)

Ensimmäisessä oikeusasteessa työriidat kuuluvat työtuomioistuimena toimivan yleisen tuomioistuimen toimivaltaan. Alueellinen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa työsuhte on alkanut, jossa yritys tai sen sivuliike, johon työntekijä on sijoitettu, sijaitsee tai jossa työntekijä on tarjonnut palvelujaan työsuhteen päättymisaikana. Tämä toimivalta säilyy senkin jälkeen, kun yritys siirretään muualle tai yritys tai sen sivuliike lopetetaan, edellyttäen että hakemus jätetään kuuden kuukauden kuluessa tällaisesta siirtämisestä tai sulkemisesta. Alueellinen toimivalta riita-asioissa, jotka koskevat työsuhteita julkishallinnon elimessä, on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa sijaitsee virasto, johon työntekijä on sijoitettu tai sijoitettiin työsuhteen päättymisaikana. Riita-asioissa, joissa toisena osapuolena on valtionhallinto, tuomioistuin ei voi toimia julkisiin varoihin liittyviä asioita käsittelevänä tuomioistuimena (*foro erariale*).

Kiinteää omaisuutta koskeviin esineoikeuksiin ja häätöön tai haltuunottoon liittyviä asioita käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause relative a diritti reali e ad azioni possessorie)

Asioissa, jotka liittyvät kiinteää omaisuutta koskeviin esineoikeuksiin, rakennusten vuokraukseen ja niiden käyttöä varten myönnettäviin vastikkeettomiin lainoihin (*commodatum*) ja liiketoimintakokonaisuuden vuokraukseen, toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa rakennus tai yrityksen kiinteä omaisuus sijaitsee. Sama pätee asioihin, jotka koskevat puiden ja pensasaitojen istuttamista koskevissa laeissa, asetuksissa tai määräyksissä määritettyjen ehtojen soveltamista ja etäisyyksien noudattamista. Jos rakennus sijaitsee useamman kuin yhden tuomiopiirin alueella, toimivaltainen on sen tuomiopiirin tuomioistuin, jossa kyseinen osapuoli maksaa eniten veroja valtiolle. Jos osapuoli ei maksa veroja, toimivaltainen on mikä tahansa sen hallintopiirin tuomioistuin, jossa osa rakennuksesta sijaitsee. Häätöjen tai haltuunottojen sekä uusia urakoita ja mahdollisia vahinkoja koskevien ilmoitusten osalta toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa riidanalainen toimi on toteutettu.

Perintöasioita käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause ereditarie)

Toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa perintömenettely on pantu vireille, asioissa, jotka

- 1) liittyvät perintövaateisiin tai jäämistön pesänjakoon, tai missä tahansa muussa perillisten välisessä asiassa, jolla pyritään jakamaan jäämistö
- 2) liittyvät jäämistön pesänjaon kumoamiseen ja perintöosuusien turvaamiseen, edellyttäen että ne pannaan vireille kahden vuoden kuluessa jäämistön pesänjaosta
- 3) liittyvät vainajalle myönnettyihin lainoihin tai perillisen perintösaantoon edellyttäen, että ne pannaan vireille ennen jäämistön jakamista ja joka tapauksessa kahden vuoden kuluessa perintömenettelyn vireille panemisesta
- 4) pannaan vireille pesänselvittäjä vastaan, edellyttäen että edellisessä kohdassa mainittuja määräaikoja noudatetaan.

Liikekumppaneiden ja asunto-osakeyhtiön osakkaiden välisiä asioita käsittelevä tuomioistuin (Foro per le cause tra soci e tra condomini)

Liikekumppaneiden välisissä asioissa toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa sijaitsee yrityksen pääkonttori. Asunto-osakeyhtiön osakkaiden tai osakkaiden ja asunto-osakeyhtiön välisissä asioissa toimivaltainen on siinä hallintopiirissä sijaitseva tuomioistuin, jossa yhteiset tilat (tai niiden enemmistö) sijaitsevat.

Hallintoviranomaisiin liittyviä asioita käsittelevä tuomioistuin (Foro della pubblica amministrazione)

Asioissa, joissa osapuolena on valtionhallinto, toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa sijaitsee se valtakunnansyyttäjän virasto (*Ufficio dell'Avvocatura dello Stato*), jonka hallintopiirissä toimii tuomioistuin, joka olisi yleisten toimivaltasääntöjen mukaan toimivaltainen. Tämä toimivalta perustuu erityislakeihin, joissa säädetään valtion edustamisesta ja puolustamisesta tuomioistuimessa ja sen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa. Kun hallintoelin on vastaajana, tämä hallintopiiri määritetään sen paikkakunnan tuomioistuimen mukaan, jossa velvoite on syntynyt tai on täytettävä tai jossa hakemuksen kohteena oleva irtain tai kiinteä omaisuus sijaitsee.

Täytäntöönpanotuomioistuin (Foro dell'Esecuzione Forzata)

Irtainta tai kiinteää omaisuutta koskevissa täytäntöönpanoasioissa toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa omaisuus sijaitsee.

Moottoriajoneuvoja ja perävaunuja koskevissa täytäntöönpanoasioissa toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa on velkojan asuin-, koti- tai oleskelupaikka tai päätoimipaikka. Velvoitteita joko toteuttaa tai olla toteuttamatta tietty toimi koskevissa täytäntöönpanoasioissa toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa velvoite on täytettävä.

Kuluttajatuomioistuin (Foro del Consumatore)

Kuluttajaa koskevissa asioissa toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa kuluttaja asuu tai jossa on hänen tosiasiallinen kotipaikkansa. Tämän tuomioistuimen toimivalta on yksinomainen ja velvoittava, elleivät osapuolet ole neuvotelleet muiden tuomioistuinten käyttämisestä. Kuluttajan menettelylliset toimet, jotka toteutetaan selvästi oikeudenkäynnin vireillepanon jälkeen, eivät voi vastata neuvotteluja eivätkä toimia perusteena kuluttajatuomioistuimen toimivaltaisuudesta poikkeamiselle.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Joissain tapauksissa riita-asia voidaan panna vireille useassa eri tuomioistuimessa. Näin on etenkin asioissa, jotka koskevat oikeuksia tiettyihin henkilöihin nähden; tässä tapauksessa vastaajan kotipaikan tuomioistuimen lisäksi toimivaltainen on myös sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa velvoite on syntynyt tai on täytettävä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Vastaajan asuinpaikan tuomioistuin ei ole toimivaltainen, jos Italian lainsäädännössä säädetään, että jollain toisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Ks. tältä osin luku 2.2.2 ("Poikkeuksia pääsäännöstä").

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ellei toimivalta ole pakollinen (josta ei siis voida poiketa sopimalla), osapuolet voivat yhdessä sopia toisen tuomioistuimen toimivaltaisuudesta (siviiliprosessilain 20 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Jos toimivalta on erityistuomioistuimella, sovelletaan asiaa koskevissa laeissa määritettyjä toimivaltaperusteita.

Hallintotuomioistuimet Riita-asioissa, jotka koskevat julkisten hallintoelinten toimia, sopimuksia tai menettelyä, toimivaltainen on aina sen alueellisen tuomiopiirin alueellinen hallintotuomioistuin (*Tribunale amministrativo regionale*), jossa on näiden elinten päätoimipaikka. Joka tapauksessa alueellinen hallintotuomioistuin on aina toimivaltainen riita-asioissa, jotka koskevat julkisten hallintoelinten toimia, sopimuksia tai menettelyä, jos niiden suorat vaikutukset rajoittuvat sille alueelle, jossa kyseinen tuomioistuin sijaitsee. Virkamiehiä koskevissa riita-asioissa toimivaltainen on aina sen alueellisen hallintopiirin tuomioistuin, jossa työpaikka sijaitsee. Muissa tapauksissa toimivaltainen on aina – valtion toimien osalta – Lazion alueellinen hallintotuomioistuin (jonka päätoimipaikka on Roomassa) ja kun kyseessä on useita alueita käsittävä julkinen elin, se alueellinen hallintotuomioistuin, jonka tuomiopiirissä elimen päätoimipaikka sijaitsee.

Verotuomioistuimet Maakunnallisilla verotuomioistuimilla on toimivalta käsitellä kaikkia alueellaan toimivien veroviranomaisten toimia koskevia valituksia. Jos valitus tehdään veroviraston (*Agenzia delle Entrate*) sellaista yksikköä vastaan, joka on toimivaltainen koko Italian alueella tai sen osalla, toimivaltainen on maakunnallinen verotuomioistuin (*commissione tributaria provinciale*), jonka hallintopiirissä riidanalaisessa päätöksessä esitettyjä tehtäviä hoitava virasto sijaitsee.

Linkkejä

► [Italian perustuslaki](#) (EN)

► http://www.educational.rai.it/materiali/pdf_articoli/22122.pdf

► [Italian lainsäädäntö](#) (IT)

► <http://www.normattiva.it/>

► [Italian siviiliprosessilaki](#) (IT)

► <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► [The Code of administrative trial](#) (EN)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► [Code de justice administrative](#) (FR)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► [Italienische Verwaltungsprozessordnung](#) (DE)

► https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► [Italian oikeusjärjestelmä](#) (IT)

► https://www.csm.it/web/csm-international-corner/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italiano?show=true&title=&show_breadcrumb=

► [Verotusmenettelykoodeksi](#) (IT)

► <http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bE71D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► [Oikeusministeriö](#) (IT)

► <http://www.giustizia.it/>

Päivitetty viimeksi: 07/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kypros

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Yleiset siviilituomioistuimet (joita kutsutaan aluetuomioistuimiksi eli *Επαρχιακά Δικαστήρια* Kyproksen oikeusjärjestelmässä) ovat toimivaltaisia käsittelemään useimmat siviiliasiat.

Kun on kyse erityisoikeudenalana kuuluvista riidoista, on käännyttävä sen erityistuomioistuimen puoleen, jolla on toimivalta ratkaista asia.

Esimerkiksi perheoikeuteen kuuluvat asiat (kuten avioero, elatusapuvaatimus, huoltajuus, yhteydenpito alaikäisiin lapsiin, omaisuusriitojen ratkaiseminen) ratkaistaan Kyproksen **perhetuomioistuimissa** (*Οικογενειακά Δικαστήρια*).

Vastaavasti työoikeudellisissa riita-asioissa (työnantajan ja työntekijän välillä, esimerkiksi laiton irtisanominen tai irtisanominen taloudellisista syistä) on käännyttävä sen alueen **työtuomioistuimen** (*Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*) puoleen, jossa kyseinen riita on syntynyt, tai sen alueen työtuomioistuimeen, jossa kantajalla on tavanomainen tai pysyvä asuinpaikka. Yleiset siviilituomioistuimet (aluetuomioistuimet) ovat kuitenkin toimivaltaisia silloin, kun vaaditaan korvausta, joka on suurempi kuin kahden vuoden palkka.

Vuokra-asuntoon liittyvissä asioissa (esimerkiksi vuokrankorotus, häätö) on käännyttävä sen alueen **vuokranvalvontatuomioistuimen** (*Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεως*) puoleen, jossa asunto sijaitsee.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ks. vastaus kysymykseen 2.2.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kyproksen oikeusjärjestelmässä ei tehdä eroa ensimmäisen oikeusasteen yleisten siviilituomioistuinten välillä. Aluetuomioistuinten tuomareiden kesken tehdään ero virka-aseman mukaan (aluetuomioistuimen presidentti, vanhempi tuomari, tuomari). Tuomarien toimivaltuudet käsitellä tietyitä asioita määräytyvät virka-aseman perusteella.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Aluetuomioistuin (yleinen siviilituomioistuin) on toimivaltainen ratkaisemaan riita-asiat seuraavissa tilanteissa:

riita on syntynyt kokonaan tai osittain tuomioistuimen tuomiopiirin alueella,

vastaaja tai kuka tahansa vastaajista asui tai työskenteli riita-asian tapahtuma-aikaan kyseisen tuomioistuimen tuomiopiirin alueella,

kaikki asianosaiset ovat kyproslaisia ja riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella tai vastaaja (tai yksi vastaajista) asuu tai työskentelee tukikohtien alueella,

riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella moottoriajoneuvon käytöstä sellaisen henkilön toimesta, joka oli tai jonka olisi pitänyt olla vakuutettu moottoriajoneuvoja koskevan lain (vastuuvakuutus) 3 §:n nojalla,

riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella ja koskee työntekijän onnettomuutta tai ammattitautia, joka tapahtui työn aikana tai johtuu työn harjoittamisesta ja johon liittyy työnantajan vastuu: työnantajalla oli tai olisi pitänyt olla vakuutus moottoriajoneuvoja koskevan lain (vastuuvakuutus) 4 §:n nojalla,

riita koskee minkä tahansa kiinteän omaisuuden jakamista tai myyntiä tai muuta kiinteään omaisuuteen liittyvää asiaa, kun kyseinen kiinteä omaisuus sijaitsee tuomioistuimen tuomiopiirin alueella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Silloin kun asia koskee hyväntekeväisyysjärjestöä tai mitä tahansa patenttioikeutta tai tavaramerkkiä, joka kuuluu aluetuomioistuimen toimivaltaan lain 29 /1983 7 §:ssä tarkoitetun taulukon mukaan, asia voidaan panna vireille missä tahansa aluetuomioistuimessa.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Silloin kun edellä olevan 2.2.1 kohdan mukaan on olemassa vaihtoehtoinen alueellinen tuomioistuin tai 2.2.2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Silloin kun on kyse kiinteistöä koskevasta yksinomaisesta toimivallasta (ks. 2.2.1 kohdan viimeinen luetelmakohta).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Menettelyn aloittaa yleensä valtuutettu asianajaja, joka tietää, missä tuomioistuimessa asia pannaan vireille. Muussa tapauksessa, kun oikeudellista edustajaa ei ole, tietoja voi pyytää korkeimman oikeuden kirjaamosta.

Chief Registrar of the Supreme Court of Cyprus (Ανώτατο Δικαστήριο Κύπρου)

Charalambou Mouskou

1404 Nikosia, Kypros

Puhelin: +357 22865741

Faksi: +357 22304500

Sähköposti: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Päivitetty viimeksi: 19/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota **lv** on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Latvia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviiliprosessilaissa (*Civilprocesa likums*) taataan jokaiselle luonnolliselle henkilölle ja oikeushenkilölle oikeus puolustaa tuomioistuimessa kansalaisoikeuksiaan, jos niitä on rikottu tai ne on kiistetty, ja lain turvaamia oikeutettuja etujaan. Yleissääntönä on se, että mikä tahansa yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tavanomaisia oikeudellisia menettelyjä noudattaen. Poikkeustapauksissa, ja vain jos laissa niin säädetään, riita-asia voidaan ratkaista muuta, tuomioistuimen ulkopuolista menettelyä käyttäen. Laissa säädetyissä tapauksissa tuomioistuin käsittelee myös sellaisia luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden vaatimuksia, jotka eivät ole luonteeltaan yksityisoikeudellisia. Silti kaikissa tapauksissa tuomioistuin tai tuomari päättää, missä asia ratkaistaan. Jos tuomioistuin tai tuomari katsoo, ettei riita-asia kuulu tuomioistuimen toimivaltaan, asiasta annettavassa päätöksessä ilmoitetaan riidan ratkaisemisesta vastaava elin.

Latviassa ei ole erityistuomioistuijia, jotka käsittelevät yksityisoikeudellisia riita-asioita. Tavanomaisiin toimivaltasääntöihin on kuitenkin joitakin poikkeussääntöjä, joissa määrätään tietyn tasoinen tuomioistuimen toimimisesta ensimmäisenä oikeusasteena.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Alueiden tai kaupunkien alioikeudet (*rajona (pilsētas) tiesa*) toimivat yksityisoikeudellisten asioiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena. Riian kaupungin Vidzemen esikaupunkialueen tuomioistuin käsittelee asiat, joihin liittyy valtionosalaisuuksia, patenttioikeusasiat sekä puolijohdetuotteen piirimallien, mallien, tavaramerkkien ja maantieteellisten merkintöjen oikeudellista suojaa koskevat asiat. Alueiden tai kaupunkien alioikeuksien kiinteistörekisteriosasto käsittelee hakemukset, jotka koskevat riidattomien saatavien perintää tai saatavien perintää tuomioistuimen määräyksestä, sekä huutokauppa-asiakirjojen vahvistamista koskevat hakemukset, paitsi jos niihin liittyy maksukyvyttömyysmenettely.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuijia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Riita-asioita ei voida tutkia asiakysymysten osalta ylempien oikeusasteen tuomioistuimessa ennen kuin ne on käsitelty alioikeudessa. Ensimmäinen oikeusaste riita-asioissa on alueiden tai kaupunkien alioikeus, jonka toimivaltaan asia kuuluu. Riita-asian käsittelyssä asiakysymyksiä tutkii tuomioistuin, jolla on toimivalta käsitellä kanteen lajiin, kohteeseen ja syntypaikkaan nähden samankaltaisia asioita.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Kanteen kohteesta riippuu, minkä tason tuomioistuin käsittelee asian ensimmäisenä oikeusasteena. Asiat ryhmitellään kanteen lajin ja luonteen perusteella. Samantasoisilla tuomioistuimilla on kuitenkin kullakin oma alueellinen toimivaltansa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellista toimivaltaa koskevissa yleisissä menettelyissä säädetään, että kanne luonnollista henkilöä vastaan nostetaan henkilön ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 26 §). Kanne oikeushenkilöä vastaan nostetaan oikeushenkilön rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa. Näin ollen toimivaltainen alioikeus määräytyy kanteen kohteen ja alueellista toimivaltaa koskevien säännösten perusteella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Siviiliprosessilaissa säädetään myös poikkeuksista riita-asioita koskevaan alueelliseen toimivaltaan. Kantaja voi saattaa asian vireille joko alueellista toimivaltaa koskevien yleisten säännösten mukaisesti eli kääntyä vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimen puoleen, tai nostaa kanteen myös muussa samantasoisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, joka nimetään lainsäädännössä vaihtoehtoisena tuomioistuimena.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Jos vastaaja ei ole ilmoittanut asuinpaikkaansa, kanne nostetaan vastaajan tosiasiallisen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos vastaajan tosiasiallinen asuinpaikkakaan ei ole tiedossa tai jos vastaajalla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Latviassa, kanne nostetaan tuomioistuimessa, jonka alueella on vastaajalle kuuluva kiinteistö tai vastaajan viimeinen tunnettu asuinpaikka.

Joissakin lainsäädännössä määritellyissä tapauksissa kantajalla on oikeus valita, nostaako hän kanteen tuomioistuimessa, joka määräytyy vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan perusteella, vai jossain muussa tuomioistuimessa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kantajan mahdollisuudesta valita oikeuspaikka säädetään siviiliprosessilain 28 §:ssä, jossa selitetään yksityiskohtaisesti, minkä tyyppisissä asioissa kantajalla on tämä mahdollisuus, ja luetellaan vaihtoehtoiset tuomioistuimet, joissa asia voidaan saattaa vireille:

oikeushenkilön tytäryhtiön tai edustuston toimia koskeva kanne voidaan nostaa myös tytäryhtiön tai edustuston rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa; elatusapusaatavien perintää lapsen tai vanhemman hyväksi tai isyyden määrittämistä koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa;

henkilövahinkoa koskeva kanne (siviililain 1635 § ja 2347–2353 §) voidaan nostaa kantajan ilmoittaman asuinpaikan tai vahingon tapahtumispaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa;

luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön omaisuudelle aiheutunutta vahinkoa koskeva kanne voidaan nostaa myös vahingon tapahtumispaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa;

omaisuuden palauttamista tai sen arvon korvaamista koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa;

merioikeudellisia vaateita koskeva kanne voidaan nostaa myös vastaajan aluksen takavarikointipaikan tuomioistuimessa;

useita eri paikoissa asuvia tai useisiin eri paikkoihin sijoittautuneita vastaajia vastaan voidaan nostaa kanne yhden vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa;

avioeroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus voidaan nostaa kantajan valitsemassa tai hänen ilmoittamansa asuinpaikan tuomioistuimessa tai, jos nämä eivät ole tiedossa, kantajan tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimessa, jos

kantajan taloudessa asuu alaikäisiä

toinen puoliso kärsii vankeusrangaistusta

toinen puoliso ei ole ilmoittanut asuinpaikkaansa, hänen asuinpaikkansa ei ole tiedossa tai hän asuu ulkomailla;

työsuhteeseen liittyvä kanne voidaan nostaa kantajan ilmoittaman asuinpaikan tai työpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos edellä tarkoitetuissa tapauksissa kantajalla ei ole ilmoitettua asuinpaikkaa, asia voidaan saattaa vireille hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimessa.

Yksitysoikeudellisissa asioissa sovelletaan yksinomaista toimivaltaa sekä yleisen alueellisen toimivallan että kaikkien muiden alueellisten toimivallan lajien osalta. Toimivalta määräytyy kannetyypin mukaan seuraavassa esitetyissä tapauksissa:

kanne, joka koskee kiinteistön tai sen ainesosien omistus- tai hallinto-oikeutta, näiden oikeuksien kirjaamista kiinteistörekisteriin, oikeuksien peruuttamista tai kiinteistön poistamista kiinteistörekisteristä, on nostettava kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa;

jos vainajan kuolinpesää vastaan nostetaan kanne eikä vahvistettuja tai perinnön vastaanottaneita perillisiä ole tiedossa, toimivalta on vainajan ilmoitetun tai tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimella. Jos kuitenkin vainajan ilmoitettu tai tosiasiallinen asuinpaikka sijaitsee Latvian ulkopuolella tai jos sitä ei tunneta, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa kuolinpesään kuuluva kiinteistö tai sen osa sijaitsee.

Yksinomaisesta toimivallasta voidaan säätää myös muissa säädöksissä.

Seuraavia säännöksiä sovelletaan myös erityisten oikeudellisten menettelyjen mukaan käsiteltäviin asioihin:

Hakemus adoption vahvistamiseksi tehdään adoptionhakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle. Hakemus adoption peruuttamiseksi tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle.

Vieraan valtion kansalaisen tai vieraassa valtiossa asuvan henkilön hakemus adoption vahvistamiseksi tehdään adoptoitavan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle. Jos kuitenkin adoptoitava on perheen ulkopuolisessa hoidossa, hakemus tehdään hoitopaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 259 §:n 2 momentti).

Hakemus henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamiseksi psyykkisen sairauden tai muun terveyshaitan perusteella tehdään hänen ilmoitetun asuinpaikkansa tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle; jos henkilö on hoitolaitoksessa, hakemus tehdään kyseisen laitoksen sijaintipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 264 §).

hakemus henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamiseksi ja holhottavaksi julistamiseksi epäsiivellisen tai tuhlailevan elämäntavan taikka alkoholin tai huumeiden väärinkäytön perusteella tehdään hänen ilmoitetun asuinpaikkansa tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 271 §);

poissa olevalle tai kadonneelle henkilölle kuuluvan omaisuuden hallintaa koskevat asiat ratkaistaan hänen viimeisen asuinpaikkansa tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 278 §);

hakemus kadonneen henkilön julistamiseksi kuolleeksi tehdään hänen viimeisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 282 §);

hakemus oikeudellisten tosiseikkojen vahvistamiseksi tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 290 §);

kiinteistöä koskevien oikeuksien peruuttamista koskeva hakemus tehdään kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelle. Minkä tahansa muun oikeuden peruuttamista koskeva hakemus tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen

asuinpaikkansa tuomioistuimelle tai oikeushenkilön ollessa kyseessä tämän rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimelle, ellei laissa muuta säädetä (siviiliprosessilain 294 §:n 2 momentti);

hakemus kadonneen, varastetun tai tuhoutuneen asiakirjan mitätöimiseksi tai tällaista asiakirjaa koskevien oikeuksien voimassaolon jatkamiseksi tehdään asiakirjassa mainitun maksupaikan tuomioistuimelle, tai jos maksupaikka on tuntematon, velallisen ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos ilmoitettua asuinpaikkaa ei ole, velallisen tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos velallinen on oikeushenkilö, velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimelle; jos velallisen tosiasiallista asuinpaikkaa tai toimipaikkaa ei tunneta, hakemus tehdään asiakirjan myöntämispaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 299 §);

kiinteistön lunastamista koskeva hakemus tehdään kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 336 §);

vaateen turvaamistoimea koskeva hakemus ratkaistaan sen velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa, joka oli rekisteröitynä kolme kuukautta ennen hakemuksen esittämistä tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 3411 §);

oikeushenkilön maksukyvyttömyyttä koskevat asiat, jotka on pantu vireille velallisen, velkojan tai maksukyvyttömyyslainsäädännön (*Maksätnespējas likums*) 42 §:n 3 momentissa tarkoitetun velkojen enemmistön pyynnöstä, ratkaistaan sen velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa, joka oli rekisteröitynä kolme kuukautta ennen hakemuksen esittämistä tuomioistuimelle. Toimivalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan nojalla on velallisen pääintressien keskuksen perusteella määräytyvällä tuomioistuimella. Sen sijaan jos maksukyvyttömyysmenettely aloitetaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla, asia ratkaistaan asetuksen 2 artiklan h kohdassa tarkoitetun velallisen toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 3631 §);

luonnollisen henkilön maksukyvyttömyyttä koskevat asiat ratkaistaan sen velallisen ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimessa, joka oli rekisteröitynä kolme kuukautta ennen hakemuksen esittämistä tuomioistuimelle, tai jos ilmoitettu asuinpaikka ei ole tiedossa, velallisen tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimessa. Toimivalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan nojalla on velallisen pääintressien keskuksen perusteella määräytyvällä tuomioistuimella. Sen sijaan jos maksukyvyttömyysmenettely aloitetaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla, asia ratkaistaan asetuksen 2 artiklan h kohdassa tarkoitetun velallisen toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 3632 §);

luottolaitosten maksukyvyttömyyttä tai selvitystilaan asettamista koskevat asiat ratkaistaan luottolaitoksen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 364 §);

työnantaja voi hakea lakon tai lakkoilmoituksen julistamista laittomaksi lakkolaissa säädetyn perustein ja menettelyin. Hakemus lakon tai lakkoilmoituksen julistamiseksi laittomaksi tehdään suunnitellun lakkopaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 390 §);

työntekijöiden edustajat voivat hakea työsulun tai työsulkulmoituksen julistamista laittomaksi työriitalaissa säädetyn perustein ja menettelyin. Hakemus työsulun tai työsulkulmoituksen julistamiseksi laittomaksi tehdään suunnitellun työsulkupaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 394.1 §).

Riidattomien velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevat asiat (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*)

hakemus kiinteistön myymiseksi vapaaehtoisella huutokaupalla tuomioistuimen toimesta tehdään kiinteistön sijainnin perusteella määräytyvälle alioikeudelle (siviiliprosessilain 395 §);

riidatonta rahasuorituksen perintää tai irtaimen omaisuuden palauttamista tai yrityskiinnityksellä turvattujen sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa koskeva hakemus tehdään velallisen ilmoitetun asuinpaikan, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, tosiasiallisen asuinpaikan alueoikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 403 §:n 1 momentti);

kiinteistön panttikirjaan perustuvan veloitteen tai vuokralle otetun tai annetun kiinteistön tyhjentämis- tai palauttamisveloitteen riidatonta täytäntöönpanoa koskevat hakemukset tehdään kiinteistön sijaintipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle. Jos veloitteen suorittamisen vakuutena on useita kiinteistöjä ja täytäntöönpanohakemukset kuulusivat kiinteistöjen sijainnin vuoksi eri alioikeuksien kiinteistörekisteritoimistojen toimivaltaan, hakija saa valita, mikä niistä ratkaisee asian (siviiliprosessilain 403 §:n 2 momentti);

aluskiinnitykseen perustuvan veloitteen riidatonta täytäntöönpanoa koskevat hakemukset tehdään aluskiinnityksen rekisteröintipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 403 §:n 3 momentti).

Velvoitteiden pakkotäytäntöönpano tuomioistuimen määräyksestä (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*)

Hakemus, joka koskee veloitteen pakkotäytäntöönpanoa tuomioistuimen määräyksestä, tehdään velallisen ilmoitetun asuinpaikan, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, tosiasiallisen asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 406 §).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Kyllä, tällainen mahdollisuus on olemassa. Latvian lainsäädännön mukaan osapuolet voivat yhteisestä sopimuksesta valita sen tuomioistuimen, jonka alueelliseen toimivaltaan asia kuuluu. Sopimusta tehdessään osapuolet voivat määrätä, missä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa mahdolliset tulevat sopimusta tai sen ehtojen täyttämistä koskevat oikeusriidat ratkaistaan. Osapuolet eivät kuitenkaan voi muuttaa riidan kohteen perusteella asiaan sovellettavaa toimivaltaa eli sitä, minkä tasoinen tuomioistuin käsittelee asian ensimmäisenä oikeusasteena (siviiliprosessilain 25 §). Osapuolet eivät myöskään voi vaikuttaa yksinomaiseen toimivaltaan (siviiliprosessilain 29 §). Sopimukseen perustuvaan toimivaltaan sovelletaan kahta rajoitusta: oikeuspaikan valinta on mahdollista ainoastaan sopimusriidoissa;

oikeuspaikasta on sovittava sopimuksen tekohetkellä, jolloin on nimettävä se tuomioistuin, joka käsittelee mahdolliset oikeusriidat ensimmäisenä oikeusasteena.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Latvian lainsäädännön mukaan yleiset tuomioistuimet käsittelevät Latviassa sekä siviili- että rikosasioita. Latviassa ei ole erityistuomioistuimia, kuten perhetuomioistuimia, eikä erityisiin oikeudellisiin kysymyksiin erikoistuneita tuomareita, kuten monissa muissa maissa.

Kuten edellä todettiin, riita-asiaa ei voida tutkia ylemmän oikeusasteen tuomioistuimessa, ennen kuin se on tutkittu ja ratkaistu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Ensimmäinen oikeusaste riita-asioissa on alueiden tai kaupunkien alioikeus, jonka toimivaltaan asia kuuluu. Yleissääntönä on se, että mikä tahansa yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tavanomaisia oikeudellisia menettelyjä noudattaen.

Päivitetty viimeksi: 12/05/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Lietua

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuinten toiminnasta annetun lain (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) 12 §:ssä vahvistetaan yhtenäinen tuomioistuinjärjestelmä, johon kuuluu yleistuomioistuimia ja erityistuomioistuimia.

Kaikki perheeseen, työsuhteeseen, tekijänoikeuksiin, konkurssiin, uudelleenjärjestelyihin tai muihin yksityishenkilöiden riita-asioihin liittyvät siviilioikeudelliset menettelyt käsitellään ensimmäisen oikeusasteen yleistuomioistuimissa eli alioikeuksissa (*apylinkės teismai*) tai alueellisissa yleistuomioistuimissa (

apygardos teismai). Näissä tuomioistuimissa pidetään myös erityislainsäädäntöön perustuvat oikeudenkäynnit ja päätetään ulkomaisten tuomioistuinten ja välimiestuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Liettuassa (siviiliprosessilain (*Civilinio proceso kodeksas*) 22 §). Hallinnollisiin oikeussuhteisiin liittyvät menettelyt käsitellään alueellisissa hallintotuomioistuimissa (*apygardos administracinis teismai*), jotka ovat erityistuomioistuimia.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Kantaja voi nostaa kanteen valitsemassaan tuomioistuimessa seuraavilla edellytyksillä:

jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen;

jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa;

elatusapua tai isyyden vahvistamista koskeva kanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

henkilön terveydelle aiheutunutta haittaa tai kuolemaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

omaisuudelle aiheutunutta haittaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa (rekisteröidyssä toimipaikassa) tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

lainvastaista tuomiota, vankeusrangaistusta, pidätystä, rajoittavaa toimenpidettä tai hallinnollista seuraamusta koskeva vahingonkorvauskanne, mukaan lukien vahingonkorvauskanne tuomarin tai tuomioistuimen laittomasta toiminnasta siviiliasian käsittelyssä, voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, voidaan nostaa kanne myös sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa;

kanne, joka koskee oikeutta toimia holhoojana, edunvalvojana tai omaisuudenhoitajana, voidaan nostaa myös siellä, missä on holhoojan, edunvalvojan tai omaisuudenhoitajan asuinpaikka (rekisteröity toimipaikka);

kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa myös kuluttajan asuinpaikassa;

oikeushenkilön sivuliikkeen toimintaa koskeva kanne voidaan nostaa myös sivuliikkeen rekisteröidyssä toimipaikassa;

laivojen törmäyksestä johtuva vahingonkorvauskanne sekä meriapua ja meripelastusta koskeva korvauskanne samoin kuin kanteet kaikissa muissa merenkulkualan oikeussuhteisiin liittyvissä riita-asioissa voidaan nostaa aluksen rekisteröintipaikassa tai -satamassa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Alioikeudet ja alueelliset tuomioistuimet käsittelevät siviiliasiat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten (siviiliprosessilain 25 §).

Laissa vahvistun yleissäännön mukaan kaikki siviiliasiat käsitellään alioikeuksissa. Poikkeuksena tästä yleissäännöstä tietyt asiat kuuluvat alueellisten tuomioistuinten toimivaltaan tai Vilnan alueellisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät siviiliasiat, joissa vaatimuksen arvo on yli 150 000 Liettuan litia, lukuun ottamatta perhe- ja työsuhderiitoja ja aineetonta vahinkoa koskevia korvausvaatimuksia.

Vaatimuksen arvo ei kuitenkaan ole ainoa toimivaltaan vaikuttava tekijä.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät myös seuraavat siviiliasiat ensimmäisenä oikeusasteena:

muihin kuin taloudellisiin tekijänoikeuksiin liittyvät riita-asiat;

julkisiin tarjouskilpailuihin liittyvät riita-asiat;

konkurssi- tai uudelleenjärjestelyasiat, paitsi luonnollisten henkilöiden konkurssiasiat;

asiat, joissa toinen osapuoli on vieras valtio;

osakkeiden (osuuksien, osakkuuksien) pakkomyyntiä koskevat vaatimukset;

oikeushenkilön toiminnan tutkintaa koskevat vaatimukset;

potilaan oikeuksien rikkomisesta johtuvia aineellisia ja aineettomia vahinkoja koskevat korvausvaatimukset;

muut siviiliasiat, joita on erityisten lakien nojalla käsiteltävä ensimmäisessä oikeusasteessa alueellisessa tuomioistuimessa.

Vilnan alueellisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat asiat:

patenttilaissa (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) tarkoitetut riita-asiat;

tavaramerkkilaisissa (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) tarkoitetut riita-asiat;

toisten valtioiden kansalaisten jättämät adoptiohakemukset, joiden kohteena on Liettuassa asuva Liettuan kansalainen;

muut siviiliasiat, jotka kuuluvat erityisten lakien nojalla ensimmäisessä oikeusasteessa Vilnan alueellisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa. Oikeushenkilöä vastaan kanne nostetaan siellä, missä oikeushenkilörekisteriin merkitty rekisteröity toimipaikka sijaitsee. Jos vastaaja on valtio tai kunta, oikeuspaikka määräytyy valtiota tai kuntaa edustavan toimielimen päätoimipaikan mukaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Kantaja voi valita usean toimivaltaisen tuomioistuimen välillä.

Osapuolet voivat myös sopia, missä tuomioistuimessa kanne nostetaan. Siviiliprosessilain 32 §:ssä tarkennetaan, että osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella vaihtaa oikeuspaikkaa, mutta tuomioistuinta, jolla on yksinomainen toimivalta tietyissä asioissa, ei voida vaihtaa osapuolten sopimuksella.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Siviiliprosessilain 30 §:n mukaan kantaja voi valita toimivaltaisen tuomioistuimen seuraavissa tapauksissa:

jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen;

jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa;

oikeushenkilön sivuliikkeen toimintaa koskeva kanne voidaan nostaa myös sivuliikkeen rekisteröidyssä toimipaikassa;

elatusapua tai isyyden vahvistamista koskeva kanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

henkilön terveydelle aiheutunutta haittaa tai kuolemaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

omaisuudelle aiheutunutta haittaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa (rekisteröidyssä toimipaikassa) tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

lainvastaista tuomiota, vankeusrangaistusta, pidätystä, rajoittavaa toimenpidettä tai hallinnollista seuraamusta koskeva vahingonkorvauskanne, mukaan lukien vahingonkorvauskanne tuomarin tai tuomioistuimen laittomasta toiminnasta siviiliasian käsittelyssä, voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa; laivojen törmäyksestä johtuva vahingonkorvauskanne sekä meriapua ja meripelastusta koskeva korvauskanne samoin kuin kanteet kaikissa muissa merenkulkualan oikeussuhteisiin liittyvissä riita-asioissa voidaan nostaa aluksen rekisteröintipaikassa tai -satamassa; sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, voidaan nostaa kanne myös sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa; kanne, joka koskee oikeutta toimia holhoojana, edunvalvojana tai omaisuudenhoitajana, voidaan nostaa myös siellä, missä on holhoojan, edunvalvojan tai omaisuudenhoitajan asuinpaikka (rekisteröity toimipaikka); kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa myös kuluttajan asuinpaikassa.

Lisäksi useaa eri paikoissa asuvaa tai oleskelevaa vastaajaa vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä yhdellä kantajan valitsemalla vastaajalla on asuinpaikka tai rekisteröity toimipaikka (siviiliprosessilain 33 §:n 1 momentti).

Kantaja voi valita, nostaako hän kanteen sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, vastaajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa vai sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa. Kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa joko vastaajan tai kuluttajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa.

Kantaja voi valita, nostaako hän elatusapua koskevan kanteen vastaajan vai kantajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa.

Rikosasiassa on mahdollista nostaa siviilikanne ja vaatia korvauksia siviiliprosessilain toimivaltasääntöjen mukaisesti, jos vaatimusta ei ole esitetty tai käsitelty osana rikosoikeudenkäyntiä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Siviiliprosessilain 31 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavista kantajaa sitovista poikkeuksista alueellista toimivaltaa koskevaan yleissääntöön:

kanteet, jotka koskevat esineoikeutta kiinteään omaisuuteen ja kiinteän omaisuuden käyttöön, lukuun ottamatta aviovarallisuuden ositusta koskevia hakemuksia avioeron yhteydessä sekä kiinteän omaisuuden takavarikoinnin perumista, kuuluvat sen paikan tuomioistuimen toimivaltaan, jossa kiinteä omaisuus tai sen pääosa sijaitsee;

kanne, jonka jäämistön velkoja nostaa ennen kuin perilliset ovat hyväksyneet perinnön, kuuluu sen paikan tuomioistuimen toimivaltaan, jossa jäämistö tai sen pääosa sijaitsee.

Lisäksi Liettuan siviiliprosessilain 33 §:n 2–4 momentissa säädetään, että

vastakanne on alueellisesta toimivallasta riippumatta nostettava samassa tuomioistuimessa kuin alkuperäinen kanne. Jos vaatimuksen arvo on kasvanut tai sen aihe on muuttunut tai jos vastakanne kuuluu aiheensa johdosta toisen tuomioistuimen toimivaltaan, alkuperäisen kanteen käsitellyt tuomioistuin ratkaisee kaikki kanteeseen (vastakanteeseen) liittyvät seikat ja pääasian kokonaisuudessaan.

Jos yksikin kantajan vaatimuksista kuuluu yksinomaista toimivaltaa koskevien sääntöjen soveltamisalaan, koko kanne käsitellään kyseisten sääntöjen mukaisesti.

Jos yksikin kantajan vaatimuksista kuuluu alueellisen tuomioistuimen toimivaltaan, alueellinen tuomioistuin käsittelee kanteen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat vaihtaa alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta yhteisellä kirjallisella sopimuksella. Osapuolet eivät kuitenkaan voi vaihtaa tällaisella sopimuksella tuomioistuinta, jolla on yksinomainen toimivalta kyseisessä asiassa (siviiliprosessilain 32 §).

Vastaaja voi poikkeustapauksissa vaikuttaa toimivaltaisen tuomioistuimen valintaan.

Tuomioistuin voi siirtää asian toiseen tuomioistuimeen, jos vastaaja, jonka asuinpaikka ei aiemmin ollut tiedossa, pyytää siirtoa asuinpaikkansa tuomioistuimeen (siviiliprosessilain 34 §:n 2 momentin 2 kohta).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityiset hallintotuomioistuimet eivät käsittele siviili-, kauppa- tai perheoikeudellisia asioita Liettuassa. Ne käsittelevät vain hallinnollisiin oikeussuhteisiin liittyviä asioita.

Päivitetty viimeksi: 21/10/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Luxemburg

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Luxemburgin suurherttuakunnassa toimivaltainen tuomioistuin siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa on alueellinen tuomioistuin. Suurherttuakunnassa on kaksi tuomiopiiriä, joiden piirituomioistuimet (*tribunal d'arrondissement*) kokoontuvat Luxemburgin kaupungissa ja Diekirchissä.

Piirituomioistuin on toimivaltainen kaikissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa toimivaltaa ei ole laissa säädetty jollekin toiselle tuomioistuimelle.

Huomattakoon, että eräiden toisten maiden tilanteesta poiketen Luxemburgissa ei ole erityistuomioistuinta sellaisille kauppaoikeudellisille asioille, jotka on osoitettu piirituomioistuimen erityisjaostojen käsiteltäviksi. Kauppaoikeudellisiin asioihin sovelletaan kuitenkin yksinkertaistettua menettelyä.

Erityistuomioistuimilla on toimivalta lähinnä seuraavissa asioissa:

Vähäiset asiat – Jos riita-asia on kysymys enintään 15 000 euron vaateesta, toimivalta on rauhantuomarilla (*juge de paix*). Luxemburgin suurherttuakunnassa on kolme rauhantuomioistuinta (*justice de paix*): Luxemburgin kaupungissa, Esch-sur-Alzettessa ja Diekirchissä; kukin niistä on toimivaltainen tietyllä alueella.

Työoikeudelliset asiat – Jos riidan aiheena on työ sopimuksen täytäntöönpano, toimivalta on työtuomioistuimella. Suurherttuakunnassa on kolme työtuomioistuinta (*tribunal de travail*): Luxemburgin kaupungissa, Esch-sur-Alzettessa ja Diekirchissä; kukin niistä on toimivaltainen tietyllä alueella. Käytännössä työtuomioistuin sijaitsee rauhantuomioistuimen tiloissa.

Vuokrasopimuksia koskevat asiat – Laissa on säädetty rauhantuomareille toimivalta käsitellä vuokrasopimusten täytäntöönpanoa koskevia riitoja riidan arvosta riippumatta. Huomattakoon, että jos riita koskee vuokran määrää, laissa säädetään, että ennen asian vireillepanoa toimivaltaisessa rauhantuomioistuimessa on pyydettävä jokaisessa kunnassa toimivan vuokralautakunnan lausunto.

Naapuruusasiat – Suurin osa naapuruusasioista, jotka liittyvät esimerkiksi nautintaoikeuksiin tai naapuruudesta johtuviin rasitteisiin, kuuluu rauhantuomarien toimivaltaan. Jos riita kuitenkin pahenee ja esitetään vahingonkorvausvaatimuksia, vaateen suuruus on ratkaiseva. Jos se on yli 15 000 euroa, toimivalta kuuluu piirituomioistuimelle.

Sosiaaliturva-asiat – Laissa säädetään, että sosiaaliturva-asioita käsittelevällä välitystuomioistuimella (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*) on toimivalta päättää sosiaaliturva-asioita koskevista riidoista. Välitystuomioistuimen toimipaikka on Luxemburgin kaupungissa, ja sen toimivalta ulottuu koko suurherttuakunnan alueelle.

Ylivelkaantuminen – Toimivalta ylivelkaantumista koskevissa kysymyksissä kuuluu lain mukaan rauhantuomareille.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Rauhantuomarit ovat toimivaltaisia ratkaisemaan siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat, joissa vaateen suuruus on enintään 15 000 euroa (korjoja ja kuluja ei oteta huomioon). Tuon summan ylittävissä asioissa piirituomioistuin on toimivaltainen.

Piirituomioistuin on aina toimivaltainen asioissa, jotka eivät edellytä rahallista arviointia, kuten perheasioissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Toimivaltainen tuomioistuin on yleensä vastaajan kotipaikan tuomioistuin. Tämä sääntö selittyy halusta suojella vastaajaa, jonka oletetaan olevan helpompi puolustautua asuinpaikkansa lähimmässä rauhantuomioistuimessa.

Jos vastaaja on luonnollinen henkilö, tuomioistuin on hänen asuin- tai oleskelupaikkansa tuomioistuin.

Jos vastaaja on oikeushenkilö (yhdistys tai yritys), tuomioistuin voi olla paitsi kyseisen oikeushenkilön rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuin, myös sellaisen paikkakunnan tuomioistuin, jossa sillä on sivutoimipiste tai tytäryhtiö, edellyttäen että oikeushenkilöllä on kyseisellä paikkakunnalla edustaja, jolla on toimivalta edustaa sitä kolmansiin nähden ja että kyseinen riita-asia liittyy tuon sivutoimipisteen tai tytäryhtiön toimintaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusasiat – Kantaja voi viedä asian vastaajan asuinpaikan tuomioistuimeen tai sopimuksen luonteen mukaisesti joko tavaran toimituspaikan tai palvelun suorituspaikan tuomioistuimeen.

Sopimukseen perustumattomat vahingonkorvaukset ja rikosasian yhteydessä esitettävät siviilioikeudelliset vaatimukset – Kanne voidaan nostaa vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vahinko tai vahingon aiheuttanut teko on sattunut.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Seuraavissa tapauksissa:

1. hakemukset, jotka koskevat erilaisia avioliiton solmimiseen liittyviä asioita, kuten alaikäisten avioliittolupaa, avioliiton mitättömäksi julistamista, vihkimisen lykkäyksen kumoamista tai jatkamista tai avioesteestä ilmoittamista;
2. hakemukset, jotka liittyvät avioehtosopimukseen ja aviovarallisuussuhteisiin, ja hakemukset, jotka liittyvät omaisuuserien erottamiseen;
3. hakemukset, jotka koskevat puolisoiden keskinäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia sekä osallistumista perheen yhteiseen talouteen (koskee sekä aviopuolisoita että rekisteröidyn parisuhteen osapuolia);
4. rekisteröidyn parisuhteen purkamisen;
5. hakemukset, jotka koskevat elatusapua;
6. hakemukset, jotka liittyvät tapaamis- ja luonapito-oikeuteen sekä lasten huoltoon ja kasvatukseen osallistumiseen;
7. huoltajuuteen liittyvät hakemukset, lukuun ottamatta hakemuksia, jotka liittyvät huoltajuuden peruuttamiseen;
8. päätökset, jotka koskevat lakimääräistä oikeutta alaikäiselle kuuluvan omaisuuden hoitoon, ja päätökset, jotka liittyvät alaikäisten edunvalvontaan;
9. hakemukset, jotka koskevat sellaisten henkilöiden kotiinpaluun kieltämistä, jotka on häädetty asunnostaan perheväkivallasta 8 päivänä syyskuuta 2003 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 §:n 1 momentin nojalla, ja niiden kieltojen voimassaolon jatkamista, joita tämä häätö merkitsee kyseisen lain 1 §:n 2 momentin nojalla, sekä valitukset näistä päätöksistä.

Ellei asiasta ole annettu muita erityismääräyksiä, alueellisesti toimivaltainen piirituomioistuin on

1. sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa perheen asuinpaikka sijaitsee;
2. mikäli vanhemmat asuvat erillään, sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jonka luona alaikäiset lapset tavallisesti asuvat, jos vanhemmilla on yhteishuoltajuus, tai yksinhuoltajana toimivan vanhemman asuinpaikan tuomioistuin;
3. muissa tapauksissa sen osapuolen asuinpaikan tuomioistuin, joka ei tehnyt menettelyssä aloitetta.

Jos hakemus on tehty yhdessä, toimivaltainen tuomioistuin on osapuolten valinnan mukaan sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa on jommankumman osapuolen asuinpaikka.

Jos riita koskee vain puolisoiden välistä elatusapua, osallistumista lapsen huoltoon ja kasvatukseen, osallistumista perheen yhteiseen talouteen tai kiireellisiä ja väliaikaisia toimenpiteitä rekisteröidyn parisuhteen purkautumisen yhteydessä, toimivaltainen tuomioistuin voi kuitenkin olla sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa asuu velkojana oleva osapuoli (puoliso tai entinen kumppani) tai se vanhempi, joka vastaa pääasiassa lasten, myös täysi-ikäisten, huollosta.

Alueellinen toimivalta määräytyy sen asuinpaikan mukaan, joka oli voimassa silloin kun hakemus jätettiin tai avioero pantiin vireille.

Jos on esitetty jäsenvaltioiden keskinäistä oikeusapua koskeva hakemus lasten huoltajuuden ja tapaamisoikeuden alalla, toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka alueella lapsi asuu tai lapsen oletetaan asuvan.

Avio- tai asumuseroa ja sen seurauksia koskevissa asioissa toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on puolisoiden yhteinen asuinpaikka, vastaajana toimivan puolison asuinpaikka tai yhteisellä päätöksellä haettavan avioeron tapauksessa jommankumman puolison asuinpaikka.

Perintöoikeudellisissa asioissa toimivalta on vainajan viimeisen asuinpaikan tuomioistuimella.

Vuokrasopimusten yhteydessä toimivalta on rakennuksen sijaintipaikan tuomioistuimella.

Työoikeudellisissa asioissa toimivalta on työskentelypaikkakunnan tuomioistuimella. Eräissä tapauksissa, joissa työnantaja on käynnistänyt oikeusmenettelyn toisessa jäsenvaltiossa asuvaa palkansaajaa vastaan, toimivalta on palkansaajan asuinpaikan tuomioistuimella.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Luxemburgin laissa hyväksytään oikeuspaikkalausekkeen pätevyys; kyseisellä lausekkeella osapuolet sopivat, että heidän mahdollinen riitansa käsitellään tietyssä tuomioistuimessa.

Oikeuspaikkalausekkeilla on erityistä merkitystä, jos riidassa on mukana useista valtioista olevia osapuolia. Lausekkeilla voidaan määrittää etukäteen, missä oikeusistuimessa mahdollinen riita ratkaistaan. Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken kyseisten lausekkeiden pätevyyssehoista on säädetty 12 päivänä joulukuuta 2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1215/2012.

Osapuolet voivat sopia myös siitä, missä toimivaltaisessa tuomioistuimessa käsitellään niiden puhtaasti sisäiset riidat. Tällaisessa tapauksessa osapuolet voivat pyytää rauhantuomaria ratkaisemaan riidan, joka ei yleensä kuuluisi hänen toimivaltaansa riidan arvon tai alueellista toimivaltaa koskevien sääntöjen takia. Osapuolten välinen sopimus voi olla nimenomainen tai perustua siihen, että vastaaja saapuu oikeuden eteen ja alkaa ajaa asiaansa esittämättä etukäteen ja ennen vastineen antamista vastalauseita, joka koskee riita-asiaa käsittelevän tuomarin toimivaltaa. Osapuolet eivät kuitenkaan voi menetellä samalla tavalla piirituomioistuimessa, koska tällöin vaateen arvoon perustuvat toimivaltasäännöt kuuluvat oikeusjärjestyksen perusteisiin.

Oikeuspaikkalauseke on pätevä vain, jos molemmat osapuolet ovat sen tosiasiallisesti hyväksyneet. Yhteisymmärrys on osoitettava yleisten oikeussääntöjen mukaisesti.

Osapuolten mahdollisuutta valita tuomioistuin on toisinaan rajoitettu lailla. Niinpä laissa kuluttajan oikeusturvasta todetaan mitättömiksi lausekkeet, joilla pyritään kieltämään kuluttajan oikeus kannella tarvittaessa yleisiin tuomioistuihin.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Luxemburgin laissa säädetyt erityistuomioistuimet (työtuomioistuin, vuokrasopimuksia käsittelevä rauhantuomioistuin, hallintotuomioistuin ja sosiaaliturva-asioita käsittelevä välitystuomioistuin) käsittelevät kaikki niille osoitetut riita-asiat vaateen arvosta riippumatta.

Siten esimerkiksi rauhantuomarin, joka on yleisten oikeussääntöjen mukaan toimivaltainen vain, jos kysymys on enintään 15 000 euron vaateesta, ei tarvitse ottaa huomioon tätä rajaa, kun hän käsittelee vuokrasopimusta koskevaa riitaa.

Alueellinen toimivalta:

Alueellisen toimivallan yleissääntö

Toimivalta on yleensä vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella, mutta on olemassa erityistuomioistuuksia koskevia poikkeuksia.

Niinpä esimerkiksi työtuomioistuin on yleensä sen paikkakunnan tuomioistuin, jolla työpaikka sijaitsee, eikä jommankumman osapuolen asuinpaikan työtuomioistuin. Samoin vuokrasopimusta koskeva riita on vietävä sen paikkakunnan tuomioistuimeen, jolla sopimuksen kohteena oleva tila sijaitsee.

Asia ei koske hallintotuomioistuinta eikä sosiaaliturva-asioita käsittelevää välitystuomioistuinta, sillä niillä on toimivalta koko Luxemburgin suurherttuakunnan alueella.

Poikkeukset yleissäännöstä

Erytistuomioistuimille on myönnetty erityinen toimivalta, eivätkä osapuolet yleensä voi valita muuta tuomioistuinta kuin sen, joka on lailla osoitettu.

Alakohtaisen toimivallan katsotaan yleensä kuuluvan oikeusjärjestyksen perusteisiin (esimerkiksi työoikeuden alalla), mikä merkitsee, että tuomarin on otettava esiin kysymys toimivallan puuttumisesta silloinkin, kun osapuolet eivät kiinnitä asiaan huomiota. Kuten edellä on selitetty, tästä periaatteesta poiketaan rauhantuomarin edessä tapauksissa, joissa riidan arvo ylittää tuomioistuimen toimivallan ja osapuolten välillä on nimenomainen tai hiljainen sopimus. Tässä tapauksessa rauhantuomari ei voi kieltäytyä käyttämästä toimivaltaansa.

Linkkejä

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Asiakirjoja

Tuomioistuinlaitos (FR) (147 Kb)

Päivitetty viimeksi: 22/10/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Unkari

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuinten organisaatiosta ja hallinnosta annetun lain mukaisesti Unkarissa on vain yhdenlaisia erityistuomioistuuksia: hallinto- ja työtuomioistuuksia (*közgazgatási és munkaügyi bíróság*), jotka käsittelevät työ- ja hallinto-oikeudellisia riita-asioita. Muut kuin työ- ja hallinto-oikeudelliset asiat kuuluvat yleisten tuomioistuinten toimivaltaan.

Ellei laissa toisin säädetä, hallinto-oikeudellinen riita-asia ratkaistaan hallinto-oikeudellisessa menettelyssä. Hallinto-oikeudelliset riita-asiat koskevat sellaisten hallintoelimen toimien tai laiminlyöntien lainmukaisuutta, joiden tarkoituksena on muuttaa hallinto-oikeuden alaisen oikeushenkilön oikeudellista asemaa. Hallinto-oikeudellisiin riita-asioihin kuuluvat myös julkisen sektorin palvelussuhteita ja hallinnollisia sopimuksia koskevat riidat.

Hallinto-oikeudellisissa asioissa ensimmäisen asteen tuomioistuimena toimii hallinto- ja työtuomioistuin tai laissa säädetyissä tapauksissa aluetuomioistuin tai korkein oikeus (*Kúria*).

Hallinto- ja työtuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat myös sellaiset hallinto-oikeudelliset riita-asiat ja muut hallinto-oikeudelliset menettelyt, jotka eivät lain mukaan kuulu nimenomaan aluetuomioistuinten tai korkeimman oikeuden toimivaltaan.

Julkisen sektorin palvelussuhteita koskevia riita-asioita lukuun ottamatta aluetuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat riita-asiat, jotka liittyvät valtion keskushallinnon elimistä annetussa laissa tarkoitettujen riippumattomien sääntelyviranomaisten, itsenäisten valtionhallinnon elinten ja valtion virastojen sekä rautatieviranomaisen, ilmailuviranomaisen ja Unkarin keskuspankin hallinnolliseen toimintaan, ellei laissa toisin säädetä.

Aluetuomioistuimet tekevät päätöksen hallintoelinten nimittämistä koskevilla menettelyissä, kokoontumisvapauden käyttämisestä koskevilla tuomioistuinmenettelyissä, turvallisuusluokiteltujen tietojen saatavuutta koskevilla riita-asioissa ja julkisia elimiä koskevilla riita-asioissa.

Korkeimman oikeuden toimivaltaan kuuluvat menettelyt, joissa arvioidaan paikallisviranomaisten antamien määräysten ja muun lainsäädännön välisiä ristiriitoja, tai arvioidaan, ovatko paikallisviranomaiset laiminlyöneet velvollisuutensa antaa lainsäädäntöä, ja menettelyt, joissa on tarkoitus vahvistaa menettelykeinot perustuslakivalituksen ratkaisemiseksi.

Työriita-asioihin kuuluvat muun muassa riita-asiat, jotka koskevat työolakiin perustuvia, julkisen sektorin työsuhteisiin liittyviä, palvelussuhteisiin liittyviä (laissa säädetyjä poikkeuksia lukuun ottamatta), julkisiin työllistämisholjelmiin liittyviä, urheilulain mukaisesti työsopimuksiin liittyviä, ammattikoulutuksen aikana tehtyihin oppisopimussopimuksiin liittyviä, kansallista korkea-asteen koulutusta koskevan lain mukaisesti harjoittelijasopimuksiin liittyviä ja sosiaalisten tai työllisyysosastojen jäsenten näiden osuuskuntien kanssa solmimiin työsuhteisiin liittyviä oikeudellisia suhteita, sekä muiden työlaissa määriteltyjen oikeuksien täytäntöönpanoa koskevat riita-asiat. Vaikka jossakin riita-asian osapuolella tapahtuisi muutos, joka johtuu luovutuksesta, velkojen siirtämisestä, työnantajan sukupolvenvaihdoksesta tai työnantajan vaihtumisesta, menettely katsotaan edelleen työriita-asiaksi. Jos työntekijällä on työoikeuteen perustuva konkurssipesään sisältyvää omaisuutta koskeva rahavaatimus maksukyvyttömälle työnantajalle ja selvittäjä kiistää vaatimuksen, työntekijä voi nostaa työnantajaa vastaan kanteen työriita-asiassa likvidaatiomenettelyn käynnistyttyä.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuuksia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Tuomioistuinten organisaatiosta ja hallinnosta annetun lain mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuuksia ovat piirioikeudet (*járásbíróság*) ja aluetuomioistuimet (*törvényszék*). Aluetuomioistuimet käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kaikki asiat, joita ei laissa ole erikseen määrätty piirioikeuksille. Piirioikeudet käsittelevät seuraavia asioita:

a) varallisuusoikeudelliset kanteet, joissa vaateen määrä on enintään 30 miljoonaa Unkarin forinttia tai joissa aineelliseen oikeuteen perustuvan vaateen arvoa ei ole mahdollista määrittää, lukuun ottamatta seuraavia:

- aa) tekijänoikeuksia ja niihin liittyviä oikeuksia sekä teollisoikeuksia koskevat kanteet,
 - ab) julkisen vallan käyttöön tai oikeudenloukkaukseen liittyvät vahingonkorvauskanteet,
 - ac) yleisen edun perusteella nostetut kanteet,
 - ad) oikeushenkilöiden perustamiseen ja lailliseen toimintaan liittyvät kanteet,
 - ae) oikeushenkilöiden ja niiden jäsenten tai entisten jäsenten väliset kanteet sekä nykyisten tai entisten jäsenten väliset kanteet, jotka johtuvat niiden jäsenyysuhteista,
- b) henkilöiden oikeudellista asemaa koskevat kanteet,
- c) täytäntöönpanokanteet.

Aluetuomioistuimet voivat ensimmäisen oikeusasteen lisäksi toimia toisena oikeusasteena, jolloin ne ratkaisevat piirioikeuksien ja hallinto- ja työtuomioistuinten päätöksiä koskevia muutoksenhakuja.

Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet (*ítelőtábla*) käsittelevät muutoksenhaut, jotka koskevat aluetuomioistuinten päätöksiä. Lisäksi ne käsittelevät muita toimivaltaansa kuuluvia riita-asioita.

Unkarin korkein oikeus (*Kúria*) ratkaisee laissa säädetyissä asioissa aluetuomioistuinten tai alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut. Lisäksi se käsittelee oikeudellista uudelleentarkastelua (*felülvizsgálat*) koskevat hakemukset, ratkaisee paikallisviranomaisten antamien määräysten ja muun lainsäädännön väliset ristiriidat ja tarvittaessa kumoaa kyseiset määräykset, toteaa paikallisviranomaisten lakisääteisten velvollisuuksien mahdollisen laiminlyönnin sekä tekee päätöksiä kaikissa muissa toimivaltaansa kuuluvissa asioissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Vastaajan asuinpaikan tuomioistuin on toimivaltainen kaikissa asioissa, jotka eivät kuulu jonkin toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Jos vastaajalla ei ole asuinpaikkaa Unkarissa, toimivalta määräytyy vastaajan Unkarissa olevan oleskelupaikan mukaan. Jos vastaajan oleskelupaikka on tuntematon tai sijaitsee ulkomailla, määräytyy toimivalta sen mukaan, missä vastaajalla oli viimeksi asuinpaikka Unkarissa. Jos kyseistä paikkaa ei saada selville tai jos vastaajalla ei ole koskaan ollut asuinpaikkaa Unkarissa, määräytyy toimivalta kantajan Unkarissa olevan asuinpaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan, tai jos kantaja ei ole luonnollinen henkilö, oikeushenkilön kotipaikan mukaan.

Jos vastaajan työskentelypaikka ei ole sama kuin hänen asuinpaikkansa, tuomioistuin siirtää asian vastaajan viimeistään vastineessa esittämästä pyynnöstä vastaajan työskentelypaikassa toimivaltaiselle tuomioistuimelle käsittelyä ja päätöksen antamista varten.

Silloin kun vastaaja ei ole luonnollinen henkilö, yleinen toimivalta määräytyy vastaajan kotipaikan lisäksi sen paikan mukaan, missä elin tai organisaatioyksikkö, jolla on valtuudet edustaa kyseistä henkilöä ja toimia riita-asiassa, harjoittaa toimintaansa. Jos asiasta on epäilystä, on kotipaikaksi katsottava kyseisen henkilön hallintopaikka. Jos muun kuin luonnollisen henkilön kotipaikka on Budapestissa, mutta sen toimialue ulottuu Pestin läänin alueelle, asian käsittelee Pestin läänissä toimivaltainen tuomioistuin.

Jos muulla kuin luonnollisella henkilöllä ei ole kotipaikkaa Unkarissa ja kanteen on nostanut unkarilainen muu kuin luonnollinen henkilö, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy kantajan kotipaikan mukaan. Myös jos kantaja on unkarilainen luonnollinen henkilö, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy kantajan asuinpaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan mukaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Jos millään tuomioistuimella ei ole yksinomaista toimivaltaa, kantaja voi halutessaan nostaa kanteen vastaajan mukaan määräytyvän yleisesti toimivaltaisen tuomioistuimen sijasta jossakin muussa tuomioistuimessa. Kun on kyse lakisääteisen elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta, kanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Kiinteän omaisuuden omistusoikeutta tai hallintaa tai kiinteään omaisuuteen liittyviä esineoikeuksia koskevan kanteen voi nostaa siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen kiinteän omaisuuden sijaintipaikassa. Sopimusperusteisen vaatimuksen täytäntöönpanoa koskevan kanteen voi nostaa kaupantekopaikan tai palvelun toimittamispaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Kun on kyse kuluttajan yritykselle esittämän sopimusperusteisen vaatimuksen täytäntöönpanosta, kanteen voi nostaa kantajan Unkarissa olevan kotipaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Sopimuksen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvaa korvausvaatimusta koskevan kanteen voi nostaa myös sen paikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, jossa vahinko tehtiin tai aiheutui.

Varallisuusoikeuteen liittyvissä riita-asioissa on toimivaltainen myös se tuomioistuin, jonka alueella vastaaja näyttää oleskelevan pysyvämmiin (esim. työn tai opiskelun takia), edellyttäen, että millään tuomioistuimella ei ole asiassa yksinomaista toimivaltaa. Tätä toimivaltaperustetta ei voida soveltaa vajaavaltaisiin vastaajiin.

Muuta kuin luonnollista ulkomaista henkilöä vastaan voidaan nostaa varallisuusoikeudellinen kanne myös kyseisen henkilön asioiden hoitamisesta vastaavan luonnollisen henkilön asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Myös muun kuin luonnollisen ulkomaisen henkilön unkarilaisen sivuliikkeen tai kaupallisen edustajan toimipaikan mukaan määräytyvä tuomioistuin on toimivaltainen varallisuusoikeudellisissa riita-asioissa.

Toissijaista velallista vastaan voidaan nostaa kanne yhtä aikaa päävelallista koskevan kanteen kanssa siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään kaikki päävelallista vastaan nostetut kanteet.

Vajaavaltaiseksi julistamista koskevissa asioissa on toimivaltainen myös se tuomioistuin, jonka alueella vastaaja asuu vanhainkodissa tai on sairaalassa tai jonka alueella vastaajalla on tavanomainen asuinpaikka.

Avioliittoasioissa on toimivaltainen myös sen alueen tuomioistuin, jossa aviopuolisoilla oli viimeinen yhteinen asuinpaikka.

Kanteet, jotka koskevat lapsen ja vanhemman välisen oikeudellisen siteen vahvistamista, vanhempainvastuun käyttämistä, lapsen sijoittamista perheen ulkopuolelle, huoltajuuden päättämistä, adoption purkamista tai alaikäisen elatusta, voidaan lisäksi nostaa alaikäisen asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Silloin jos lainsäädännössä säädetään tietyn tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta. Tämä koskee esimerkiksi seuraavia tapauksia.

Kun on kyse yrityksen kuluttajalle esittämän sopimusperusteisen vaatimuksen täytäntöönpanosta, toimivalta on yksinomaan vastaajan Unkarissa olevan asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimella, ellei laissa, Euroopan unionin sitovassa säädöksessä tai kansainvälisessä yleissopimuksessa toisin todeta. Jos vastaajalla ei ole asuinpaikkaa Unkarissa, yksinomainen toimivalta määräytyy vastaajan Unkarissa olevan oleskelupaikan mukaan. Jos vastaajan oleskelupaikka on tuntematon tai sijaitsee ulkomailla, määräytyy toimivalta sen mukaan, missä vastaajalla oli viimeksi asuinpaikka Unkarissa. Jos kyseistä paikkaa ei saada selville, toimivalta määräytyy yleisten sääntöjen mukaan.

Jos vahinkoa kärsinyt voi vastuuvakuutuksia koskevan säännöksen nojalla vaatia vahingonkorvausta tai oikeudenloukkaukseen liittyvää korvausta myös sellaiselta kolmannelta henkilöltä, joka ei ole vahingon aiheuttaja, kyseistä henkilöä vastaan nostettu kanne kuuluu kantajan Unkarissa olevan asuinpaikan,

tai ellei kantajalla ole asuinpaikkaa Unkarissa, kantajan Unkarissa olevan oleskelupaikan, tai jos kantaja ei ole luonnollinen henkilö, kantajan Unkarissa olevan kotipaikan mukaan määräytyvän tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, ellei laissa, Euroopan unionin sitovassa säädöksessä tai kansainvälisessä yleissopimuksessa toisin todeta. Jos kantajalla ei ole Unkarissa asuinpaikkaa, oleskelupaikkaa eikä kotipaikkaa, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy yleisten sääntöjen mukaan.

Jos asia koskee täytäntöönpanon päättämistä tai rajoittamista, yksinomainen toimivalta on sillä piirioikeudella, joka antoi täytäntöönpanomääräyksen. Jos täytäntöönpanomääräystä ei antanut piirioikeus, toimivalta on velallisen asuinpaikan mukaan määräytyvällä piirioikeudella.

Kun on kyse omaisuuden vapauttamisesta ulosmittauksesta, yksinomainen toimivalta on sillä piirioikeudella, jonka alueella ulosmittaus on tapahtunut. Silloin kun pyydetään saada liittyä täytäntöönpanomenettelyyn, yksinomainen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka hylkäsi vakuudenhaltijan pyynnön täytäntöönpanomenettelyssä.

Kanne, jonka tarkoituksena on muuttaa paikallishallinnon kirjurin omaisuudensuojaa koskevassa asiassa antamaa päätöstä, kuuluu kyseisen kirjurin toimipaikan mukaan määräytyvän tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Omaisuutta koskevissa riita-asioissa asianosaiset voivat pyytää tiettyä tuomioistuinta ratkaisemaan välillään jo syntyneen riita-asian tai tietyistä oikeussuhteista mahdollisesti tulevaisuudessa syntyvän riita-asian, ellei laissa toisin säädetä. Asianosaiset voivat tehdä tuomioistuimen valinnan kirjallisesti; suullisesti, kirjallisesti vahvistettuna; muodossa, joka vastaa osapuolille yhteisiä liiketoimintatapoja; tai kansainvälisen liiketoiminnan osalta sellaisessa muodossa, joka vastaa tämän tyyppisten sopimusten sopimuspuolten liiketoiminta-alalla yleisesti tunnettuja ja käytettyjä liiketoimintatapoja, jotka ovat tai joiden pitäisi olla osapuolille tuttuja.

Tuomioistuinta ei voi valita silloin, jos laissa säädetään tietyn tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta. Ellei laissa toisin säädetä tai elleivät osapuolet ole toisin sopineet, valitulla tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Valinta sitoo myös oikeudellisia seuraajia. Tuomioistuimen valinta ei voi estää kuluttajaa esittämästä yritykselle sopimusperusteista vaatimusta Unkarissa olevan asuinpaikkansa, tai jos kuluttajalla ei ole asuinpaikkaa Unkarissa, Unkarissa olevan oleskelupaikkansa mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Omaisuutta koskevissa riita-asioissa, jotka kuuluvat aluetuomioistuimen toimivaltaan, osapuolet eivät voi valita välillään jo syntyneen riita-asian tai tietyistä oikeussuhteista mahdollisesti tulevaisuudessa syntyvän riita-asian ratkaisijaksi Budapestin aluetuomioistuinta tai Budapestin seudun aluetuomioistuinta. Vastaavasti piirioikeuksien toimivaltaan kuuluvissa asioissa osapuolet eivät voi valita Pestin alemman oikeusasteen tuomioistuinta (*Pesti Központi Kerületi Bíróság*).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Unkarissa ainoat erityistuomioistuimet ovat hallinto- ja työtuomioistuimet.

Työriita-asioissa sovelletaan pääsääntöisesti kohdassa 2.2.1 esitettyjä yleisiä toimivaltasääntöjä. Lisäksi työntekijä, joka haluaa nostaa kanteen, voi valita vastaajan osalta yleisesti toimivaltaisen tuomioistuimen sijasta oman Unkarissa sijaitsevan asuinpaikkansa tai, jos hänellä ei ole Unkarissa asuinpaikkaa, Unkarissa sijaitsevan oleskelupaikkansa mukaan määräytyvän toimivaltaisen hallinto- ja työtuomioistuimen tai sen paikan mukaan määräytyvän hallinto- ja työtuomioistuimen, jossa työntekijä on työskennellyt jo pitkään tai työskenteli aiemmin pitkään. Jos työtuomioistuimella on toimivalta jonkun asianosaisen tai kannevaatimuksen osalta, ja toinen asianosainen tai kannevaatimus kuuluu piirituomioistuimen tai aluetuomioistuimen toimivaltaan, asia ratkaistaan työtuomioistuimessa edellyttäen, että lainsäädäntö mahdollistaa asianosaisten liittymisen kanteeseen tai vaatimusten yhdistämisen.

Jos hallinto-oikeudellinen riita-asia ei lain nojalla kuulu jonkin toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella riidanalaisista hallinnollista toimintaa harjoitettiin. Jos riidanalainen hallinnollinen toimenpide toteutettiin useamman kuin yhden oikeusasteen käsittävissä menettelyissä, asiassa toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä ensimmäisen asteen hallinnollinen toimenpide toteutettiin.

Kun on kyse kiinteään omaisuuteen liittyvistä oikeuksista, velvollisuuksista tai oikeudellisesta suhteesta, hallinnollisen toiminnan toteutuspaikaksi katsotaan kiinteän omaisuuden sijaintipaikka. Silloin kun on kyse toimintaa koskevasta ilmoituksesta tai luvasta, toteutuspaikaksi katsotaan paikka, jossa toimintaa jo harjoitetaan tai on tarkoitus harjoittaa. Kun on kyse alueellisesta valtionhallinnon elimestä, jolla on kansallinen toimivalta, hallinnollisen toiminnan toteutuspaikaksi katsotaan edellä mainittuja kahta tapausta lukuun ottamatta kantajan asuinpaikka tai oleskelupaikka tai – jos kantaja on oikeushenkilö tai yhteisö, joka ei ole oikeushenkilö – kantajan kotipaikka taikka näiden puuttuessa hallinnollisen elimen kotipaikka. Jos on kyse sellaisen hallinnollisen elimen toteuttamasta hallinnollisesta toiminnasta, jonka kotipaikka on Budapestissä mutta jonka toimialue kattaa ensisijaisesti Pestin läänin kokonaan tai osittain, toteutuspaikaksi katsotaan Pestin lääni. Jos on kyse hallinnollisesta laiminlyönnistä, toteutuspaikaksi katsotaan hallinnollisen elimen kotipaikka, lukuun ottamatta kolmea edellä ensiksi mainittua tapausta.

Eräät hallinto- ja työtuomioistuimet ovat toimivaltaisia tietyillä alueilla. Näitä ovat Budapestin hallinto- ja työtuomioistuin, Budapestin ympäristön hallinto- ja työtuomioistuin, Debrecenin hallinto- ja työtuomioistuin, Győrin hallinto- ja työtuomioistuin, Miskolcin hallinto- ja työtuomioistuin, Pécsin hallinto- ja työtuomioistuin, Szegedin hallinto- ja työtuomioistuin sekä Veszprémin hallinto- ja työtuomioistuin.

Sosiaaliturvaan, sosiaali- tai lastensuojeluetuuksiin ja valtion työvoimapaalvelujen maksamiin etuuksiin tai tukiin liittyvissä riita-asioissa toimivaltainen on se hallinto- ja työtuomioistuin, jonka alueella sijaitsee kantajan Unkarissa oleva asuinpaikka tai – jos kantaja on oikeushenkilö tai yhteisö, joka ei ole oikeushenkilö – kantajan kotipaikka tai näiden puuttuessa hallintoelimen kotipaikka.

Hallinnolliseen sopimukseen liittyvä kanne on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä sopimus tehtiin. Tuomioistuin, jolla on millä tahansa perusteella toimivalta käsitellä päävelallista vastaan nostettu kanne, on myös toimivaltainen käsittelemään toissijaista velallista vastaan nostetun kanteen.

Jos hallinnollista toimintaa on harjoitettu ulkomailla, Budapestin hallinto- ja työtuomioistuimella on yksinomainen toimivalta käsitellä kanne.

Ellei laissa toisin säädetä, hallinnollisen sopimuksen osapuolet voivat erikseen neuvottelemassaan lausekkeessa määritellä, missä alueellisesti toimivaltaisessa hallinto- ja työtuomioistuimessa niiden välillä myöhemmin mahdollisesti syntyvät, hallinnolliseen sopimukseen liittyvät riita-asiat ratkaistaan. Ellei laissa toisin säädetä tai elleivät osapuolet ole toisin sopineet, valitulla tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta kaikissa hallinnollisista sopimusta koskevissa riita-asioissa. Valinta sitoo myös oikeudellisia seuraajia.

Tuomioistuinta ei voi valita silloin, jos laissa säädetään tietyn tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta.

Osapuolet eivät kuitenkaan voi määrätä hallinnollisesta sopimuksesta mahdollisesti myöhemmin aiheutuvia riita-asioita koskevaa toimivaltaa Budapestin hallinto- ja työtuomioistuimelle.

Julkisen sektorin palvelussuhteita koskevat riita-asiat käsittelee sen paikan tuomioistuin, jossa työ on tehty. Jos kantaja on luonnollinen henkilö, julkisen sektorin palvelussuhteita koskeva riita-asia voidaan käsitellä myös kantajan asuinpaikan mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Budapestin aluetuomioistuimella on yksinomainen toimivalta käsitellä kanteet, joilla haetaan muutosta hallinto- ja työtuomioistuinten päätöksiin, sekä aluetuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat riita-asiat.

Päivitetty viimeksi: 07/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Malta

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuin valitaan asian luonteen perusteella. Lähes kaikki siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat kuuluvat yleisten siviilituomioistuinten toimivaltaa, koska erillistä kauppatuomioistuinta ei ole. Maltassa on kuitenkin myös erityistuomioistuinta, esimerkiksi seuraavat:

Työtuomioistuin (*Industrial Tribunal*) käsittelee asioita, jotka liittyvät väärin perustein tapahtuneisiin irtisanomisiin ja syrjintään tai muuhun laittomaan kohteluun työpaikalla.

Vuokralautakunta (*Rent Regulation Board*) käsittelee asioita, jotka koskevat vuokraehtoihin tehtäviä muutoksia, kuten vuokrankorotuksia ja vuokrasuhteen päättämistä. Se käsittelee vain asioita, jotka liittyvät ennen 1. kesäkuuta 1995 tehtyihin vuokrasopimuksiin.

Maanlustauslautakunta (*Land Arbitration Board*) käsittelee asioita, jotka koskevat pakkolunastetun maan luokitusta ja omistajalle maksettavia korvauksia. Kyseisten tuomioistuinten istunnot pidetään Vallettassa yleisten tuomioistuinten tiloissa.

Ks. myös [vastaus kysymykseen 4 osastossa "Asian vieminen oikeuteen"](#).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Oikean tuomioistuimen löytämiseksi on tutustuttava Maltan lakien 12 lukuun (*Code of Organization and Civil Procedure*).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Maltassa on sekä alemman että ylempien oikeusasteen tuomioistuinta. Alemman oikeusasteen tuomioistuimet voivat käsitellä siviilioikeudellisia asioita, jotka koskevat enintään 15 000 euron arvoisia vaatimuksia. Ylempien oikeusasteen tuomioistuimet puolestaan käsittelevät siviilioikeudellisia asioita, joihin liittyvät vaatimukset ylittävät 15 000 euroa. Ylempien oikeusasteen tuomioistuimet käsittelevät vaatimuksen rahallisesta arvosta riippumatta myös kaikki asiat, jotka koskevat kiinteistöjä tai niihin liittyviä rasitteita tai muita oikeuksia, mukaan lukien maaseutu- tai kaupunkikiinteistöistä häätämistä koskevat asiat, jotka koskevat kiinteistössä vuokralaisena tai muun syyn takia vakituisesti asuvia henkilöitä. Ks. myös [vastaus kysymykseen 4 osastossa "Asian vieminen oikeuteen"](#).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alueellinen toimivalta määritetään pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. Maltassa toimivalta jakautuu Maltalle ja Gozolle. Tuomioistuimet eivät ole yhteydessä yksittäisiin kaupunkeihin. Henkilöiden, joiden asuinpaikka on Maltassa, on nostettava kanne maltalaisessa tuomioistuimessa. Vastaavasti Gozossa asuvien henkilöiden on nostettava kanne Gozossa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Ks. [vastaus kysymykseen 2.2](#).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Pääsäännöstä poiketaan silloin, kun velvoite on täytettävä tietyllä saarella. Esimerkiksi jos vastaaja asuu Gozossa, mutta vaatimukseen liittyvä velvoite on täytettävä Maltassa, toimivalta on Maltan tuomioistuimilla. Ne vastaanottavat haastehakemukset, vaikka vastaaja asuu Gozossa.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Maltran lainsäädäntöön sisältyvien alueellista toimivaltaa koskevien säännösten mukaan asianosaiset eivät saa valita tuomioistuinta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kun velvoite on täytettävä tietyllä saarella.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Tästä asiasta ei ole erillisiä säännöksiä. Maltran lainsäädännön mukaan asianosaiset eivät kuitenkaan voi osoittaa toimivaltaa tuomioistuimelle, joka ei muuten ole toimivaltainen, vaikka toimisivat yhteisymmärryksessä. Tuomioistuin voi puuttua toimivaltansa puutteellisuuteen omasta aloitteestaan, koska kyseessä on yleiseen järjestykseen liittyvä seikka.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Verkkosivustosta <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> löytyy jonkin verran tietoja tuomioistuimen valinnasta. Lisäksi verkkosivustossa <http://justiceservices.gov.mt/> voi tutustua Maltran lainsäädäntöön ja etsiä oikeaa tuomioistuinta. Oikeudelliset asiakirjat allekirjoittavalta lakimieheltä tai oikeudelliselta asiamieheltä kannattaa kysyä neuvoja. Erityistuomioistuinten toimivalta määritetään niiden perustamissääöksissä.

Linkkejä

<http://www.justice.gov.mt/> [\(englanninkielinen verkkosivusto\)](#)

Päivitetty viimeksi: 28/11/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Alankomaat

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Alankomaiden siviiliprosessilaissa ei säädetä erityistuomioistuinta, kuten kauppa- tai työtuomioistuinta. Alioikeudet ovat periaatteessa toimivaltaisia kaikissa siviilioikeudellisissa asioissa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa käsitellään kaikki siviiliasiat tietyillä laissa määritetyillä poikkeuksilla lukuun ottamatta. Siviilituomioistuimessa käsitellään kahden osapuolen (luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön) väliset riidat. Jos riita-asiassa on toisena osapuolena hallinto (viranomainen), toimivalta kuuluu hallintotuomioistuimelle. Alankomaiden oikeusjärjestelmän mukaan yksityisoikeuden alalla toimii kolmenlaisia tuomioistuinta: alioikeudet (*rechtbank*), ylioikeudet (*gerechtshof*) ja korkein oikeus (*Hoge Raad Nederlanden*).

Alankomaat on 1. huhtikuuta 2013 lähtien ollut jaettuna kymmeneen tuomiopiiriin: alioikeuksia on 11 ja lainkäyttöalueita neljä. Lisäksi on neljä ylioikeutta ja korkein oikeus.

Tuomioistuimet on jaettu organisaatioyksiköihin eli jaostoihin, jotka ovat kantonioikeuden, hallinto-oikeuden, siviilioikeuden ja rikosoikeuden jaostot. Asiat voidaan käsitellä joko yhden tuomarin kokoonpanossa tai täydessä kolmen tuomarin kokoonpanossa. Peruseriaatteena on, että kantonioikeuden alaan

kuuluvat asiat, yksinkertaiset asiat ja kiireelliset asiat käsitellään yhden tuomarin kokoonpanossa. Myös perheoikeudellisten asioiden käsittelyyn riittää usein yksi tuomari. Esimerkiksi tietyt lapsia koskevat asiat käsitellään nuorisotuomioistuimessa yhden tuomarin kokoonpanossa. Lainopillisesti monimutkaiset tapaukset käsitellään täydessä kolmen tuomarin kokoonpanossa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Oikeuskäsittely alkaa yleensä alioikeudessa. Siellä käsitellään neljänlaisia asioita:

siviilioikeudelliset asiat (kansalainen vastaan kansalainen)
hallinto-oikeudelliset asiat (kansalainen vastaan viranomainen)
rikosoikeudelliset asiat (rikokset ja rikkomukset)
kantonioikeudelliset asiat.

Muutoksenhakutuomioistuimet

Tuomioistuimen antamasta tuomiosta on mahdollista valittaa. Rikos- ja siviilioikeudellisissa asioissa valituksia käsittelevät neljä ylioikeutta. Hallinnollisissa asioissa valituksia käsittelevät aiheen mukaan seuraavat:

ylioikeudet

virkamies- ja sosiaaliturva-asioiden ylioikeus (*Centrale Raad van Beroep*)

elinkeinoelämän muutoksenhakulautakunta (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)

korkein hallinto-oikeus (*Raad van State*) ja sen hallinto-oikeuden osasto (*afdeling bestuursrechtspraak*).

Ylin tuomioistuin

Alankomaiden korkein oikeus on maassa ylintä tuomiovaltaa käyttävä elin siviili-, rikos- ja vero-oikeuden aloilla. Korkein oikeus voi kumota ylioikeuden antaman tuomion (nk. kassaatiomenettelyssä). Korkeimman oikeuden tehtävänä on myös valvoa oikeudenkäytön yhdenmukaisuutta ja oikeuden kehittymistä Alankomaissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alankomaissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia ovat alueelliset alioikeudet (*arrondissementsrechtbank*). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamasta tuomiosta on mahdollista valittaa ylioikeuteen. Alueellisen toimivallan perusteella määräytyy, mikä kymmenestä alioikeudesta on toimivaltainen (esim. Amsterdamin vai Leeuwardenin alioikeus). Kyse on siis asiaa käsittelevän tuomioistuimen maantieteellisestä toimivallasta.

Kansainvälisissä eli rajat ylittävissä tapauksissa alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin määräytyy Alankomaiden lain mukaan, jos asian on todettu kuuluvan Alankomaiden tuomiovaltaan, paitsi jos kansainvälistä toimivaltaa koskevassa säännössä nimetään myös alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin Bryssel I -asetuksen (neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla) 5 artiklan 1 tai 3 kohdan mukaisesti.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntönä on, että haastehakemuksella ensimmäisessä oikeusasteessa vireille pantava menettely (*dagvaardingsprocedure*) käsitellään vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 99 §). Jos vastaajan kotipaikka Alankomaissa ei ole tiedossa, asia käsitellään siellä, missä vastaaja tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa).

Tuomiopiiriin tuomioistuin, jossa kantonijaoston asia käsitellään, määräytyy toissijaisista istuntopaikoista ja tuomioistuinista 10. joulukuuta 2001 annetun asetuksen (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) liitteen mukaisesti (<http://www.overheid.nl/>).

Alioikeuksien alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä sovelletaan soveltuvin osin.

Menettelyissä, jotka pannaan vireille jättämällä hakemus ensimmäisessä oikeusasteessa (*verzoekschriftprocedure*), toimivalta kuuluu pääsääntöisesti hakijan (tai yhden hakemuksessa nimetyn hakijan tai asianosaisen) kotipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 262 §). Jos hakijan kotipaikka Alankomaissa ei ole tiedossa, asia käsitellään siellä, missä hakija tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa). Jos hakemus liittyy haasteella vireille pantuun menettelyyn, toimivalta kuuluu viimeksi mainittua käsittelevälle tuomioistuimelle.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Jäljempänä kohdissa 2.2.2.1, 2.2.2.2 ja 2.2.2.3 esiteltävät säännöt koskevat pääasiallisesti haastemenettelyjä.

Hakemusmenettelyissä, joissa toimivalta kuuluu yleensä hakijan kotipaikan tuomioistuimelle, sovelletaan eri sääntöjä silloin, kun hakemus koskee elatusavun muuttamista.

Jos puolisolle maksettavaan elatusapuun oikeutettu hakee elatusapuun muutosta, hakemus on jätettävä elatusvelvollisen kotipaikan tuomioistuimeen. Jos taas elatusvelvollinen hakee muutosta, hakemus on toimitettava elatusapuun oikeutetun henkilön kotipaikan tuomioistuimeen.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Alankomaiden prosessioikeuteen sisältyy haastemenettelyn osalta säännöksiä, joiden nojalla toimivalta on pääsäännön mukaisen tuomioistuimen lisäksi toisella tuomioistuimella (vastaajan kotipaikan tai tosiasiallisen oleskelupaikan tuomioistuimella). Kyseessä on tällöin vaihtoehtoinen toimivalta. Kantaja voi valita joko pääsäännön mukaisen tuomioistuimen tai vaihtoehtoisen tuomioistuimen. Vaihtoehtoista toimivallasta puhuttaessa on jäljempänä käytetty sanaa "myös".

Haastehakemuksella vireille pantuja menettelyjä koskevat seuraavat säännöt:

Työsuhdeasiat

Työsuhdeasioissa myös työn tavanomaisen suorituspaikan tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 100 §).

Kuluttaja-asiat

Kuluttaja-asioissa myös kuluttajan kotipaikan (tai jos se ei ole tiedossa, tosiasiallisen oleskelupaikan) tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 101 §).

Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevat asiat

Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa myös sen paikan tuomioistuin, jossa vahinko on tapahtunut, on toimivaltainen (siviiliprosessilain 102 §).

Kiinteää omaisuutta koskevat asiat

Kiinteää omaisuutta koskevissa asioissa myös tuomioistuin, jonka lainkäyttöalueella omaisuus tai suurin osa siitä sijaitsee, on toimivaltainen (siviiliprosessilain 103 §). Asuin- tai liiketilöiden vuokraamiseen liittyvissä asioissa kantonioikeudella, jonka lainkäyttöalueella vuokrattava omaisuus tai suurin osa siitä sijaitsee, on yksinomainen toimivalta.

Perintöasiat

Perintöasioissa myös perittävän henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 104 §).

Oikeushenkilöihin liittyvät asiat

Oikeushenkilöihin liittyvissä asioissa (esim. oikeushenkilön purkaminen, oikeushenkilön tekemän päätöksen pätevyys tai johtajien tai osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet) myös oikeushenkilön tai yrityksen koti- tai toimipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Konkurssiin, akordiin ja velkasaneeraukseen liittyvät asiat

Asioissa, jotka liittyvät luonnollisen henkilön konkurssia, akordia tai velkasaneerausta koskevien säännösten soveltamiseen, myös tuomioistuin, jossa valvova tuomari työskentelee, tai jos valvovaa tuomaria ei ole nimetty, tuomioistuin, jossa akordista on sovittu, on toimivaltainen (siviiliprosessilain 106 §). Konkurssilaissa (*Faillissementswet*) on myös erityisiä toimivaltasääntöjä, ja ne menevät siviiliprosessilakiin perustuvien toimivaltasääntöjen edelle.

Oikeuspaikan valinta

Osapuolet nimeävät joskus keskinäisellä sopimuksella muun tuomioistuimen kuin sen, joka on säännösten mukaan toimivaltainen (siviiliprosessilain 108 §:n 1 momentti). Tähän valinnanvapauteen sovelletaan poikkeuksia (siviiliprosessilain 108 §:n 2 momentti) kuluttaja-asioissa sekä vuokra- ja työsopimusten alalla. Tällaisissa tapauksissa tuomioistuin selvittää, onko oikeuspaikan valinnasta olemassa pätevää lauseketta (siviiliprosessilain 110 §).

Kantajan kotipaikka

Jos edellä esitettyjen, alueellista toimivaltaa koskevien säännösten nojalla ei voida nimetä toimivaltaista tuomioistuinta Alankomaissa, kantajan kotipaikan tuomioistuin voidaan siviiliprosessilain 109 §:n nojalla poikkeuksellisesti todeta toimivaltaiseksi. Tällainen tilanne voi tulla eteen, kun työntekijä haluaa haastaa ulkomaisen työnantajansa Alankomaissa, mutta työtä ei suoriteta missään tietyssä paikassa vaan eri puolilla maata. Jos toimivaltaista tuomioistuinta ei voida nimetä tällä tavalla, asia käsitellään Haagin alioikeudessa.

Avioerojen osalta todettakoon seuraavaa:

Avioeroa käsittelevän tuomioistuimen alueellisesta toimivallasta säädetään siviiliprosessilain 262 §:ssä. Pääsäännön mukaan toimivalta kuuluu hakijan (tai yhden hakemuksessa nimetyn hakijan tai asianosaisen) kotipaikan tuomioistuimelle, ja jos henkilöllä ei ole tiedossa olevaa kotipaikkaa Alankomaissa, sen paikan tuomioistuimelle, jossa hän tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Alankomaiden prosessilaissa on joitakin erityisiä toimivaltasääntöjä, jotka poikkeavat pääsäännöstä. Eryissä sääntöjen soveltaminen on pakollista.

Seuraavissa erityistapauksissa on valittava muu kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuin.

Alaikäiset

Alaikäisiin liittyvissä asioissa toimivalta on tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella alaikäisen kotipaikka Alankomaissa sijaitsee, ja jos se ei ole tiedossa, tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella alaikäinen tosiasiallisesti oleskelee (siviiliprosessilain 265 §).

Kyseessä ei ole vaihtoehtoista toimivaltaa koskeva sääntö vaan erityissääntö, joka korvaa pääsäännön. Toimivalta ei kuulu hakijan koti- tai oleskelupaikan tuomioistuimelle (pääsääntö hakemusmenettelyssä) vaan sen paikan tuomioistuimelle, jonka lainkäyttöalueella alaikäisen kotipaikka sijaitsee, tai jos hänellä ei ole kotipaikkaa Alankomaissa, jonka alueella alaikäinen tosiasiallisesti oleskelee. Jos tuomioistuinta ei voida nimetä tällä säännöllä, asia käsitellään Haagin alioikeudessa.

Väestörekisteri

Väestörekisteritietojen tai rekisteröitävien tai jo rekisteröityjen todistusten täydentämiseen, rekisteröintiin, peruuttamiseen tai muuttamiseen liittyvissä asioissa toimivalta on tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella todistus on rekisteröity tai pitää rekisteröidä (siviiliprosessilain 263 §). Haagin väestörekisteriin rekisteröitäviin tai jo rekisteröityihin todistuksiin liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu siviililain (*Burgerlijk Wetboek*) niteen 1 mukaan Haagin alioikeudelle.

Rakennetun tontin vuokraus

Rakennetun tontin tai sen osan vuokraukseen liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka lainkäyttöalueella tontti sijaitsee (siviiliprosessilain 264 §).

Täysi-ikäisen henkilön edunvalvonta ja omaisuudenhoito

Täysi-ikäisen henkilön edunvalvontaan ja omaisuudenhoitoon liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu sen paikan tuomioistuimelle, jonka alueella edunvalvonnan tai omaisuudenhoidon kohteena olevan henkilön kotipaikka sijaitsee, tai jos kotipaikkaa ei ole Alankomaissa, jonka alueella hän tosiasiallisesti oleskelee (siviiliprosessilain 266 §).

Poissaolevat tai kadonneet henkilöt; kuolleeksi julistaminen (siviiliprosessilain 267 §)

Perintöasioissa toimivalta on perittävän henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuimella (siviiliprosessilain 268 §:n 1 momentti).

Poissaoleviin tai kadonneisiin henkilöihin liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu poissaolevan tai kadonneen henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuimelle.

Kuolleeksi julistamisessa Haagin alioikeus on toimivaltainen (siviiliprosessilain 269 §). Kyseinen siviiliprosessilain pykälä toimii siis eräänlaisena turvaverkkona.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain 108 §:n mukaan osapuolet voivat valita oikeuspaikan kirjallisella sopimuksella. Oikeuspaikan valinta on mahdollista vain silloin, kun osapuolet voivat vapaasti määrittellä oikeudelliset suhteensa. Oikeuspaikkaa ei siis voi valita oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvissä asioissa, mutta sen voi valita esimerkiksi tietyissä perheoikeudellisissa asioissa sekä konkurssiin tai akordiin liittyvissä asioissa. Alioikeuden kantonijaoston asioissa oikeuspaikan valintamahdollisuutta on rajoitettu. Esimerkiksi asioissa, joissa vaatimuksen arvo on enintään 25 000 euroa (vaatimuksen luonteesta riippumatta), oikeuspaikkaa ei voi valita.

Oikeuspaikan valinnan perusteella toimivaltaisella tuomioistuimella on periaatteessa yksinomainen toimivalta. Osapuolet voivat kuitenkin nimenomaisesti sopia, ettei toimivalta oli yksinomainen.

Avioeroasioissa (avioero, asumusero, rekisteröidyn parisuhteen purkaminen ja asumuseroa seuraava avioliiton purkaminen) sovelletaan siviiliprosessilain 270 §:n 2 momentissa säädettyä erityissääntöä. Sen mukaan tuomioistuin, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, siirtää asian yleensä alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Siviiliprosessilain 270 §:n 2 momentin nojalla näin toimitaan avioeroasioissa vain, jos vastaaja (puoliso, jota vastaan kanne on nostettu) kiistää tuomioistuimen toimivallan. Tuomioistuin voidaan valita hiljaisesti, jos kaikki haastetut osapuolet saapuvat oikeuteen eikä kukaan vetoa toimivallan puuttumiseen tai jos toinen puoliso ei saavu oikeuteen.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Alankomaiden prosessioikeudessa ei säädetä erityistuomioistuimista.

Päivitetty viimeksi: 08/03/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Itävalta

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviiliasioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia ovat pääsääntöisesti *Bezirksgericht*- ja *Landesgericht*-tuomioistuimet. Wienin ulkopuolella nämä tuomioistuimet ratkaisevat myös kauppaoikeudelliset asiat ja *Landesgericht*-tuomioistuimet myös työ- ja sosiaalioikeuden piiriin kuuluvat asiat. Vain Wienissä on itsenäinen kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä *Bezirksgericht*-tuomioistuin, itsenäinen kauppatoimioistuin (*Handelsgericht*) ja itsenäinen työ- ja sosiaalituomioistuin (*Arbeits- und Sozialgericht*).

Bezirksgericht- ja *Landesgericht*-tuomioistuinten, työ- ja sosiaalioikeuden piiriin kuuluvia asioita käsittelevien tuomioistuinten ja kauppaoikeudellisia asioita käsittelevien tuomioistuinten toimivalta on esitelty oikeuslaitosta käsittelevillä sivuilla.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Se, kumpi näistä tuomioistumista on toimivaltainen kussakin tapauksessa, määräytyy pääsääntöisesti riita-asian luonteen mukaan (varsinainen toimivalta, *Eigenzuständigkeit*), ja asioissa, joissa toimivalta ei määräydy tällä tavoin, riita-asian rahamääräisen arvon perusteella (riita-asian arvoon perustuva toimivalta, *Wertzuständigkeit*). Asian luonne on aina ratkaisevampi tekijä kuin riidan kohteen arvo.

Bezirksgericht-tuomioistuimilla on varsinainen toimivalta esimerkiksi useimmissa perheoikeudellisissa ja esineoikeudellisissa riita-asioissa. *Landesgericht*-tuomioistuimilla taas on varsinainen toimivalta riita-asioissa, jotka kuuluvat ydinvastuulain (*Atomhaftpflichtgesetz*), virkavastuulain (*Amtshaftungsgesetz*) tai tietosuojalain (*Datenschutzgesetz*) piiriin, sekä kilpailu- ja tekijänoikeusasioissa. *Bezirksgericht*-tuomioistuimet käsittelevät riita-asiat, joissa riidan kohteen arvo on enintään 15 000 euroa, ja *Landesgericht*-tuomioistuimet käsittelevät riita-asiat, joiden kohteen arvo on suurempi kuin 15 000 euroa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Yleisen oikeuspaikan määräytymisperusteena on henkilökohtainen suhde tuomiopiiriin. Pääsääntöisesti kante nostetaan vastaajan yleisessä oikeuspaikassa. Luonnollisen henkilön yleinen oikeuspaikka on yleensä hänen asuinpaikkansa tai paikka, jossa hän tavallisesti oleskelee. Samalla henkilöllä voi olla myös useita yleisiä oikeuspaikkoja. Oikeushenkilön yleinen oikeuspaikka on yleensä sen kotipaikka.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Kanne voidaan monissa tapauksissa nostaa paitsi vastaajan yleisessä oikeuspaikassa myös jossakin muussa, valinnaisessa oikeuspaikassa. Itävallan tuomioistuinten toimivaltaa koskevissa säännöksissä tunnetaan yksistään siviiliasioissa yli 20 erilaista valinnaista oikeuspaikkaa sopimusperusteisten ja lakimääräisten velkasuhteiden ja erilaisten esineoikeudellisten vaatimusten käsittelyyn sekä luonteeltaan prosessuaalisia valinnaisia oikeuspaikkoja. Nämä ovat esim. suorituspaikka, laskutuspaikka, kohteen sijaintipaikka, vahingon tapahtumapaikka ja vastineen esittämispaikka. Oikeuspaikan määräytymistä koskevat säännökset voivat poiketa EU:n säännöksistä ja muiden jäsenvaltioiden kansallisista säännöksistä joiltain osin merkittävästi.

Itävallan lainsäädännön mukaan oikeuspaikka määräytyy esim. seuraavasti:

Sopimusoikeuden piiriin kuuluvat asiat (ei kuitenkaan työ sopimusasiat): Asiat, joissa on ratkaistava, onko sopimus olemassa, tai joissa vaaditaan sopimuksen täyttämistä tai purkamista tai korvausta siitä, että sopimusvelvoitteet on jätetty kokonaan tai osittain täyttämättä, voidaan panna vireille sen paikan tuomioistuimessa, jossa vastaajan on sopimuksen mukaan täytettävä sopimusvelvoitteet (toteutuspaikan oikeuspaikka). Toteutuspaikkaa koskevasta sopimuksesta on oltava kirjalliset todisteet.

Elatusasiat: Ks. Elatusapu – Itävalta.

Vahingonkorvauskanteet: Riita-asiat, jotka koskevat korvausta vahingoista, jotka ovat syntyneet kuolemantuottamuksen tai vammautumisen, vapaudenriiston tai aineellisen omaisuuden vahingoittamisen seurauksena, voidaan panna vireille myös sen paikan tuomioistuimessa, jossa vahinko on aiheutettu. Lisäksi rikoksen perusteella nostettavat vahingonkorvauskanteet voidaan panna vireille myös rikosentekijää vastaan käytävän rikosoikeudenkäynnin yhteydessä (liitännäismenettely).

Avioerokanteet tai -hakemukset: Ks. Avioero – Itävalta.

Huoltajuusasiat: Ks. Lapsen huolto – Itävalta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Monissa tapauksissa asia on pantava vireille tiettyssä tuomioistuimessa eikä vireillepano ole mahdollista yleisessä oikeuspaikassa eikä valinnaisessa oikeuspaikassa. Jos laissa säädetään erikseen, että tällaisesta yksinomaisesta oikeuspaikasta ei voida poiketa edes sopimalla, kyseessä on pakollinen oikeuspaikka. Yksinomainen oikeuspaikka esiintyy ennen kaikkea, mutta ei pelkästään, avioliitto- ja perheoikeudessa. Yksinomainen oikeuspaikka koskee esim. aviosuhteeseen tai rekisteröityyn parisuhteeseen liittyviä riita-asioita ja perintöasioita, pakollinen oikeuspaikka taas joukkovelkakirjoja koskevia riita-asioita ja yhdistyksen suhteita koskevia riita-asioita. Oikeuspaikan määräytymistä koskevat säännökset voivat poiketa EU:n säännöksistä ja muiden jäsenvaltioiden kansallisista säännöksistä joiltain osin merkittävästi.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Jos pakollista oikeuspaikkaa ei ole (ks. kohta 2.2.2.2 edellä), osapuolet voivat nimenomaisesti sopia yhdestä tai useammasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta, jossa riidat ratkaistaan, tai sopia muuten toimivaltaisen tuomioistuimen poissulkemisesta. Sopimus voi koskea joko tiettyä riita-asiata tai tietystä riita-asiasta tai oikeussuhteesta johtuvia riitoja. Oikeuspaikkaa koskevan sopimuksen muodosta ei ole säädetty, mutta se on voitava todistaa asiakirjoin, jos sen olemassaolo riitautetaan menettelyn kuluessa.

Osapuolet voivat tällä tavoin vaihtaa tuomioistuimen, jolla lain mukaan on (asiallinen tai alueellinen) toimivalta. Oikeuspaikasta voidaan sopia ennen oikeudenkäyntiä, mutta myös vielä menettelyn alkaessa. Asiallinen toimivalta voidaan oikeuspaikkasopimuksella siirtää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta *Bezirksgericht*-tuomioistuimeen, jos se on riidan kohteen arvon perusteella toimivaltainen. Siirto on mahdollinen myös yleisestä tuomioistuimesta kauppaoikeudelliseen tuomioistuimeen.

Alueellisen toimivallan muuttaminen on mahdollista, ellei sitä ole nimenomaan kielletty. Jos toimivallan muuttaminen on laissa kielletty, kyseessä on pakollinen oikeuspaikka. Alueellista toimivaltaa ei ole mahdollista muuttaa tai sen muuttamista on rajoitettu, jos toimivallasta säädetään esim. seuraavissa: kuluttajansuojalain (KSChG) 14 §, toimivaltasääntöjen (JN) 83a ja 83b §, siviiliprosessilain (ZPO) 48 §, työ- ja sosiaalituomioistuimia koskevan lain (ASGG) 9 §, täytäntöönpanoasetuksen (EO) 51 § ja maksukyvyttömyysasetuksen (IO) 253 §.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Ainoastaan Wienissä on siviiliasioiden erityistuomioistuimia kauppaoikeudellisissa asioissa (*Bezirksgericht für Handelssachen*, *Handelsgericht Wien*) ja työ- ja sosiaalioikeudellisissa asioissa (*Arbeits- und Sozialgericht Wien*). Kaikissa muissa tuomiopiireissä kauppaoikeudelliset ja työ- ja sosiaalioikeudelliset asiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa. Alueellinen toimivalta kauppaoikeudellisissa sekä työ- ja sosiaalioikeudellisissa asioissa määräytyy periaatteessa samoin säännöin kuin yleisissä riita-asioissa.

Päivitetty viimeksi: 09/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Puola

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Puolassa siviiliasiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa (*sądy powszechne*) ja korkeimmassa oikeudessa (*Sąd Najwyższy*) (ks. Tuomioistuinjärjestelmät jäsenvaltioissa - Puola), elleivät ne kuulu erityistuomioistuimien toimivaltaan.

Tuomioistuimien toimivallasta säädetään siviiliprosessilain (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) 16–18 ja 27–46 §:ssä.

Alioikeuksissa (*sądy rejonowe*) siviiliasioita käsitellään seuraavissa jaostoissa:

Siviiliasiat

Perhe- ja lapsiasioiden jaosto (perheasioita käsittelevät tuomioistuimet, *sądy rodzinne*) käsittelee perheeseen ja huoltajuuteen liittyvät asiat, alaikäisten tekemiin rikoksiin liittyvät asiat, alkoholi-, huume- tai psyykenlääkerippuvaisten hoitoon liittyvät asiat sekä muut asiat, jotka lainsäädännön nojalla kuuluvat holhousasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan.

Työoikeuden- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto (työtuomioistuimet, *sądy pracy*) käsittelee työoikeuteen ja sosiaalivakuutuksiin liittyvät asiat.

Kauppajaosto (kauppatuomioistuimet, *sądy gospodarcze*) käsittelee yritysten väliset liiketoimintaan liittyvät asiat kauppa- ja siviilioikeuden alalla, yritys-suhteisiin tai kumppanuuksiin liittyvät asiat, yritysten johtoryhmien jäseniä vastaan näiden kansalliseen tuomioistuinrekisteriin tekemistä vääristä ilmoituksista nostetut kanteet, yrityksiä vastaan ympäristövahinkojen lopettamiseksi nostetut kanteet ja konkurssiasiat.

Kiinteistörekisterijaosto ylläpitää kiinteistörekisteriä ja käsittelee kiinteistörekisterimenettelyihin liittyvät siviiliasiat.

Puolan aluetuomioistuimilla (*sądy okręgowe*) on vastaavat jaostot, lukuun ottamatta kiinteistörekisterijaostoa ja perhe- ja lapsiasioiden jaostoa.

Aluetuomioistuimien siviiliasioiden jaostot ovat toimivaltaisia käsittelemään erityisesti avioeroon, asumuseroon ja asumuseron päättämiseen, avioliiton mitätöintiin sekä avioliiton olemassaolon tai sen puuttumisen vahvistamiseen liittyviä asioita samoin kuin ulkomaisten tuomioistuimien perheasioissa antamien tuomioiden julistamisen täytäntöönpanokelpoisiksi.

Varsovan aluetuomioistuimeen kuuluvat lisäksi seuraavat jaostot:

Kilpailu- ja kuluttajansuoja-asioiden tuomioistuin (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), jonka toiminta-alaan kuuluvat monopolististen käytäntöjen ehkäisemiseen ja energia-alan sääntelyyn liittyvät asiat.

Yhteisön tavaramerkejä ja yhteisömalleja käsittelevä tuomioistuin (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*) käsittelee asioita, jotka liittyvät teollismallien ja tavaramerkkien loukkauksiin tai epäilyihin loukkauksiin, yhteisömallin mitätöintiin, tavaramerkin voimassaolon päättämiseen tai mitätöintiin sekä tavaramerkkiloukkauksen seurauksiin.

Lisäksi Lublinin alioikeus nimettiin 1.1.2010 toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi käsittelemään sähköisesti muiden alioikeuksien toimivaltaan kuuluvat saatavien perintää koskevat asiat.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asiat käsitellään ensimmäisessä oikeusasteessa pääsääntöisesti alioikeudessa. **Alioikeudet** ovat toimivaltaisia kaikissa asioissa lukuun ottamatta tiettyjä lain mukaan aluetuomioistuimien toimivaltaan kuuluvia asioita (siviiliprosessilain 16 § ja 507 §).

Aluetuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat siviiliprosessilain 17 §:ssä luetellut asiat:

- 1) muihin kuin omistusoikeuksiin liittyvät asiat ja niiden yhteydessä esitetyt omaisuusvaatet, lukuun ottamatta [vanhemmuuden vahvistamiseen tai kiistämiseen, isyyden tunnustamisen mitätöintiin sekä adoption purkamiseen liittyviä asioita](#);
- 2) [tekijänoikeuksien](#) ja lähioikeuksien suojaamiseen liittyvät asiat, [keksintöihin, pikkupatentteihin](#), teollismalleihin, tavaramerkkeihin, maantieteellisiin merkintöihin ja integroitujen piirien piirimalleihin liittyvät asiat ja muun aineettoman omaisuuden suojaamiseen liittyvät asiat;
- 3) [lehdistolain](#) nojalla nostetut kanteet;
- 4) varallisuus oikeuteen liittyvät asiat silloin, kun riidan kohteen arvo on yli 75 000 Puolan zlotya, lukuun ottamatta asioita, jotka liittyvät [elatusapuun](#), [hallinnan loukkaukseen](#), puolisoiden [omaisuudenjakoon](#) tai [kiinteistörekisterin tietojen](#) oikaisemiseen oikeusaseman mukaisiksi sekä [saatavien perintään liittyviä asioita, jotka käsitellään sähköisissä menettelyissä](#);
- 5) tuomion antaminen osuuskunnan jakamista koskevan päätöksen sijaan;
- 6) sellaisten yritysten tai organisaatioyksiköiden johtojen tekemien päätösten kumoaminen tai mitätöinti tai puuttumisen toteaminen, jotka eivät ole oikeushenkilöitä mutta joille on myönnetty oikeustoimikelpoisuus lain nojalla;
- 7) epäreilun kilpailun ehkäiseminen ja torjuminen;
- 8) [lainvastaisen lopullisen tuomion antamisesta aiheutuneen vahingon](#) korvaaminen.
- 9) henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen rikkomisesta johtuvat vaatimukset.

Aluetuomioistuimien toimivaltaan kuuluvat lisäksi muun muassa seuraavat:

- 1) esteellisyyteen liittyvät asiat;
- 2) valtion omistamien yritysten toimintaa koskevat riita-asiat yrityksen hallituksen ja johtajan välillä, yrityksen johtajien ja perustajien välillä sekä yrityksen johtajien ja valvontaelimen välillä;
- 3) ulkomaisten tuomioistuimien antamien tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen (siviiliprosessilain 1148 §1 ja 1151 §1). Varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on täsmennettävä kanteessa riidan kohteen arvo, paitsi jos riidan aiheena on tietty rahamäärä. Jos kantaja esittää rahallisia vaatimuksia, vaikka vain muun vaatimuksen vaihtoehtona, niissä ilmoitettu rahamäärä vastaa riidan aiheen arvoa. Muissa varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on siviiliprosessilain 20–24 §:n mukaan täsmennettävä riidan kohteen arvo ilmoittamalla kanteessa tietty rahamäärä.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Ks. kohta 2.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Puolan siviiliprosessilaissa on määritelty neljä erilaista tuomioistuimen toimivallan lajia: yleinen (27–30 §), vaihtoehtoinen (31–37 §), yksinomainen (38–42 §) ja erityinen (43–46 §).

Alueellista toimivaltaa käsitellään tarkemmin kohdassa 2.2.1–2.2.3.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Yleinen alueellinen toimivalta

Kanne on nostettava vastaajan kotipaikan alueellisesti toimivaltaisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 27 §).

Siviiliprosessilain 25 §:n mukaan luonnollisen henkilön kotipaikka on kunta tai kaupunki, jossa henkilö oleskelee vakituisesti. Jos vastaajan kotipaikka ei ole Puolassa, yleinen toimivalta määräytyy vastaajan oleskelupaikan mukaan, ja jos sitä ei ole tiedossa tai se ei sijaitse Puolassa, kanne on nostettava siellä, missä vastaaja on viimeksi asunut Puolassa.

Kanne valtiovarainhallintoa vastaan on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee riidan osapuolena olevan organisaatioyksikön rekisteröity toimipaikka. Jos valtiovarainhallintoa edustaa syyttäväviranomainen (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee kanteen kohteena olevasta organisaatioyksiköstä vastaavan syyttäväviranomaisen rekisteröity toimipaikka. Kanteet muita oikeushenkilöitä ja sellaisia yksiköitä vastaan, jotka eivät ole luonnollisia henkilöitä, on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella niiden rekisteröity toimipaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 30 §).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Ks. kohta 2.2.2.1.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Vaihtoehtoinen alueellinen toimivalta sallii kantajan tietyissä tapauksissa valita tuomioistuimen. Kantaja voi tällöin nostaa kanteen joko yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai siviiliprosessilain 32–371 §:ssä määritellyssä muussa tuomioistuimessa.

Vaihtoehtoisesta alueellisesta toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

elatusapusaatavia, vanhemmuuden vahvistamista tai muita vastaavia asioita koskevat kanteet voidaan nostaa edunsaajan kotipaikan tuomioistuimessa; yritykseltä voi hakea saatavia nostamalla kanteen yrityksen pää- tai sivutoimipaikan tuomioistuimessa sen mukaan, liittyykö kanne pää- vai sivutoimipaikan toimintaan. Tämä ei kuitenkaan päde silloin, kun syyttäväviranomainen edustaa valtiovarainhallintoa lain nojalla;

sopimuksen olemassaolon vahvistamista, sopimuksen täytäntöönpanoa, irtisanomista tai mitätöintiä sekä sopimuksen täyttämättä jättämisestä tai puutteellisesta täyttämisestä vaadittavia korvauksia koskevat kanteet voidaan nostaa tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen riidan kohteena olevan sopimuksen suorituspaikassa; epäselvissä tapauksissa sopimuksen suorituspaikka on voitava todistaa asiakirjalla;

vahingonkorvauskanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella vahinko on tapahtunut;

asian käsittelymaksua koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella oikeudellinen edustaja on käsitellyt asian;

kiinteistön vuokraukseen (*najem* tai *dzierzawa*) liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee;

velkakirjaan tai laskuun perustuvaa vaatimusta koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella maksupaikka sijaitsee. Useaa henkilöä velvoittavaa velkakirjaa tai laskua koskevan kanteen voi nostaa joko maksupaikan tuomioistuimessa tai velkakirjan tai laskun hyväksyjän tai antajan sijaintipaikan yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa;

työoikeuteen liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työ on suoritettu, suoritetaan tai oli tarkoitus suorittaa, tai tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työpaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 461 §:n 1 momentti).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tuomioistuimen **yksinomainen toimivalta** tarkoittaa, että jokin asia voidaan käsitellä vain laissa määritellyssä tuomioistuimessa. Yksinomaisesta toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

kiinteistön omistusta tai muita kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia sekä kiinteistön hallintaa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee; jos riita koskee rasitetta, toimivalta määräytyy rasitteen kohteena olevan kiinteistön sijaintipaikan mukaan;

perimystä, lakiosaa sekä testamenttilahjoituksia tai -määräyksiä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella sijaitsee testamentintekijän viimeinen tavanomainen asuinpaikka, ja jos testamentintekijän kotipaikka Puolassa ei ole tiedossa, tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella perintö tai sen osa sijaitsee;

osuuskunnan, avoimen yhtiön, yrityksen tai yhdistyksen jäsenyyttä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella rekisteröity toimipaikka sijaitsee;

avioliittoa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella puoliset ovat viimeksi asuneet, jos vähintään toisella heistä on edelleen asuinpaikka tai tavanomainen asuinpaikka kyseisellä alueella. Jos tällaista perustetta ei ole, yksinomainen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella vastaaja asuu, ja jos sitäkään perustetta ei ole, tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu;

vanhempien ja lasten sekä adoptoijan ja adoptoidun välistä suhdetta koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu, ellei ole mitään perustetta soveltaa kanteen nostamiseen yleisiä toimivaltasäännöksiä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Erityinen toimivalta tarkoittaa, että toimivaltainen tuomioistuin voidaan erikseen määritellä lainsäädännössä mainituissa tilanteissa:

Kantajalle on myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Jos asia voi kuulua usean eri tuomioistuimen toimivaltaan tai jos kanne on nostettu useampaa osapuolta vastaan siten, että yleistä toimivaltaa koskevan lainsäädännön mukaan on olemassa useita toimivaltaisia tuomioistujia. Näin on myös silloin, kun kiinteistö, jonka sijainnin perusteella toimivaltainen tuomioistuin määräytyy, sijaitsee usean tuomioistuimen toimivalta-alueella.

Molemmille osapuolille on sopimuksen tai yhteisen hakemuksen perusteella myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Osapuolet voivat kirjallisesti sopia, että ne saattavat tiettyyn oikeussuhteeseen liittyvän jo vireillä olevan riita-asian tai tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevän riita-asian sellaisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jolla ei ole lain nojalla alueellista toimivaltaa. Tällöin kyseisellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta, elleivät osapuolet ole toisin sopineet tai ellei kantaja ole esittänyt saatavien perintään liittyvää vaatimusta sähköisessä menettelyssä. Osapuolet voivat myös kirjallisella sopimuksella rajoittaa kantajan vapautta valita tällaisissa riita-asioissa usean toimivaltaisen tuomioistuimen välillä.

Osapuolet eivät kuitenkaan voi muuttaa yksinomaista toimivaltaa.

Oikeuspaikkaa koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti, joko osana tiettyä asiaa koskevaa sopimusta (oikeuspaikkalauseke) tai erillisenä sopimuksena.

Työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioissa toimivaltainen tuomioistuin voi osapuolien yhteisestä hakemuksesta siirtää asian toiseen, samanarvoiseen, työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioita käsittelevään tuomioistuimeen, jos se on tarkoituksenmukaista.

Ylemmän oikeusasteen tuomioistuin tai korkein oikeus nimeää toimivaltaisen tuomioistuimen.

Jos toimivaltainen tuomioistuin ei voi käsitellä asiaa tai ryhtyä muihin toimiin jonkin esteen takia, ylemmän oikeusasteen tuomioistuin nimeää toisen tuomioistuimen. Tämä on mahdollista vain silloin, kun jokin este, kuten tuomarin esteellisyys tai ylivoimainen este, estää asian käsittelyn.

Korkeimman oikeuden on nimettävä tuomioistuin, jossa asia käsitellään, jos alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta ei voida olosuhteiden takia määritellä siviiliprosessilain nojalla (siviiliprosessilain 45 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityistuomioistujia ovat hallintotuomioistuimet (*sądy administracyjne*) ja sotilastuomioistuimet (*sądy wojskowe*).

Sotilastuomioistuimien toimintaa säätelee 21.8.1997 annettu laki sotilastuomioistuimien organisaatiosta. Nämä tuomioistuimet käsittelevät yleensä Puolan puolustusvoimissa tapahtuneita rikoksia. Muita asioita voidaan saattaa niiden käsiteltäväksi vain lain nojalla.

Hallintotuomioistuimien toimintaa säätelee 25.7.2002 annettu laki hallintotuomioistuimien organisaatiosta. Hallintotuomioistuimet jakavat oikeutta valvomalla viranomaisten toimintaa sekä ratkaisemalla paikallisviranomaisten ja valtionhallinnon viranomaisten välisiä toimivaltakiistoja. Poikkeustapauksessa hallintotuomioistuin voi käsitellä siviilioikeudellisen riidan osana sille kuuluvaa viranomaisten toiminnan valvontaa.

Päivitetty viimeksi: 08/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Romania

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Romaniassa on yleisten tuomioistuimien lisäksi erityisiä jaostoja tai paneelleja tiettyjä asioita koskevaa riitojen ratkaisua varten.

Tuomioistuinjärjestelmästä annetun lain nro 304/2004 mukaan korkeimmassa oikeudessa (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) on neljä jaostoa (siviiliasioiden jaosto I, siviiliasioiden jaosto II, rikosasioiden jaosto, hallinto- ja veroasioiden jaosto), yhdeksän tuomarin kokoonpano sekä yhteisjaostot, joista jokaisella on oma toimivalta. Muutoksenhakuistuimissa, alioikeuksissa sekä toisinaan myös alueellisissa tuomioistuimissa toimii erityisiä jaostoja ja paneelleja, jotka käsittelevät siviiliasioita, rikosasioita, perhe- ja lapsiasioita, hallintoon ja veroihin liittyviä riita-asioita, työriita- ja sosiaalivakuutusasioita, yrityksiä, kaupparekisteriä, maksukyvyyttömyyttä ja epäreilua kilpailua koskevia asioita sekä merenkulku- ja jokiliikenneasioita. Edellä mainittuja asioita käsittelemään voidaan tarvittaessa perustaa erityistuomioistuuja.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Siviiliasioissa tavallisesti noudatettavasta menettelystä säädetään siviiliprosessilaissa. Lain säännöksiä sovelletaan muihinkin asioihin, ellei muissa laeissa toisin säädetä.

Siviiliprosessilain 94–97 §:ssä käsitellään siviilituomioistuimien aihekohtaista toimivaltaa.

Alueelliset tuomioistuimet (*judecătoria*) käsittelevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinina seuraavia asioita, joissa kanteiden arvo saattaa olla arvioitavissa rahallisesti:

kanteet, jotka kuuluvat siviililain nojalla huoltajuus- ja perheasioita käsittelevien tuomioistuimien toimivaltaan;

kanteet, jotka liittyvät väestörekisteriin tehtäviin merkintöihin;

kanteet, jotka liittyvät eri henkilöiden yksinomaan omistamien kerrostalojen/huoneistojen/tilojen hoitoon sekä kiinteistönomistajien yhdistysten ja luonnollisten tai oikeushenkilöiden välisiin oikeussuhteisiin;

hätökanteet;

kanteet, jotka liittyvät yhteisiin muureihin ja ojiin, rakennusten ja viljelysten välisiin etäisyyksiin, tienkäyttöoikeuksiin, rasitteisiin ja muihin omistusoikeuksien rajoituksiin;

kanteet, jotka liittyvät rajojen muuttamiseen ja merkintään;

omaisuuden suojelemista koskevat kanteet;

kanteet, jotka liittyvät positiivisiin ja negatiivisiin velvoitteisiin, joita ei voi arvioida rahallisesti;

kanteet, jotka liittyvät oikeuden päätöksellä tehtyihin jakoihin niiden arvosta riippumatta;

kuolleeksi julistamista koskevat kanteet;

perintöihin liittyvät kanteet arvosta riippumatta;

omistusoikeuden saamista koskevat kanteet arvosta riippumatta;

maarahastoja koskevat kanteet lukuun ottamatta niitä, jotka kuuluvat erityislain nojalla muiden tuomioistuinten toimivaltaan;

muut kanteet, joiden rahallinen arvo on enintään 200 000 Romanian leuta, osapuolien asemasta riippumatta.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät toimivaltaisten viranomaisten ja muiden elinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut. Lisäksi ne käsittelevät muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Alioikeudet (*tribunal*) käsittelevät

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinina kaikki kanteet, jotka eivät kuulu lain nojalla muiden tuomioistuimien toimivaltaan;

muutoksenhakuistuimina (*instanța de apel*) ensimmäisessä oikeusasteessa annetuista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

valitustuomioistuimina (*instanța de recurs*) tietyt laissa säädettyt asiat;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Muutoksenhakuistuimet (*curtea de apel*) käsittelevät

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinina hallinto- ja veroasioita koskeviin riitoihin liittyvät kanteet;

muutoksenhakuistuimina (*instanța de apel*) alioikeuksien ensimmäisessä oikeusasteessa antamista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

valitustuomioistuimina (*instanța de recurs*) tietyt laissa säädettyt asiat;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Korkein oikeus (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) käsittelee

muutoksenhakuistuimien antamista tuomioista ja muista laissa säädettyissä asioissa annetuista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

yleiseen oikeudelliseen merkitykseen perustuvat muutoksenhakumenettelyt;

kanteet, joilla pyydetään selvennystä tiettyihin aiemman päätöksen oikeudellisiin näkökohtiin;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla sen toimivaltaan.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuuja (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Romanian siviilioikeudellisessa järjestelmässä erotetaan alemmat ja ylempät tuomioistuimet toisistaan siten, että aihekohtainen toimivalta määräytyy eri oikeusasteissa toiminnallisilla (tehtävätyyppi) ja menettelyllisillä (riidan rahallinen arvo, aihe tai luonne) perusteilla.

Siviiliprosessilakiin on tehty toimivaltaa koskevia muutoksia, ja alioikeuksille on annettu täysi toimivalta käsitellä asiasisältöä ensimmäisessä oikeusasteessa.

Alueellisten tuomioistuimien toimivaltaan kuuluvat pienet ja/tai yksinkertaiset kanteet, joiden osuus on käytännössä hyvin suuri.

Muutoksenhakuistuimien toimivaltaan kuuluu pääasiallisesti muutostenhakujen (apel) käsitteleminen, kun taas korkein oikeus on yleinen valitustuomioistuin (recurs), joka varmistaa lakien yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen kansallisella tasolla.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltauuden pääsääntö

Romanian siviilioikeudellisen järjestelmän alueellista toimivaltaa koskevat säännöt vahvistetaan siviiliprosessilain 107 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Perussääntönä on, että kanne nostetaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa vastaajan kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Alueellista toimivaltaa koskevat lisäksi seuraavat erityiset säännöt:

jos vastaajan kotipaikka/toimipaikka ei ole tiedossa, kanne nostetaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa vastaajan asuinpaikka / yrityksen edustusto sijaitsee, ja jos sellaista ei ole tiedossa, sen alueen tuomioistuimessa, jossa kantajan kotipaikka/asuinpaikka/toimipaikka/edustusto sijaitsee; oikeushenkilöä vastaan voidaan nostaa yksityisoikeudellinen kanne myös tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee jokin vastaajan tytäryhtiö, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa;

kanne yhdistystä, yritystä tai muuta sellaista yhteisöä vastaan, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa, voidaan nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan yhteisön johdosta tai hallinnosta vastaava henkilö kuuluu; tai jos tällaista henkilöä ei ole, kanne voidaan nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan kuka tahansa kyseisen yhteisön jäsen kuuluu;

kanteet valtiota, keskus- tai paikallishallinnon viranomaisia, toimielimiä tai muita julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä vastaan voidaan nostaa tuomioistuimessa, jonka alueella kantajan kotipaikka/toimipaikka sijaitsee, tai tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajan toimipaikka sijaitsee.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Romanian siviiliprosessilaissa (113–115 §) säädetään myös vaihtoehtoisesta toimivallasta. Kyseisten sääntöjen nojalla myös seuraavilla tuomioistuimilla on alueellista toimivaltaa:

kantajan kotipaikan tuomioistuin (lapsen vanhempien vahvistamista koskevat kanteet);

velkojan (kantajan) kotipaikan tuomioistuin (elatusvelvollisuus);

sopimuksessa määrätty sopimusvelvoitteen suorituspaikan tuomioistuin;

omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuin (vuokrasopimukset, kiinteistörekisterin merkinnät/vahvistukset/korjaukset);

lähtö-/saapumispaikan tuomioistuin (kuljetussopimukset);

maksun suorituspaikan tuomioistuin (vekselit, sekkit, velkakirjat ja muut arvopaperit);

kuluttajan kotipaikan tuomioistuin (kuluttajien ammatinharjoittajien kanssa tekemiin sopimuksiin perustuvat korvausvaatimukset);

sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa sen alueen tuomioistuin, jossa vahinko on tapahtunut.

Jos vastaaja harjoittaa kotipaikkansa ulkopuolella säännöllistä ammatillista toimintaa / maatalous-, liike-, teollisuus- tai muuta vastaavaa toimintaa, kanne voidaan nostaa syntyneen maksuvelvollisuuden osalta myös sen paikan tuomioistuimessa, jossa tällaista toimintaa harjoitetaan tai on tarkoitus harjoittaa. Vakuutusasioissa vahingonkorvauskanteen voi nostaa vakuutetun henkilön kotipaikan tai toimipaikan, vakuutetun omaisuuden sijaintipaikan tai vakuutetun vahingon tapahtumapaikan tuomioistuimessa. Sopimukseen perustuvaa oikeuspaikan valintamahdollisuutta ei sovelleta, ennen kuin oikeus saada korvauksia on syntynyt.

Pakollista vastuuvakuutusta koskevissa asioissa taas vahinkoa kärsinyt osapuoli voi panna oikeudenkäynnin vireille myös suoraan oman kotipaikkansa /toimipaikkansa tuomioistuimessa.

Vakuutetun henkilön kotipaikan/toimipaikan tuomioistuin ratkaisee alueellisen toimivallan käsiteltäessä sellaisia henkilöiden suojaan liittyviä kanteita, jotka kuuluvat siviiliprosessilain nojalla huoltajuus- ja perheasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan. Huoltajuus- ja perheasioita käsittelevän tuomioistuimen hyväksymiä (omaisuuteen liittyviä) oikeustoimia koskevat asiat voidaan käsitellä myös omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuimessa. Silloin tuomion antanut huoltajuus- ja perheasioita käsittelevä tuomioistuin toimittaa tuomiosta jäljennöksen huollettavan kotipaikan/toimipaikan perhe- ja lapsiasioiden tuomioistuimelle.

Avioerokanne kuuluu sen alueellisen tuomioistuimen toimivaltaan, jonka alueella puolisoitten viimeinen yhteinen koti on sijainnut. Jos puolisoilla ei ole yhteistä kotia tai jos kumpikaan ei enää asu yhteisen kodin sijainnin perusteella toimivaltaisen ensimmäisen asteen tuomioistuimen alueella, toimivalta kuuluu vastaajan kotipaikan alueelliselle tuomioistuimelle. Jos vastaaja ei asu Romaniassa ja Romanian tuomioistuimilla on kansainvälinen toimivalta, asia käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa. Jos kantaja ja vastaaja eivät kumpikaan asu Romaniassa, osapuolet voivat sopia avioerokanteen nostamisesta missä tahansa Romanian alueellisessa tuomioistuimessa. Jos tällaista sopimusta ei ole, avioero käsitellään Bukarestin viidennen sektorin alueellisessa tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 915 §).

Yksityishenkilöiden työntekijä koskevat kanteet nostetaan kantajan kotipaikan/työskentelypaikkakunnan alioikeudessa (työlain nro 53/2003 269 §).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Yksinomaisesta toimivallasta säädetään siviiliprosessilain 117–121 §:ssä. Näin ollen

kiinteää omaisuutta koskevan kanteen voi nostaa vain tuomioistuimessa, jonka alueella omaisuus sijaitsee. Jos omaisuus sijaitsee usean tuomioistuimen toimivallan alueella, kanne on nostettava niistä siinä tuomioistuimessa, jossa vastaajan kotipaikka/asuinpaikka sijaitsee, tai jos sellaista ei ole, missä tahansa kyseisistä tuomioistuimista. Säännökset koskevat myös kanteita, jotka liittyvät omaisuuden suojelemiseen, rajojen merkitsemiseen, kiinteää omaisuutta koskevien oikeuksien rajoittamiseen ja oikeuden päätöksellä tehtäviin omaisuuden jakoihin silloin, kun jaoton yhteisömuoto ei perustu perintöön;

perintöasioissa sillä tuomioistuimella, jonka alueella perittävä henkilö viimeksi asui, on jaottoman yhteisömuotoisuuden purkamiseen saakka yksinomainen toimivalta käsitellä kanteet, jotka koskevat seuraavia:

testamenttimääräysten pätevyys tai täytäntöönpano;

perintö, siihen liittyvät maksut ja perillisten mahdollisiin keskinäisiin vaateisiin liittyvät maksut;

testamentinsaajien/velkojen kanteet perillisistä / testamentin toimeenpanijaa vastaan;

yrityksiin liittyvissä asioissa sillä tuomioistuimella, jonka alueella yrityksen päätoimipaikka sijaitsee, on yksinomainen toimivalta selvitysmenettely / rekisteristä poistamismenettelyn päättämiseen saakka;

velallisen toimipaikan alioikeudella on yksinomainen toimivalta käsitellä maksukyvyttömyyteen/velkajärjestelyihin liittyvät kanteet;

ammattiharjoittaja voi nostaa kuluttajaa vastaan kanteen ainoastaan kuluttajan kotipaikan tuomioistuimessa.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia kirjallisesti, tai keskeneräisissä riita-asioissa suullisella ilmoituksella oikeudenkäynnissä, että omaisuuden ja muihin mahdollisiin oikeuksiin liittyvät asiat käsitellään muussa kuin alueellisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa, ellei kyseisellä tuomioistuimella ole yksinomainen toimivalta. Kuluttajanoikeuksiin liittyvissä riidoissa ja muissa laissa säädettyissä asioissa osapuolet voivat sopia oikeuspaikasta vasta, kun oikeus saada korvauksia on syntynyt, muussa tapauksessa sopimus on mitätön (siviiliprosessilain 126 §).

Liitännäiset, täydentävät ja toissijaiset kanteet on nostettava siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään pääkanteen, vaikka ne kuuluisivat aiheensa tai alueellisen ulottuvuutensa puolesta toisen tuomioistuimen toimivaltaan, lukuun ottamatta maksukyvyttömyyteen tai velkajärjestelyihin liittyviä kanteita. Sama koskee tilanteita, joissa pääkanne on lain nojalla käsiteltävä erityisessä jaostossa tai paneelissa. Jos tuomioistuimen yksinomainen toimivalta koskee yhtä osapuolta, se kattaa kaikki osapuolet (siviiliprosessilain 123 §).

Lisäksi siviiliprosessilain 124 §:ssä säädetään, että tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään pääkanteen, käsittelee myös puolustuksen väitteet ja pätemättömyysväitteet, lukuun ottamatta ennakkokysymyksiä, jotka kuuluvat toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Menettelyä koskevat seikat käsitellään siinä tuomioistuimessa, jossa ne on esitetty.

Osapuolet tai tuomari voivat esittää kaikissa menettelyn vaiheissa tuomioistuimen yleiseen toimivallan puuttumiseen liittyviä väitteitä. Julkisoikeudellisissa menettelyissä aihekohtaisen tai alueellisen toimivallan puuttumiseen liittyvät väitteet on esitettävä tuomioistuimen ensimmäisessä istunnossa, johon osapuolet on asianmukaisesti haastettu, kun taas yksityisoikeudellisissa menettelyissä ainoastaan vastaaja voi esittää toimivallan puuttumiseen liittyvän väitteen puolustuksessaan, tai jos puolustusta ei tarvita, viimeistään tuomioistuimen ensimmäisessä istunnossa, johon osapuolet on asianmukaisesti haastettu. Muissa kuin julkisoikeudellisissa menettelyissä kantaja, joka on nostanut kanteen tuomioistuimeen, jolla ei ole toimivaltaa, ei voi pyytää toimivallan puuttumisen toteamista (uuden siviiliprosessilain 130 §).

Romanian tuomioistuimet ovat yksin toimivaltaisia rajat ylittävissä siviiliasioissa, jotka liittyvät Romanian lainsäädännössä vahvistettuihin osapuolten käytettävissä oleviin oikeuksiin, jos osapuolet ovat pätevästi sopineet, että kyseisiin oikeuksiin liittyvät meneillään olevat tai mahdolliset riidat käsitellään Romanian tuomioistuimissa. Ellei toisin säädetä, Romanian tuomioistuin, johon vastaaja on haastettu, on toimivaltainen käsittelemään kanteen, jos vastaaja saapuu oikeuden eteen puolustautumaan pääasiassa eikä esitä toimivallan puuttumista koskevaa väitettä viimeistään asian valmisteluvaiheessa. Edellä mainituissa kahdessa tapauksessa Romanian tuomioistuin voi hylätä kanteen, jos asian olosuhteiden perusteella on selvää, ettei asialla ole merkityksellistä yhteyttä Romaniaan (uuden siviiliprosessilain 1 067 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Ks. vastaukset kysymyksiin kohdissa 1, 2, 2.1., 2.2., 2.2.2.1. ja 2.2.2.2.

Päivitetty viimeksi: 16/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Slovenia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Slovenian tasavallassa siviiliasioissa ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on paikallisilla (*okrajno sodišče*) ja alueellisilla tuomioistuimilla (*okrožno sodišče*). Ne ratkaisevat kaikki tyypilliset siviilioikeudelliset asiat (vahingonkorvaukset, omaisuusriidat, perheoikeudelliset asiat ym.). Paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten toimivallan rajoja käsitellään jäljempänä.

Kauppa-oikeudellisissa asioissa ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on pelkästään alueellisilla tuomioistuimilla. Kauppa-oikeudellisia asioita ovat sellaiset, joissa osapuolina ei ole muita kuin yrityksiä, laitoksia (julkiset laitokset mukaan lukien), osuuskuntia, valtio tai paikallisia itsehallintoyhteisöjä.

Kauppa-oikeudellisiin asioihin luetaan myös sellaiset asiat, joissa on kyse yksityisen elinkeinonharjoittajan ansiotoimintaan liittyvästä oikeudellisesta suhteesta yritykseen, laitokseen (julkiset laitokset mukaan lukien), osuuskuntaan, valtioon tai paikalliseen itsehallintoyhteisöön.

Työoikeudellisissa asioissa toimivalta on lain mukaan työtuomioistuimilla (*delovno sodišče*) ja sosiaalituomioistuimilla (*socialno sodišče*), vaikka asia olisi sisällöltään siviilioikeudellinen. Työoikeudelliset asiat koskevat työntekijän ja työnantajan välisiä suhteita ja oikeuksien ja velvollisuuksien rikkomista työsuhteessa. Työtuomioistuimilla on toimivalta ratkaista yksittäisiä työriitoja (työsuhteeseen liittyviä ja taloudellisiin oikeuksiin liittyviä riitoja), kollektiivisia työriitoja (riitoja, joissa yleensä on osapuolena ammattiliitto tai joku muu työntekijöitä edustava virallinen taho), lakkojen laillisuutta koskevia riitoja sekä riitoja, jotka liittyvät työntekijöiden laissa määrättyyn oikeuteen vaikuttaa yrityksen johtamiseen. Sosiaalituomioistuin ratkaisee asiat, jotka koskevat työkyvyttömyys- ja eläkevakuutusta, sairausvakuutusta, työttömyysvakuutusta sekä oikeutta perhe- ja sosiaalietuuksiin.

Koska toimivaltakysymys nousee esiin vain silloin, kun kanne tai vaade esitetään tuomioistuimelle (ennen kuin tuomioistuin ratkaisee asian, se määrittää, kuuluuko asia sen toimivaltaan), on suositeltavaa kääntyä asianajajan puoleen turhan viivästymisen välttämiseksi. Tuomioistuimen on nimittäin menettelyn kaikissa vaiheissa otettava huomioon, onko sillä asiassa toimivalta vai onko toimivalta jollakin muulla elimellä (esim. hallintoelimellä). Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin ei voi ottaa kannetta käsiteltäväksi, minkä vuoksi käsittely viivästyy ja osapuolille aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia.

Tuomioistuinten organisaatiosta, sijainnista ja toimivallasta on tietoa Slovenian korkeimman oikeuden verkkosivuilla osoitteessa <http://www.sodisce.si/>.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asia voidaan panna vireille missä tahansa slovenialaisessa tuomioistuimessa, mutta asian vireillepanijan on otettava huomioon tuomioistuimen asiallinen toimivalta (mikä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan asiasisällön) ja alueellinen toimivalta. Yleistä tietoa Slovenian paikallisista ja alueellisista tuomioistuimista on Slovenian korkeimman oikeuden verkkosivuilla osoitteessa <http://www.sodisce.si/>.

Ensimmäisen asteen tuomioistuinten asiallinen toimivalta, eli mahdollisuus ratkaista tietty asia, jakautuu Sloveniassa paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten välillä. Kumpi tuomioistuin on toimivaltainen, ratkaistaan seuraavien kahden kriteerin perusteella: kanteen (riidanalaisen asian) arvo ja riidanalaisen suhteen oikeusperusta (riita-asian sisältö ja kohde).

Yleissääntönä on, että alueelliset tuomioistuimet ratkaisevat asiat, joilla on osapuolille suurempi merkitys riita-asian suuremman arvon vuoksi ja siksi, että asialla on huomattava vaikutus osapuolten elämään. Ne ratkaisevat myös juridisesti monimutkaiset asiat, joissa tuomioistuimet joutuvat soveltamaan lakeja, jotka koskevat vaikeita ja tunteita herättäviä juridisia ongelmia (esim. avioeroja ja lapsen huoltoa).

Toisen asteen tuomioistuimia (*višje sodišče*), joilla on yleinen toimivalta, on Sloveniassa yhteensä neljä. Niissä ei voi nostaa suoraan kannetta, vaan niiltä haetaan muutosta paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten ratkaisuihin. Ne ratkaisevat myös paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten väliset toimivaltakiistat omalla alueellaan.

Slovenian korkein oikeus (*vrhovno sodišče*) ratkaisee toisen asteen tuomioistuinten ratkaisuja koskevat valitukset, ja ennen kaikkea sillä on toimivalta ratkaista uudelleen käsiteltäviä ja laillisuuden suojaamista koskevat asiat. Jos on kyse ylimääräisistä muutoksenhakukeinoista, asianosaisen on käytettävä asianajajaa, koska ainoastaan asianajajat voivat suorittaa laillisesti päteviä prosessioikeudellisia toimia korkeimmassa oikeudessa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kuten edellisessä kohdassa jo kerrottiin, ensimmäisen asteen tuomiovalta on jaettu paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten kesken. Nämä tuomioistuimet ovat tasavertaisia eivätkä toisilleen alisteisia. Niiden toimivalta on määrätty laissa, ja alueelliset tuomioistuimet ratkaisevat pääasiassa asiallisesti ja juridisesti monimutkaisempia asioita.

Siviiliprosessilain (*zakon o pravdnem postopku, ZPP*) mukaan paikalliset tuomioistuimet (joita on Sloveniassa yhteensä 44) ovat toimivaltaisia ratkaisemaan seuraavanlaiset asiat:

varallisuus oikeudelliset asiat, jos riidan kohteen arvo on enintään 20 000 euroa;
omistusoikeuden loukkaamista koskevat riidat;
rasiteoikeuksia ja kiinnityksiä koskevat riidat;
vuokrasuhteita koskevat asiat.

Paikalliset tuomioistuimet käsittelevät myös sellaiset oikeusapuasiat, joissa mikään muu tuomioistuin ei lain mukaan ole toimivaltainen, ja muut laissa säädettyt asiat.

Alueelliset tuomioistuimet (joita on Sloveniassa yhteensä 11) ovat toimivaltaisia ratkaisemaan seuraavanlaiset asiat:

varallisuus oikeudelliset asiat, jos riidan kohteen arvo on suurempi kuin 20 000 euroa;
isyiden tai äitiyden toteamista tai kiistämistä koskevat riidat;
avioeroasiat;
elatusriidat;
lapsen huoltoa ja kasvatusta koskevat riidat;
riidat, jotka koskevat lapsen yhteyksiä vanhempiin ja muihin henkilöihin, kun riita ratkaistaan lapsen huoltoa ja kasvatusta koskevan riidan yhteydessä;
riidat, joissa on kyse tekijänoikeuksista tai keksintöjen ja tavaramerkkien suojasta ja käytöstä taikka oikeudesta käyttää toiminimeä, sekä kilpailuoikeutta koskevat riidat;
liiketoimintaan liittyvät riidat;
konkurssimenettelyn yhteydessä syntyvät riidat.

Ljubljanan alueellisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ensimmäisen asteen tuomioistuimena teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat asiat. Alueellinen tuomioistuin ratkaisee myös kansainvälistä oikeusapua koskevat asiat, oikeusapuhakemukset ulkomaisten oikeuden päätösten tunnustamisen yhteydessä ja muut laissa säädettyt asiat.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Periaatteessa on mahdollista panna asia vireille missä tahansa edellä mainitussa slovenialaisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

Tuomioistuimen, jossa asia on pantu vireille, on ennen käsittelyn alkua varmistettava toimivaltansa. Jos se toteaa, että sillä ei ole tietyssä asiassa alueellista toimivaltaa, se voi ilmoittaa näin olevan ja siirtää asian toiselle tuomioistuimelle, mutta näin on tarpeen toimia vain siinä tapauksessa, että vastapuoli on kiinnittänyt huomiota toimivallan puuttumiseen. Tuomioistuimen on kuitenkin siirrettävä asia toiselle tuomioistuimelle, jos toisella tuomioistuimella on yksinomainen alueellinen toimivalta ratkaista asia. Tästä huolimatta tuomioistuinten alueellisen toimivallan määrittämiseksi on joitakin yleissääntöjä, jotka otetaan aina huomioon, jotta kustannukset jäisivät mahdollisimman pieniksi ja menettely olisi mahdollisimman nopea.

Siviiliprosessilakiin sisältyy yleisen ja erityisen alueellisen toimivallan sääntö, joka määräytyy riidan osapuolten ja aiheen mukaan. Seuraavissa kohdissa on lisätietoa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsäännön mukaan kanne luonnollista tai oikeushenkilöä vastaan voidaan nostaa ainoastaan tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajalla on vakituinen asuinpaikka tai jonka alueella oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka. Jos kyseessä on ulkomaalaiseen luonnolliseen tai oikeushenkilöön kohdistuva menettely, yleinen alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kyseisen henkilön asuinpaikka Sloveniassa on tai jonka alueella oikeushenkilön sivuliike on.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Siviiliprosessilaissa annetaan määrättyissä tapauksissa asianosaisille mahdollisuus panna asia vireille muussa tuomioistuimessa kuin siinä, jolla säännön mukaan olisi yleinen toimivalta. Joissakin erikseen määrättyissä tapauksissa (riidan kohteen tai sisällön perusteella) asianosaiset voivat panna asian vireille ainoastaan yhdessä tietyssä tuomioistuimessa (tällöin on kyseessä tuomioistuimen yksinomainen alueellinen toimivalta).

Jos kantaja panee asian vireille tuomioistuimessa, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, tuomioistuin toteaa näin olevan ja siirtää asian toimivaltaiselle tuomioistuimelle, joka jatkaa menettelyä ikään kuin se olisi sen aloittanutkin.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Kuten jo todettiin, tietyissä tapauksissa kahdella tuomioistuimella voi kummallakin olla alueellinen toimivalta. Tällaisessa tapauksessa asianosaiset voivat valita, kummassa niistä asia pannaan vireille (**vaihtoehtoinen toimivalta**).

Tällainen toimivalta määritetään siviiliprosessilain 49–65 §:ssä, joten tässä esitetään ainoastaan kaikkein tärkeimmät ja asianosaisten jokapäiväisen elämän kannalta merkittävimmät tapaukset.

Elatusriidoissa yleisen alueellisen toimivallan omaavan tuomioistuimen lisäksi toimivalta on myös sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantajalla (elatusapuun oikeutettulla) on asuinpaikka. Asianosaisilla on mahdollisuus valita tuomioistuin myös avioero-oikeudenkäynneissä. Tuomioistuin, jonka alueella puolisoilla viimeksi oli yhteinen asuinpaikka, on tällöin toimivaltainen. Isyyden tai äitiyden toteamista tai kiistämistä koskevissa riidoissa toimivaltainen on myös tuomioistuin, jonka alueella lapsella (jolla Slovenian lain mukaan on oikeus panna tällainen kanne vireille) on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Jos Slovenian tuomioistuimella on tällaisessa riidassa toimivalta sillä perusteella, että kantajan asuinpaikka on Sloveniassa, alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantaja asuu vakituisesti. Sopimussuhteen ulkopuolisissa vahingonkorvausriidoissa (joista yleisimpiä ovat liikenneonnettomuuksista johtuvat riidat) toimivalta on yleistä alueellista toimivaltaa käyttävän tuomioistuimen lisäksi myös tuomioistuimella, jonka alueella vahinko aiheutunut (esim. liikenneonnettomuuden tapahtumapaikka), tai tuomioistuimella, jonka alueella vahingon seuraukset ilmenevät. Jos vahinko aiheuttaa kuoleman tai vakavan ruumiinvamman, toimivaltainen on myös tuomioistuin, jonka alueella kantajalla on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Asianosaisten välisissä sopimusriidoissa toimivalta on myös tuomioistuimella, jonka alueella sopimusvelvoitteet on määrä täyttää. Sama pätee myös vekseleitä ja sekkejä koskeviin riitoihin (tuomioistuin, jonka alueella maksu on määrä suorittaa).

Lisäksi vaihtoehtoinen toimivalta koskee myös riitoja, joissa on kyse kuluttajasopimuksista ja kantaja on kuluttaja (luonnollinen henkilö). Tällaisissa tapauksissa toimivalta on yleistä alueellista toimivaltaa käyttävän tuomioistuimen lisäksi tuomioistuimella, jonka alueella kuluttajalla on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Jos kuluttajasopimusta koskevassa asiassa kantajana on yritys, alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella kuluttajalla on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Muunlainen alueellinen toimivalta on mahdollinen vain, jos kuluttaja ja yritys sopivat sellaisesta riidan syntymisen jälkeen, tai jos on olemassa sopimus, joka antaa kuluttajalle mahdollisuuden nostaa kanne muissa tuomioistuimissa. Lisäksi vakuutus sopimuksia koskevissa asioissa, joissa vastaaja on vakuutusyritys, toimivalta ei ole ainoastaan yleistä alueellista toimivaltaa käyttävällä tuomioistuimella ja tuomioistuimella, jonka alueella vakuutusyrityksen sivuliike on, vaan myös tuomioistuimella, jonka alueella kantajalla on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Vakuutusyritys voi vakuutus sopimusta koskevissa asioissa nostaa kanteen ainoastaan siinä tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajalla, joka on vakuutuksenottaja, vakuutettu tai vakuutus sopimuksen edunsaaja, on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka. Muunlainen

alueellinen toimivalta on mahdollinen vain, jos sellaisesta sovitaan riidan syntymisen jälkeen, tai jos on olemassa sopimus, joka antaa vakuutuksenottajalle, vakuutetulle tai vakuutus sopimuksen edunsaajalle mahdollisuuden nostaa kanne muissa tuomioistuimissa.

Siviiliprosessilaissa on lisää esimerkkejä vaihtoehtoisesta toimivallasta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tietyissä tapauksissa laissa säädetään erityisestä alueellisesta toimivallasta ja määritetään tuomioistuin, jolla on yksinomainen toimivalta ratkaista määrättyt asiat. **Yksinomainen alueellinen toimivalta** määräytyy seuraavasti:

kiinteän omaisuuden omistusoikeuteen liittyvissä riidoissa, omistusoikeuden loukkaamista koskevista riidoista ja kiinteän omaisuuden myyntiin ja vuokraamiseen liittyvissä riidoissa yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella kiinteä omaisuus sijaitsee; laivojen ja lentokoneiden omistusoikeuteen (ja niiden vuokraamiseen) liittyvissä riidoissa yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella pidetään rekisteriä, johon laiva tai lentokone on kirjattu; riidoissa, jotka syntyvät tuomioistuimessa tai hallintoelimestä vireille pannun täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä tai seurauksena, ja riidoissa, jotka syntyvät konkurssimenettelyn aikana tai yhteydessä, yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella täytäntöönpano- tai konkurssimenettelyä hoitava tuomioistuin on.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Slovenian lainsäädännön mukaan asianosaiset voivat tietyissä tapauksissa sopia, mikä ensimmäisen asteen tuomioistuin on toimivaltainen (**alueellisesta toimivallasta sopiminen**). Asianosaisten on siis mahdollista sopia laissa säädetyn alueellisen toimivallan muuttamisesta, mutta on huomattava, että asianosaiset eivät voi sopimalla määrittää asiallista toimivaltaa (josta säädetään laissa – ks. edellä).

Osapuolet voivat sopia, että asian ratkaisee ensimmäisen asteen tuomioistuin, jolla muutoin ei olisi alueellista toimivaltaa. Perusehtona on, että tuomioistuimella, josta osapuolet sopivat, on aineellinen tai asiallinen toimivalta ratkaista asia (ks. paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten toimivallan jako). Sopiminen ei ole mahdollista myöskään silloin, kun laissa säädetään tuomioistuimen yksinomaisesta alueellisesta toimivallasta (ks. edellinen kohta). Osapuolten välinen sopimus on tehtävä kirjallisesti ja sen on koskettava tiettyä riitaa tai tulevaa riitaa, joka voisi syntyä osapuolten oikeudellisesta suhteesta. Kantajan on liitettävä sopimista koskeva asiakirja kanteeseen, jolla asia pannaan vireille sovitus tuomioistuimessa. On huomattava, että alueellisesta toimivallasta ei ole mahdollista sopia menettelyn käynnistyttyä eli sen jälkeen, kun kanne on jo jätetty tuomioistuimeen eikä siihen ole liitetty toimivaltasopimusta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Slovenian oikeusjärjestelmässä ei ole siviili- ja kauppaoikeuden alan erikoistuomioistuimia (esim. erityisiä perhetuomioistuimia avioeroasioiden tai vanhempien ja lasten välisten riitojen ratkaisemiseksi), vaan paikalliset ja alueelliset tuomioistuimet tai niiden siviili- ja kauppaoikeuden osastot ratkaisevat kaikki yksityisoikeudelliset riidat. Tuomioistuimet on jaettu osastoihin (siviiliasiat, perheoikeudelliset asiat, kauppaoikeudelliset asiat, ulosottoasiat, riidattomat asiat, perintöasiat). Näissä osastoissa erikoistuneet tuomarit ratkaisevat riitoja ja antavat oikeuden päätöksiä.

Erityistuomioistuimia on perustettu ainoastaan työ- ja sosiaaliriidoille. Niiden toimivalta ja organisaatio on esitelty johdannossa.

Linkkejä

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Päivitetty viimeksi: 08/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Slovakia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviiliasioiden ensimmäisen oikeusasteen menettelyissä toimivalta on periaatteessa yleisillä tuomioistuimilla. Suurimman osan asioista käsittelee siis piirituomioistuin (*okresný súd*) (riita-asioiden siviiliprosessia koskevan lain (*Civilný sporový poriadok*) 12 §) ja poikkeustapaukset alueoikeus (*krajský súd*) (riita-asioiden siviiliprosessilain 31 §). Tietyissä tapauksissa asia on vietävä erityistuomioistuimen käsittelyyn (ks. vastaus kysymykseen nro 3).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuimen asiallinen toimivalta tarkoittaa yleensä sitä, että tuomioistuimelle annetaan toimivalta tehdä päätöksiä ensimmäisen oikeusasteen erityyppisille tuomioistuimille kuuluvissa asioissa. On siis määritettävä, päättääkö piirituomioistuin vai alueoikeus tietystä asiasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena. Yleensä piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä riita-asioita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (riita-asioiden siviiliprosessilain 12 §). Tietyistä asioista, jotka on täsmennetty laissa, päätöksen tekevät alueoikeudet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (riita-asioiden siviiliprosessilain 31 §). Tuomioistuimen toimivallan määrittämisessä peruskriteeri on asian luonne.

Oikeudenkäyntimenettelyn perusta ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsittelyt. Jokainen asia on ensin käsiteltävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Menettelyn alkaessa eli sinä päivänä, kun vaatimus/hakemus saapuu tuomioistuimelle, vallitsevat olosuhteet ovat ratkaisevat asiallisen toimivallan määrittämisessä. Olosuhteiden muutos menettelyn aikana ei vaikuta jo vahvistettuun asialliseen toimivaltaan.

Asiallisen toimivallan olemassaolo on yksi tuomioistuimeen liittyvistä, menettelyä koskevista perusedellytyksistä. Tuomioistuin tarkistaa viran puolesta, että tämä edellytys täyttyy kaikissa menettelyn vaiheissa ja kaikissa oikeusasteissa, jotta asiallisen toimivallan puuttumista koskevaa vastalauseita ei tarvitse esittää. Jos tuomioistuin toteaa, että sillä ei ole asiallista toimivaltaa, sillä on velvollisuus siirtää asia toiselle tuomioistuimelle, jolla on asiallinen toimivalta. Tuomioistuin ilmoittaa tästä kantajalle/hakijalle. Jos vaatimus/hakemus on jo toimitettu vastaajalle, tuomioistuimen on ilmoitettava myös tälle osapuolelle, että asia on siirretty tuomioistuimelle, jolla on asiallinen toimivalta. Asiallista toimivaltaa koskeva riita voi syntyä vain piirituomioistuimen ja alueoikeuden välillä, koska Slovakian korkeimmalla oikeudella (*Najvyšší súd*) ei voi olla asiallista toimivaltaa ensimmäisen oikeusasteen menettelyissä. Piirituomioistuimen ja alueoikeuden asiallista toimivaltaa koskevan riidan ratkaisee Slovakian korkein oikeus, joka on kummankin alemman tuomioistuimen osalta toimivallasta päättävä ylempi oikeusaste.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Slovakian tasavallan oikeusjärjestelmässä on kolmentasoisia tuomioistuimia: piirituomioistuimet, alueoikeudet ja korkein oikeus. Piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä riita-asioita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (riita-asioiden siviiliprosessilain 12 §). Alueoikeuksilla on toisen oikeusasteen toimivalta, mikä tarkoittaa sitä, että piirituomioistuimen päätöksistä tehdyt valitukset käsitellään aina alueoikeuksissa. Poikkeuksena ovat kuluttaja-asioihin

liittyvää abstraktia valvontaa koskevat riidat asioissa, joista alueoikeudet (Bratislavan alueoikeus, Banská Bystrican alueoikeus ja Košicen alueoikeus) päättävät alueillaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina (siviiliprosessilain 31 §).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alueellista toimivaltaa säätelevät riita-asiain siviiliprosessia koskeva laki ja muuta kuin riita-asiain siviiliprosessia koskeva laki (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Alueellista toimivaltaa koskevat säännökset määrittävät, mikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eli mikä yksittäinen tuomioistuin kaikista niistä tuomioistuimista, jotka ovat asiassa toimivaltaisia, käsittelee asian ja päättää siitä. Sovellettavassa säädöksessä erotetaan yleinen alueellinen toimivalta ja erityinen alueellinen toimivalta. Erityinen alueellinen toimivalta on ensisijainen tuomioistuimen alueellista toimivaltaa määritettäessä. Jos toimivaltaa ei voida määrittää sen perusteella, sovelletaan yleistä alueellista toimivaltaa. Alueellinen toimivalta voi myös olla vaihtoehtoista tai yksinomaista. Jos alueellinen toimivalta on vaihtoehtoista, kantaja voi valita, nostetaanko kanne vastaajan yleisessä tuomioistuimessa vai toisessa tuomioistuimessa, joka on mainittu riita-asioiden siviiliprosessilaissa. Kun alueellinen toimivalta on yksinomaista, kyseeseen tulevien tyhjentävästi lueteltujen asioiden käsittelyssä alueellinen toimivalta on muulla tuomioistuimella kuin vastaajan yleisellä tuomioistuimella. Tämä tarkoittaa sitä, että toimivalta on tietyllä tuomioistuimella riippumatta siitä, onko vastaajan yleinen tuomioistuin kyseinen sama vai jokin toinen tuomioistuin, ja riippumatta siitä, onko asiassa mahdollista valita tuomioistuin oman harkinnan perusteella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Riita-asiat

Riita-asioiden siviiliprosessilain säännösten mukaan alueellinen toimivalta on aina vastaajan yleisellä tuomioistuimella, ellei toisin määrätä (riita-asioiden siviiliprosessilain 13 §).

Henkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella henkilön pysyvä asuinpaikka on (riita-asioiden siviiliprosessilain 14 §).

Oikeushenkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee (riita-asioiden siviiliprosessilain 15 §:n 1 momentti). Ulkomaisen oikeushenkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella oikeushenkilön toimipaikka Slovakian tasavallassa sijaitsee (riita-asioiden siviiliprosessilain 15 §:n 2 momentti).

Jos yleistä tuomioistuinta ei voida määrittää näin, yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella henkilön tai oikeushenkilön viimeisin pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka Slovakian tasavallassa oli, ja jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa henkilön omaisuus on (riita-asioiden siviiliprosessilain 16 §).

Valtion yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella vaatimuksen aiheuttanut asia tapahtui (riita-asioiden siviiliprosessilain 17 §).

Muut kuin riita-asiat

Muissa kuin riita-asioissa (CMP:n 3 §) alueellinen toimivalta on kyseisessä laissa määritetyllä tuomioistuimella. Jos alueellista toimivaltaa ei voida määrittää näin, alueellinen toimivalta on kantajan yleisellä tuomioistuimella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Vaihtoehtoinen toimivalta (vaihtoehtoisesti valittava toimivalta) tarkoittaa kantajan oikeutta valita vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta sellainen tuomioistuin, joka on toimivaltainen riita-asioiden siviiliprosessilain 19 §:n nojalla. Vastaajan yleisen tuomioistuimen lisäksi alueellinen toimivalta on myös tuomioistuimella, jonka alueella

- a) on vastaajan työpaikka hänen työsopimuksensa perusteella
- b) vahingonkorvausvaatimuksen aiheuttanut asia tapahtui
- c) vastaajana olevan oikeushenkilön toimipaikka sijaitsee, jos riita liittyy tähän toimipaikkaan
- d) on kantajan pysyvä asuinpaikka, jos kantaja on kuluttaja ja jos riita on kuluttajariita tai jos menettelyt koskevat kuluttaja-asioiden väliesmenettelyyn liittyviä riitoja
- e) on kantajan pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka tai ulkomaisen oikeushenkilön osalta paikka, jossa kantajalla on organisaatioyksikkö, jos riita koskee syrjinnän torjuntaa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Riita-asioissa yksinomainen toimivalta tarkoittaa kantajan velvollisuutta valita vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta sellainen tuomioistuin, joka on toimivaltainen riita-asioiden siviiliprosessilain 20 §:n nojalla. Tämä tarkoittaa, että seuraavissa tapauksissa alueellinen toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella,

- a) jonka alueella kiinteä omaisuus sijaitsee, jos riita koskee kiinteään omaisuuteen liittyvää esineoikeutta
- b) jonka alueella perintöasioihin liittyvät menettelyt käydään perintöasioihin liittyvissä riidoissa
- c) jossa täytäntöönpanomenettelyt toteutetaan, jos riita on aiheutunut menettelyjen erityisluonteisuudesta
- d) jossa konkurssi- tai uudelleenjärjestelymenettelyt toteutetaan, jos riita on aiheutunut menettelyjen erityisluonteisuudesta; poikkeuksena ovat menettelyt, jotka koskevat jakamattomaan avio-omaisuuteen liittyvää sovittelua
- e) jonka alueella väliesmenettely toteutetaan, jos menettelyt koskevat väliesmenettelyihin liittyviä riitoja, lukuun ottamatta kuluttaja-asioihin liittyvää väliesmenettelyä. Jos väliesmenettely toteutetaan Slovakian tasavallan ulkopuolella, toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella vastaajan pysyvä asuinpaikka tai sen sääntömääräisen kotipaikan tai – jos kyseessä on ulkomaalainen oikeushenkilö – organisaatioyksikön osoite on. Jos vastaajalla ei ole pysyvää asuinpaikkaa tai sen sääntömääräisen kotipaikan tai organisaatioyksikön osoite ei ole Slovakian tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantajan pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräisen kotipaikan tai – ulkomaisen oikeushenkilön tapauksessa – organisaatioyksikön osoite on.

Yksinomainen toimivalta **muissa kuin riita-asioissa** tarkoittaa sitä, että toimivalta on yleisen tuomioistuimen sijasta seuraavalla tuomioistuimella:

Alueellinen toimivalta **avioeroa** koskevissa menettelyissä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella avioparin viimeisin yhteinen asuinpaikka oli, jos vähintään toinen heistä asuu yhä kyseisellä alueella. Muussa tapauksessa alueellinen toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei jättänyt avioerohakemusta. Jos tuomioistuimen toimivaltaa ei voida määrittää tällä tavalla, toimivalta on kantajan yleisellä tuomioistuimella (CMP:n 92 §).

Alueellinen toimivalta **avioliiton mitättömäksi julistamista** tai **vihkimisen mitättömyyttä** koskevissa menettelyissä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella avioparin viimeisin yhteinen asuinpaikka oli, jos vähintään toinen heistä asuu yhä kyseisellä alueella. Muussa tapauksessa alueellinen toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei jättänyt avioerohakemusta. Jos tuomioistuimen toimivaltaa ei voida määrittää tällä tavalla, toimivalta on jommankumman puolison yleisellä tuomioistuimella (CMP:n 101 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **alaikäisten suojeluun** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella alaikäisen asuinpaikka on hänen vanhempiansa sopimuksella tai muutoin laissa määritetyn perusteella menettelyjen alussa (CMP:n 112 §:n 1 momentti).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **adoptioon** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella lapsen asuinpaikka on hänen vanhempiansa sopimuksella tai muutoin laissa määritetyn perusteella menettelyjen alussa. Jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella lapsi oleskelee (CMP:n 136 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **oikeustoimikelpoisuutta**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella on sen henkilön asuinpaikka, jonka oikeustoimikelpoisuudesta on kyse (CMP:n 232 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **henkilön hoitotoimien määräämisen ja hoidon hyväksyttävyyttä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella laitos sijaitsee (CMP:n 252 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **edunvalvojan nimeämistä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kyseisen henkilön asuinpaikka on. Jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella henkilön omaisuus on (CMP:n 273 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **kuolleeksi julistamista**, on sen henkilön yleisellä tuomioistuimella, joka on määrä julistaa kuolleeksi (CMP:n 220 §).

Alueellinen toimivalta asioissa, jotka koskevat **perintöä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella

- testamentin tekijän pysyvä asuinpaikka oli kuolinhetkellä
- testamentin tekijän omaisuus sijaitsee, ellei toimivaltaa määritetä a-kohdan nojalla
- testamentin tekijä kuoli, ellei toimivaltaa määritetä a- tai b-kohdan perusteella (CMP:n 158 §).

Perintöä koskevilla myöhemmissä menettelyissä alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka päätti perintömenettelyt (CMP:n 159 §).

Jos tuomioistuimen on perintöä koskevien menettelyjen aikana hyväksyttävä perijänä olevaa alaikäistä koskeva toimi, toimivalta oikeustoimen hyväksymisessä on sillä tuomioistuimella, jossa perintöä koskevia menettelyjä käydään (CMP:n 160 §:n 1 momentti).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **notariaatin säilytyspalveluihin** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella on rahavaroja, omaisuuseriä tai arvopapereita hallussaan pitävän notaarin sääntömääräinen kotipaikka (CMP:n 334 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **pankin tai ulkomaisen pankin konttorin myöntämän hävinneen arvopaperin lakisääteistä korvaamista**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella pankin tai ulkomaisen pankin konttorin sääntömääräinen kotipaikka on. Muutoin toimivalta asiakirjan lakisääteeseen korvaamiseen liittyvissä menettelyissä on kantajan yleisellä tuomioistuimella. Jos kantajalla ei ole yleistä tuomioistuinta Slovakian tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella maksupaikka sijaitsee (CMP:n 311 §).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erytistuomioistuinten toimivallasta säädetään CMP:n 22–33 §:ssä. Slovakiassa on erityistuomioistuinta, joilla on toimivalta seuraavissa asioissa:

- vekseliin ja sekkeihin liittyvät menettelyt
 - työhön liittyvät riidat
 - konkurssi- ja uudelleenjärjestelymenettelyt
 - teollisoikeuksiin liittyvät riidat
 - vilpilliseen kilpailuun ja tekijänoikeuksiin liittyvät riidat
 - taloudellisesta kilpailusta johtuvat riidat
 - välimesmenettelyihin liittyvät riidat
 - pörssisopimuksiin liittyvät riidat
 - sopimuksen pätemättömyyden määrittämistä, käyttöoikeusurakkaa koskevia sopimuksia tai puitesopimuksia koskevat riidat
 - kuluttaja-asioiden abstraktiin valvontaan liittyvät riidat
 - ydinvahinkojen korvaamista koskevat riidat
- l) asiat, jotka koskevat siviiliasioihin liittyviä, toisessa EU-jäsenvaltiossa määrättyjä suojatoimenpiteitä.

Päivitetty viimeksi: 16/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Suomi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Suomessa riita-asiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa. Erytistuomioistuimet ovat pääsääntöisesti joko muutoksenhakuasteita tai ne käsittelevät muita kuin yksittäisten kansalaisten nostamia kanteita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Suomessa käsiteltävissä siviilioikeudellisissa asioissa ensimmäisen asteen yleisenä tuomioistuimena toimii kärjäoikeus. Hovioikeudet ovat lähtökohtaisesti valitustuomioistuinta.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntö on, että kannaetta ajetaan vastaajan kotipaikan tai vakituisen asuinpaikan yleisessä alioikeudessa. Tämä koskee myös tilannetta, jossa vastaajana on oikeushenkilö. Vain pieni osa kanteista käsitellään muualla.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määrättyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tämä on mahdollista muun muassa seuraavissa tapauksissa:

Avioeroa, yhteiselämän lopettamista tai avioliiton pätevyttä taikka muuta kuin puolison kuoleman jälkeen toimitettavaa ositusta koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä jommallakummalla puolisoilla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Vastaajana olevan oikeushenkilön sivuliikkeen, osaston, edustuston tai muun sellaisen toimipaikan taikka yksityisen elinkeinonharjoittajan toimipaikan toimintaa koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä toimipaikka sijaitsee.

Kuluttajan elinkeinonharjoittajaa vastaan esittämä kuluttajansuojalainsäädäntöön perustuva vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä kuluttajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Markkinaoikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena teollis- ja tekijänoikeudellisia riita-, hakemus- ja valitusasioita.

Työsopimusta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä työ tavanmukaisesti tehdään. Jollei työtä tavanmukaisesti tehdä samassa tuomiopiirissä, työntekijän työnantajaa vastaan esittämä vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä työntekijän palvelukseensa ottaneen työnantajan toimipaikka sijaitsee.

Muuhun kuin sopimussuhteeseen perustuvaa vahingonkorvausta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirin alueella vahingon aiheuttanut toimi suoritettiin tai laiminlyöty toimi olisi ollut suoritettava, taikka vahinko ilmeni. Edellä tarkoitettu asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä korvausta vaativalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka, jos korvausvaatimus perustuu liikennevakuutuslakiin, potilasvahinkolakiin, tuotevastuulakiin, ympäristövahingonvakuutuksesta annettuun lakiin tai raideliikennevastuulakiin.

Kiinteää omaisuutta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä kiinteä omaisuus on.

Elatusapua koskeva vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä elatusapua vaativalla tai saavalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Jos kyseessä on rajat ylittävä tilanne, sovellettavaksi voivat tulla EU-asetuksiin tai kansainvälisissä sopimuksiin kirjatut toimivaltasäännöt.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Toimivaltainen tuomioistuin ei aina ole vastaajan kotipaikan tuomioistuin, vaan esimerkiksi:

Isyyden vahvistamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä äidillä tai lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Isyyden kumoamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella tai hakijan vastapuolella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka taikka jonka tuomiopiirissä jompikumpi oleskelee.

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista taikka toimintakelpoisuuden rajoittamista tai rajoituksen poistamista tai muuttamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä sillä, jonka etua on valvottava, on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapseksi ottamisen vahvistamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapseksi ottajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Jäämistöä tai kuolinpesää koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä vainajalla oli kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Asianosaisilla on tietyn edellytyksin mahdollisuus valita riita-asiaa (eivät hakemusasiasa) muu kuin normaalisti toimivaltainen tuomioistuin (alioikeus).

Kuluttajan, työntekijän taikka elatusapua vaativan tai saavan oikeutta saattaa asia oikeudenkäymiskaaren osoittaman tuomioistuimen tutkittavaksi ei voida rajoittaa oikeuspaikkasopimuksin, paitsi jos sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen.

Oikeuspaikkasopimus on tehtävä kirjallisesti ja se voi koskea tiettyä riitakysymystä tai tietystä oikeussuhteesta vastaisuudessa syntyviä riitoja.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Markkinaoikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena teollis- ja tekijänoikeudellisia riita-, hakemus- ja valitusasioita. Muilta osin erityistuomioistuintjärjestelmä ei ole kanneasioissa käytössä Suomessa kuin poikkeuksellisesti.

Linkkejä

Tuomioistuimet

Päivitetty viimeksi: 31/05/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Ruotsi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään tavallisesti yleisessä tuomioistuimessa. Kanne nostetaan toimivaltaisessa käräjäoikeudessa (*tingsrätt*).

On olemassa kaksi erikoistuomioistuinta, jotka käsittelevät tiettyjä luonteeltaan siviilioikeudellisia riita-asioita. Ne ovat työtuomioistuin (*Arbetsdomstolen*) ja markkinatuomioistuin (*Marknadsdomstolen*). Lisäksi tietyt käräjäoikeudet käsittelevät tiettyntyyppisiä oikeusasioita. Näiden tuomioistuinten toimivaltaa käsitellään vastauksessa [kysymykseen 3](#).

Lisätietoa yleisistä tuomioistuimista löytyy [täältä](#) ja erikoistuomioistuimista [täältä](#).

Tietyt siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään lainkäyttöelimissä, jotka eivät ole varsinaisia tuomioistuinta. Summaariseen menettelyyn kuuluvassa yksinkertaistetussa menettelyssä kruununvoutiviranomaiset (*kronofogdemyndighet*) voivat velvoittaa toisen osapuolen maksamaan tietyn määrän tai toteuttamaan muita toimenpiteitä. Viranomaisen ratkaisuun voidaan hakea muutosta käräjäoikeudessa. Tiettyntyyppiset huoneen- ja maanvuokrausta koskevat riita-asiat käsitellään huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnissa (*hyresnämnd, arrendenämnd*).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Yleisesti ottaen kaikkien siviilioikeudellisten asioiden käsittely aloitetaan alimmissa oikeusistuimissa, käräjäoikeudessa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntöisesti kanne nostetaan vastaajan kotipaikkakunnalla. Luonnollisen henkilön kotipaikan katsotaan olevan siellä, missä hän on kirjoilla. Ruotsin verovirastolta saa tietoja siitä, missä tietty ihminen on kirjoilla (p. (+46 (0)8 56 48 51 60). Oikeushenkilön kotipaikka määräytyy tavallisesti sen mukaan, missä sen hallitus toimii.

Vaikka henkilö ei asuikaan Ruotsissa, voi olla mahdollista kääntyä ruotsalaisen tuomioistuimen puoleen. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa missään, kanne voidaan nostaa siellä, missä hän oleskelee, tai tietyissä tapauksissa siellä, missä hänen kotipaikkansa on viimeksi ollut tai missä hän on viimeksi oleskellut.

Tietyissä siviilioikeudellisissa riita-asioissa kanne voidaan nostaa Ruotsissa, vaikka vastaajan kotipaikka olisi ulkomailla. Tällöin toimivallan kannalta on ratkaisevaa se, onko kyseisellä henkilöllä omaisuutta Ruotsissa tai onko asiaan liittyvä sopimus tehty Ruotsissa.

Kansainvälisten suhteiden osalta on tärkeää muistaa, että Ruotsin lainsäädäntöä tuomioistuinten toimivallasta voidaan soveltaa vain, jos Ruotsi on tuomioistuinten toimivaltainen, jos tuomioistuinten toimivaltaa koskevan kansainvälisen lainsäädännön mukaan ruotsalainen tuomioistuin on toimivaltainen. Tässä yhteydessä on otettava huomioon voimassa olevat kansainväliset oikeusvälineet. Ruotsin kannalta tärkeimmät

oikeusvälineet ovat Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus. Ne sääntelevät tuomioistuinten toimivaltaa, jos vastaajan kotipaikka sijaitsee valtiossa, joka kuuluu asetuksen tai yleissopimusten soveltamisalaan. Niissä myös korostetaan erityisesti, että toimivalta perustetaan, jonka mukaan maksuvelvollisuutta koskevan kanteen saa nostaa siellä, missä vastaajalla on omaisuutta, ei saa soveltaa henkilöön, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa tai yleissopimuksen allekirjoittaneessa valtiossa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

On olemassa useita toimivaltasäännöksiä, joiden mukaan kanne voidaan nostaa myös muussa kuin vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa. Lisäksi eri kansainvälisissä oikeusvälineissä, kuten Bryssel I -asetuksessa sekä Brysselin yleissopimuksessa ja Luganon yleissopimuksessa, on rinnakkaisia toimivaltamääräyksiä.

Tärkeimmät rinnakkaiset ruotsalaiset toimivaltasäännökset ovat seuraavat:

Vahinkoa kärsinyt henkilö saa nostaa kanteen siellä, missä vahinkoa aiheuttava teko tehtiin tai missä vahinko aiheutui. Säännöstä ei periaatteessa voida soveltaa silloin, kun kyse on sopimusrikkomuksesta. Rikoksen vuoksi nostettu vahingonkorvauskanne voidaan käsitellä rikoksesta nostetun syytteen yhteydessä.

Kuluttajilla on mahdollisuus haastaa elinkeinonharjoittaja oikeuteen omassa tuomioistuimessaan vähäisiä vaateita koskevissa kuluttaja-asioissa.

Sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuutta koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa siellä, missä sopimus on tehty. Sitä vastoin Ruotsin lainsäädännössä ei ole säännöstä, jonka mukaan toimivalta kuuluisi sopimuksen täytäntöönpanopaikan tuomioistuimelle.

Liiketoiminnassa syntyneitä riita-asiain koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa elinkeinonharjoittajaa vastaan siellä, missä toimipaikka sijaitsee.

Lapsen huoltajuutta, asumista ja tapaamisoikeutta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti siellä, missä lapsi asuu (ks. myös kohta Lapsen huolto – Ruotsi)

Lapsen elatusta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa, mutta kysymystä voidaan käsitellä myös toisessa tuomioistuimessa isyyttä, avioliittoa tai vanhempien vastuuta (lapsen huoltajuutta ja asumista) koskevien oikeusasioiden yhteydessä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Ruotsin lainsäädännössä on useita yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä, joiden mukaan kanne on nostettava tietyssä tuomioistuimessa. Lisäksi eri kansainväliset oikeusvälineet, kuten Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus, sisältävät yksinomaista toimivaltaa koskevia määräyksiä. Jos kanne, johon voidaan soveltaa jotakin näistä säännöistä, nostetaan toisessa tuomioistuimessa kuin siinä, jolla on yksinomainen toimivalta, kyseinen tuomioistuin ei saa käsitellä asiaa.

Tärkeimmät yksinomaista toimivaltaa koskevat ruotsalaiset säännökset ovat seuraavat:

Useimmat kiinteistöoikeudelliset riita-asiat on käsiteltävä kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Tietyt kiinteistöjä koskevat riita-asiat käsitellään kiinteistötuomioistuimessa taikka huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnassa. Myös näissä tapauksissa kiinteistön sijainnilla on ratkaiseva merkitys.

Perintöoikeudellisia kysymyksiä koskevan kanteen tutkii vainajan asuinpaikan tuomioistuin.

Avioliittoa ja ositusta koskevat riita-asiat käsitellään jommankumman osapuolen asuinpaikan tuomioistuimessa.

Kun työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin tutkivat riita-asiaa, ei ole mahdollista kääntyä vastaajan asuinpaikan yleisen tuomioistuimen puoleen.

Ympäristöoikeutta, merioikeutta ja immateriaalioikeutta koskeviin riita-asioihin sovelletaan useissa tapauksissa erityissäännöksiä, joiden mukaan vain yksi tuomioistuin on toimivaltainen.

Svean hovioikeudella (*Svea hovrätt*) on yksinomainen toimivalta käsitellä tiettyjä ulkomaisten ratkaisujen täytäntöönpanoa koskevia pyyntöjä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia, että riita-asiaa koskevan kanteen voi nostaa tai se tulee nostaa tietyssä tuomioistuimessa. Tätä sopimusta kutsutaan oikeuspaikkasopimukseksi eli prorogaatiosopimukseksi. Sopimuksen tulee olla kirjallinen. Sopimus voi merkitä sitä, että ainoastaan yhdellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. On myös mahdollista sopia, että toimivalta osoitetaan jollekin muulle tuomioistuimelle kuin sille, joka olisi toimivaltainen tavanomaisten toimivaltasäännösten mukaisesti. Osapuolet voivat myös sopia useiden tuomioistuinten toimivaltaisuudesta.

Tuomioistuin, jolle osapuolet ovat osoittaneet toimivallan, on periaatteessa velvollinen käsittelemään oikeusasian, jos asia on pantu vireille tässä tuomioistuimessa. Näin ei kuitenkaan ole, jos sopimus on jonkin yksinomaista toimivaltaa koskevan säännöksen vastainen. Jos jokin osapuoli katsoo, ettei prorogaatiosopimus ole lainvoimainen, tuomioistuimen on tutkittava tämä väite, mikä voi johtaa siihen, ettei tuomioistuimesta tule toimivaltaista.

Tuomioistuimesta, joka ei muutoin ole toimivaltainen, tulee toimivaltainen, jos vastaaja ei vastusta kanteen nostamista väärässä tuomioistuimessa. Tätä kutsutaan ns. hiljaiseksi toimivallan määräytymiseksi. Näin ei kuitenkaan käy, jos on olemassa yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä.

Tuomioistuimen on tutkittava ne omasta aloitteestaan. Sen sijaan tuomioistuimen ei tarvitse tutkia omasta aloitteestaan, onko kanne nostettu pääsäännön, rinnakkaisten toimivaltasäännösten tai prorogaatiosopimuksen vastaisesti. Väite, jonka mukaan tuomioistuin ei ole toimivaltainen, on esitettävä silloin, kun osapuoli ilmaisee itseään oikeusasiassa ensimmäistä kertaa. Jos vastaaja ylipäänsä ei ilmaise itseään oikeusasiassa ja tuomioistuin antaa yksipuolisen tuomion, tuomioistuimen on tehtävä tietty tutkimus omasta toimivaltaisuudestaan.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Siviilioikeudellisia riita-asioita käsitellään myös kahdessa erikoistuomioistuimessa. Ne ovat työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin. Työtuomioistuin käsittelee työriitoja eli riita-asioita, jotka koskevat työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta. Markkinatuomioistuin käsittelee kilpailu- ja markkinointioikeutta koskevia asioita.

Tietyt käräjäoikeudet käsittelevät tiettytyyppisiä siviilioikeudellisia asioita. Ruotsin käräjäoikeuksista viisi on maa- ja ympäristötuomioistuuja. Ne käsittelevät ympäristökaaren alaisia oikeusasioita sekä pakkolunastusta ja kiinteistönmuodostusta koskevia oikeusasioita. Merioikeudellisia kysymyksiä käsittelee seitsemän käräjäoikeutta, jotka ovat merioikeustuomioistuuja. Immateriaalioikeudellisista riita-asioista, erityisesti patentista, on olemassa erityisiä säännöksiä, joiden mukaan Tukholman käräjäoikeudella on näissä asioissa yksinomainen toimivalta.

Päivitetty viimeksi: 12/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Englanti ja Wales

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Riita-asiaa käsittelevä tuomioistuin määritetään riita-asian luonteen perusteella. Siviilioikeudellisia riita-asioita käsitellään yleensä joko alemman oikeusasteen siviilituomioistuimessa (*County Court*) tai ylempään oikeusasteen tuomioistuimessa (*High Court*). Määräviä tekijöitä ovat kanteen arvo ja riita-asian monimutkaisuus. Valtion ja yksilön välisiä asioita sekä tiettyjä asioita (kuten työläinsäädäntöä) käsitellään yleensä erikoistuneissa hallintotuomioistuimissa (*tribunal*). Tietoa eri *tribunal*-tuomioistuimista on saatavilla [oikeusministeriön verkkosivustolla](#).

Joillakin *County Court* tuomioistuinten oikeuskäsittelykeskuksilla on yksinomainen toimivalta siviilioikeudellisissa asioissa, kun taas toisilla on "erityistoimivalta", jonka avulla ne voivat käsitellä tapauksia, joihin liittyy varallisuus- ja kauppaj- tai teknologia- ja rakennuslainsäädäntöä. Lisäksi *High Court* tuomioistuin, jonka kotipaikka on Lontoossa, ylläpitää piirikirjaamoita (*District Registry*) monilla maan keskeisillä alueilla. Piirikirjaamot mahdollistavat sen, että pätevä tuomari voi käsitellä *High Court* tuomioistuimen asioita Lontoon ulkopuolella. Hallintotuomioistuin (*Administrative Court*) edustaa *High Court* tuomioistuinta tietyissä alueellisissa keskuksissa. [1] *High Court* tuomioistuimesta esitetään tarkempi kuvaus jäljempänä.

Koska toimivaltaisuuteen liittyy usein erityissääntöjä – esimerkiksi joitakin työoikeuteen liittyviä asioita käsitellään *County Court* tuomioistuimessa eikä työtuomioistuimessa (*Employment Tribunal*) –, on suositeltavaa pyytää neuvoa ennen kanteen nostamista. Lisätietoja on saatavilla myös [oikeusministeriön verkkosivustolla](#).

[1] Cardiff, Bristol, Birmingham, Leeds ja Manchester.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Yksityisoikeudellisia asioita säännellään menettelysäännöillä, joita kutsutaan [siviiliprosessisäännöiksi](#) (*Civil Procedure Rules*) ja joiden tueksi on annettu sääntöjen tulkintaa koskevia käytännön ohjeita. Siviiliprosessisääntöjen [7 osan](#) käytännön ohjeessa määritetään, millä oikeusasteella asiat olisi pantava vireille. *County Court* tuomioistuimen ja *High Court* tuomioistuimen toimivallan tärkeimpiä erottavia tekijöitä ovat kanteen arvo ja sen monimutkaisuus. Perussäännön mukaan alle 100 000 punnan vaatimukset käsitellään *County Court* tuomioistuimessa ja sitä suuremmat vaatimukset *High Court* tuomioistuimessa. Lisäksi siviiliprosessisääntöjen 8 pf osassa on menettely sellaisia tapauksia varten, joissa vaatimus koskee muuta kuin rahaa. Tässä tapauksessa toimivalta määräytyy aihealueen ja asian monimutkaisuuden perusteella.

Rahamääräiset vaatimukset kohdistetaan eri menettelyihin (*track*) niin, että vähäisten vaatimusten menettelyssä (*Small Claims Track*) käsitellään enintään 10 000 punnan vaatimukset, kun taas 10 000–25 000 punnan vaatimukset käsitellään nopeutetussa menettelyssä (*Fast Track*). Asiat, jotka eivät kuulu kumpaankaan näistä, käsitellään *Multi Track* -menettelyssä. On huomattava, että asioiden jakaminen eri menettelyihin on tuomioistuimen tehtävä, ja mikään ei estä tuomaria käyttämästä asianhallintavaltuuksiaan asioiden osoittamiseksi tiettyyn menettelyyn tai tiettyyn tuomioistuimeen. Tarkempi selitys on [käytännön ohjeissa](#).

High Court tuomioistuin jakautuu kolmeen erityyppisiin tapauksia käsittelevään osastoon:

Queen's Bench Division käsittelee hyvin monenlaisia siviiliasioita, kuten vahingonkorvauskanteita, jotka liittyvät sopimusrikkomuksiin, oikeudenloukkauksiin, kunnianloukkauksiin, kauppariitoin tai merioikeudellisiin asioihin (muun muassa alusten yhteentörmäyksiin, lastin vahingoittumiseen ja pelastustoimiin liittyvät siviilikanteet). Lisäksi siihen on nyt sisällytetty virallisten tuomareiden tuomioistuin (*Official Referees Court*) [teknologia- ja rakennusoikeustuomioistuimen](#) (*Technology and Construction Court*) alaisuuteen. Sillä on myös valvontatehtävä, joka liittyy monenlaisiin tuomioistuihin, *tribunal*-tuomioistuihin ja elimiin tai julkisia tehtäviä hoitaviin yksityishenkilöihin (mukaan lukien hallituksen ministerit) hallintotuomioistuimen välityksellä niin kutsutussa oikeudellisessa tarkastelussa (*Judicial Review*), jolla varmistetaan, että näiden elinten tai yksilöiden tekemät päätökset tehdään asianmukaisesti ja laillisesti eivätkä ne ylitä parlamentin suoma toimivaltaa.

Chancery Division on erikoistunut varallisuus- ja oikeudellisiin asioihin, kuten kuolinpesien hoitoon, testamenttien tulkintaan, maksukyvyttömyystapauksiin, verokumppanuuksiin, patenteihin ja yhtiö- ja osakkuusriitoin. Äskettäin perustettu [immateriaalioikeuksia käsittelevä tuomioistuin #_ftn1](#) [1] (*Intellectual Property Enterprise Court*) kuuluu myös varallisuus- ja oikeudellisen osaston toimivaltaan.

Family Division käsittelee avioeroasioita ja perheoikeudellisia asioita, lapsen asemaan liittyviä tapauksia, kuten adoptioita, kiistattomia testamentteja sekä ilman testamenttia kuolleiden henkilöiden kuolinpesien jakamista.

High Court tuomioistuimen tiedot ovat saatavilla myös [oikeusministeriön verkkosivustolla](#).

Jos olet epävarma siitä, mikä on oikea tuomioistuin, pyydä oikeudellista neuvontaa tai tutustu [oikeusministeriön verkkosivustoon](#).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kuten edellä mainittiin, *County Court* tuomioistuinten vaatimukset toimitetaan nyt yleensä keskitetysti, minkä jälkeen ne lähetetään oikeuskäsittelykeskuksiin, kun oikeuskäsittely on tarpeen. Siviiliprosessisääntöjen 26 osan 2A kohdan 2 alakohdan mukaan asia olisi siirrettävä *County Court* tuomioistuimen oikeuskäsittelykeskukseen, joka on sillä alueella, jossa vastaajalla on kotipaikka tai jossa hän harjoittaa liiketoimintaa. Vastaavasti kumpi tahansa osapuoli voi hakea asian käsittelyä tietyssä oikeuskäsittelykeskuksessa. Kun otetaan huomioon erityistuomioistuimen toimivalta, osoitettu oikeuskäsittelykeskus ei välttämättä ole erityistuomareita koskevan vaatimuksen vuoksi kummankaan osapuolen kotipaikka.

Lisäksi on olemassa tietyntyyppisiä toimia, joiden käsittely on rajattu tiettyyn paikkakuntaan, kuten maanomistusta koskevat vaatimukset, kuluttajaluottolain (*Consumer Credit Act*) mukaiset vaatimukset tai tavaroiden palauttamista koskevat vaatimukset. Tässä tapauksessa vaatimus on pantava vireille siellä, missä henkilö, jonka hallussa tavara on, asuu tai harjoittaa liiketoimintaa. Näistä poikkeuksista on lisätietoja Englannin ja Walesin [siviiliprosessisääntöjen](#) 55 ja 7 osassa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Perussääntöä koskevien poikkeusten nojalla asia voidaan käsitellä tuomioistuimessa, joka on tarkoituksenmukainen sen käsittelemiseksi, kun otetaan huomioon asian luonne, käytettävissä olevat tuomarit ja käsittelypaikkaa koskevat osapuolten toiveet.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Perussääntönä on, että asia siirretään sen *County Court* tuomioistuimen käsiteltäväksi, jonka alueella vastaajalla on asuinpaikka tai jossa vastaaja harjoittaa liiketoimintaa, jos asia on tarpeen saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Osapuolet voivat kuitenkin valita, missä tuomioistuimessa ne haluavat, että asia käsitellään, toimittaessaan suuntaa-antavat kyselylomakkeet (*directions questionnaire*). Tuomioistuin päättää, hyväksyykö se asian siirtämisen. Joitakin Lontoon *High Court* tuomioistuimeen toimitettuja vaatimuksia voidaan käsitellä jossakin monista piirikirjaamoista. Lisätietoja asioiden siirtämisestä on [siviiliprosessisääntöjen](#) 30 osassa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kuten edellä mainittiin, yleinen oikeusasteen määrittävä tekijä on vaatimuksen arvo tai monimutkaisuus. Osapuolet voivat esittää käsittelypaikkaan liittyvän toiveensa suuntaa-antavassa kyselylomakkeessa, mutta tuomioistuin tekee lopullisen päätöksen. Kantaja ei valitse, missä tuomioistuimessa asia käsitellään. Lisäksi siviiliprosessisääntöjen 2.7 osan nojalla tuomioistuimella on ehdoton harkintavalta käsitellä aiheelliseksi katsomiaan asioita. Lisätietoja on [siviiliprosessisäännöissä](#).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Edellä kuvataan *High Court* tuomioistuimen eri osastojen vastualueet ja perheasioita käsittelevien tuomioistuinten yksityiskohdat.

Lisätietoja on saatavilla oikeusministeriön verkkosivuston [County Court tuomioistuimia](#) ja [High Court tuomioistuinta](#) käsittelevillä sivuilla.

Linkkejä

[Oikeusministeriö](#)

Päivitetty viimeksi: 16/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Pohjois-Irlandi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Useimmat siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat käsitellään Pohjois-Irlannissa High Court- tai County Court tuomioistuimissa. Alemman oikeusasteen tuomioistuimilla (*Magistrates Court*) on toimivalta tietyissä siviilioikeudellisissa asioissa, kuten vähäisten velkojen perinnässä sekä perheoikeudellisissa asioissa.

Lakisääteiset tribunal-tuomioistuimet käsittelevät eri aiheita, kuten maahanmuuttoa, verotusta, mielenterveyttä, sosiaalietuuksia ja liikennettä. Joidenkin tribunal-tuomioistuinten toimivalta kattaa koko Yhdistyneen kuningaskunnan. Näistä on saatavilla tietoa Pohjois-Irlannin oikeusviraston verkkosivustolta. Joidenkin tribunal-tuomioistuinten toimivalta puolestaan kattaa vain Pohjois-Irlannin. Tällaisiin kuuluvat esimerkiksi tietyt työoikeudellisia asioita käsittelevät työtuomioistuimet (*Fair Employment and Industrial Tribunals*).

Tuomioistuinten toimivaltaa koskevaan kysymykseen ei aina ole selkeää vastausta. Tämän vuoksi on aina hyvä ottaa yhteyttä asianajajaan ennen oikeudellisen menettelyn vireillepanoa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Harkitse aina tarvittaessa oikeudellisen neuvonnan hankkimista siitä, mikä on oikea tuomioistuin asian vireillepanoa varten.

Jos vaateesi on alle 30 000 puntaa ja se koskee huolimattomuuden seurauksena aiheutunutta vahinkoa tai sopimusrikkomusta, oikeudenkäynti olisi pantava vireille County Court tuomioistuimessa, ellei toisin neuvota. Kaikki 30 000 puntaa ylittävät vaateet olisi esitettävä High Court tuomioistuimessa.

Tietyt enintään 3 000 punnan arvoiset vaateet voidaan käsitellä County Court tuomioistuimessa vähäisiin vaateisiin sovellettavassa menettelyssä (*small claims procedure*), joka on yksinkertainen ja vapaamuotoinen tapa ratkaista riita-asioita – usein ilman asianajajaa. Vähäisiä vaateita koskevaa menettelyä käsittelevä esite on saatavilla Pohjois-Irlannin oikeushallinnon verkkosivustolta.

Perheoikeudellisia asioita voidaan käsitellä joko Magistrates' Court tuomioistuimissa, County Court tuomioistuimessa tai High Court tuomioistuimessa asian luonteesta riippuen.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Magistrates' Court- ja County Court tuomioistuinten toimivalta kattaa koko Pohjois-Irlannin. Näiden tuomioistuinten toimivalta-alue määritetään kolmen hallintotuomioistuinpiirin perusteella. Hallintotuomioistuinoppaan voi ladata Pohjois-Irlannin oikeushallinnon verkkosivustolta osoitteessa <http://www.courtsni.gov.uk/en-GB/Documents/Single%20Jurisdiction%20Internet%20Info%20Agreed.pdf>

High Court tuomioistuimen toimivalta kattaa koko Pohjois-Irlannin.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Menettely olisi yleensä pantava vireille tuomioistuimessa, jonka toimivalta kattaa vastaajan asuinpaikan tai paikan, jossa tämä harjoittaa liiketoimintaa, tai tuomioistuimessa, jonka toimivalta kattaa alueen, jossa kanteen perusteena oleva toimi tapahtui (tosin teknisesti vireillepano on mahdollista missä tahansa tuomioistuinpiirissä).

Sopimusasioissa asianmukainen tuomioistuin riippuu sopimuksen luonteesta. Esimerkiksi työsopimusta koskevan riita-asian käsittely voi kuulua County Court tuomioistuimelle tai työtuomioistuimelle.

Perheoikeudellisia asioita, kuten vanhempainvastuuseen liittyviä asioita, käsitellään joko Magistrates' Court tuomioistuimissa, County Court tuomioistuimessa tai High Court tuomioistuimessa asian luonteesta riippuen.

Vahingonkorvauskanteet kuuluvat yleisen toimivaltasäännön soveltamisalaan, kuten myös rikosoikeudellisista menettelyistä johtuvat siviilioikeudelliset kanteet. On kuitenkin olemassa myös rikosten uhrien korvauksia koskeva järjestely, josta saa lisätietoja korvauksyksiköstä (*Compensation Services*) (ks. linkki jäljempänä).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tällaista vaatimusta ei sovelleta. Menettely voidaan kohteesta riippumatta panna vireille missä tahansa hallintotuomioistuinpiirissä (vaikka ne tavallisesti pannaan vireille siinä tuomioistuinpiirissä, joka kattaa vastaajan asuinpaikan tai paikan, jossa tämä harjoittaa liiketoimintaa, tai joka kattaa alueen, jossa kanteen perusteena oleva toimi tapahtui).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Asianosaiset eivät voi siirtää toimivaltaa toiselle tuomioistuimelle.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Tiedot tribunal-tuomioistuinta, joiden toimivalta kattaa koko Yhdistyneen kuningaskunnan, esitetään Englannin ja Walesin oikeushallinnon ja oikeusministeriön verkkosivustoilla.

Pohjois-Irlannin tuomioistuimia ja useimpia tribunal-tuomioistuimia koskevat esitteet ovat saatavilla Pohjois-Irlannin oikeushallinnon (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*) verkkosivustolla.

Työtuomioistuinten toimivaltaa koskevat tiedot esitetään työtuomioistuinten (*Industrial Tribunals and Fair Employment Tribunal*) verkkosivustolla.

Linkkejä

- [Pohjois-Irlannin oikeushallinto \(*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*\)](#)
- [Tribunal-tuomioistuimet \(Her Majesty's Court Service – Englanti ja Wales\)](#)
- [Tribunal-tuomioistuimet \(Oikeusministeriö\)](#)
- [Työtuomioistuimet \(*Industrial Tribunals and Fair Employment Tribunal*\)](#)
- [Korvausyksikkö \(*Compensation Services*\)](#)

Päivitetty viimeksi: 14/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Skotlanti

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Skotlannin kaksi pääasiallista siviilituomioistuinta ovat Sheriff Court (myös muutoksenhakutuomioistuin Sheriff Appeal Court) sekä Court of Session. On kuitenkin myös joitakin erikoistuomioistuimia, jotka ovat toimivaltaisia vain tietyntyökaltaisissa asioissa. Niihin kuuluvat Court of the Lord Lyon, Court of Exchequer, Election Petition Court, Sheriff Personal Injury Court (joka on osa Sheriff Courtia) sekä Scottish Land Court. On myös joitakin lakisääteisiä tribunal-tuomioistuimia.

Tribunal-tuomioistuimet

Yhdistyneessä kuningaskunnassa perustettiin tuomioistuinta vuonna 2007 annetulla täytäntöönpanolalla (*Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007*) useimpia Yhdistyneen kuningaskunnan tuomioistuimia koskeva yhdenmukaistettu tuomioistuinten järjestelmä, jossa tuomioistuimet jaetaan First-tier Tribunal- ja Upper Tribunal tuomioistuihin. First-tier Tribunal ja Upper Tribunal on kumpikin jaettu jaostoihin (*chamber*) aihepiirin mukaan siten, että jaostot kokoavat yhteen samankaltaisia lainkäytön osa-alueita. Tarkempia tietoja tribunal-tuomioistuinta on oikeushallinnon verkkosivustolla [Her Majesty's Courts and Tribunals Service](#).

Joitakin tribunal-tuomioistuimia on hajautettu Skotlantiin. Useimpia tribunal-jaostoja johtaa oma puheenjohtaja, ja kullakin jaostolla on oma täytäntöönpanovalta. Toimivallan osa-alueita on useita (esimerkiksi pysäköintivirhemaksusta tehtävät valitukset tai vakavista mielenterveyshäiriöistä kärsivien henkilöiden toimittaminen pakkohoitoon ja heidän liikkumisvapautensa rajoittaminen). Skotlannin tribunal-tuomioistuinten päätöksiin haetaan muutosta Skotlannin siviilituomioistuimissa (*Civil Court*). Valituksia voivat käsitellä Sheriff Court tuomioistuin ja ylin siviilituomioistuin Court of Session. Skotlannin tribunal-tuomioistuinta vuonna 2014 annetulla lailla (*The Tribunals (Scotland) Act 2014*) perustettiin Skotlantiin First-tier Tribunal ja Upper Tribunal hajautettuja tribunal-tuomioistuimia varten. Skotlannin ylin tuomari (*Lord President*) johtaa Skotlannin tribunal-tuomioistuimia. Ylin tuomari on siirtänyt osan tehtävistään Skotlannin tribunal-tuomioistuinten presidentille. Malli on samankaltainen kuin edellä kuvattu Yhdistyneen kuningaskunnan malli. Skotlannin Upper Tribunal käsittelee pääosan First-tier Tribunalin päätöksistä tehdyistä valituksista, jolloin valitusten käsittely poistuu muiden tuomioistuinten toimivallasta. Ensimmäiset tuomioistuimet on määrä siirtää uuteen järjestelmään joulukuussa 2016. Skotlannin First-tier Tribunalin ja Skotlannin Upper Tribunalin hallinnoinnista vastaa Skotlannin oikeushallinto Scottish Courts and Tribunals Service.

Lisätietoja on saatavilla [Skotlannin oikeushallinnon](#) ja [Skotlannin hallituksen](#) verkkosivustoilla.

Court of the Lord Lyon

Lord Lyon King of Arms on yksi Skotlannin korkeimmista virkamiehistä (*Officers of State of the Kingdom of Scotland*) ja kuningattaren neuvonantaja vaakuna-, suku- ja seremonia-asioissa. Hän käyttää kruunun toimivaltaa vaakuna-asioissa, valvoo heraldiikkaa koskevan lainsäädännön soveltamista ja ratkaisee nimiin, suvun edustamiseen ja päämiehenä toimimiseen liittyvät kysymykset.

Court of Exchequer

Court of Session tuomioistuin hoitaa Skotlannissa veroasioita käsittelevän tuomioistuimen (*Court of Exchequer*) tehtäviä. Se käsittelee pääasiassa tuloveroa käsittelevien Yhdistyneen kuningaskunnan asiameiesten (*Special Commissioners of Income Tax*) ratkaisemia verovelvollisuuskysymyksiä koskevia valituksia.

Election Petition Court

Tässä tuomioistuimessa kaksi Court of Session tuomioistuimen tuomaria käsittelee parlamentin jäsenten ja Skotlannin parlamentin jäsenten vaalista esitettyjä vetoituksia, jotka koskevat lainvastaisuutta tai väärinkäytöksiä.

Scottish Land Court

Tämä tuomioistuin käsittelee pääasiassa maatalousmaan vuokrausta ja pienviljelyä (eräänlainen pientila) koskevia riitoja. Sen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat oikeusoppineita ja kaksi muuta jäsentä maanviljelijöitä. Sitä voidaan pyytää vahvistamaan maatalojen ja pientilojen vuokrat. Se toimii myös muutoksenhakuelimenä pientiloja sääntelevän elimen päätösten osalta. Se käsittelee myös muutoksenhakuja, jotka koskevat Skotlannin hallituksen päätöksiä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan järjestelmästä tukia saaville maanviljelijöille määrättävistä seuraamuksista, sekä joitakin ympäristökysymyksiä koskevia muutoksenhakuja.

Skotlannin Lands Tribunal

Tällä tribunal-tuomioistuimella on presidentti ja kolme jäsentä, joilla on tunnustettua asiantuntemusta oikeuden ja maanmittauksen alalta. Lands Tribunal -tuomioistuimen presidentti on myös Scottish Land Court tuomioistuimen puheenjohtaja.

Lands Tribunal -tuomioistuimella on seuraavat pääasialliset tehtäväalueet:

- omistusoikeuteen liitettyjen ehtojen purkaminen tai muuttaminen
- kaupungin tai kunnan vuokralaisten oikeus ostaa vuokraamansa asunto
- riitautettu korvaus julkisten rakennusurakoiden aiheuttamasta maan pakkolunastuksesta tai arvonmenetyksestä
- muiden kuin kotitaloustilojen verotusarvon arviointi
- Skotlannin rekisteriviranomaista vastaan esitetyt valitukset
- valitukset, jotka koskevat maa-alueiden arvonmääritystä etuosto-oikeuteen perustuvan oston yhteydessä
- toimiminen sovittelijana asioissa, jotka on saatettu vapaaehtoisesti sen käsiteltäväksi tai jotka osapuolet ovat yhdessä saattaneet sen käsiteltäväksi.

Henkilövahinkoasioita käsittelevä Sheriff Personal Injury Court

Henkilövahinkoja käsittelevä Sheriff Personal Injury Court on henkilövahinkojen kansallinen asiantuntijakeskus. Tässä Edinburghissa sijaitsevassa tuomioistuimessa voidaan nostaa kanteita henkilövahinkotapauksissa, joissa kannevaatimus on yli 5 000 Englannin puntaa. Minkä tahansa suuruisen henkilövahinkokanteen voi puolestaan nostaa paikallisessa Sheriff Court tuomioistuimessa. Työtapatuuriin sovelletaan erityissäännöistä, jonka mukaan yli

1 000 punnan suuriset vaatimukset voidaan esittää suoraan Sheriff Personal Injury Court tuomioistuimessa, samoin tämän alle jäävät vaatimukset, jos paikallinen tuomari (Sheriff) katsoo tapausten olevan riittävän merkittäviä tai vaativia. Court of Session ei enää käsittele alle 100 000 punnan suuruisia henkilövahinkokanteita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Skotlannissa sekä Sheriff Court (alempi oikeusaste) että Court of Session tuomioistuimen Outer House (ylempi oikeusaste) toimivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina siviilioikeudellisissa menettelyissä.

Sheriff Court tuomioistuimella on laaja toimivalta siviilioikeudellisissa asioissa. Se käsittelee kaikki velkaa tai vahingonkorvauksia koskevat kanteet ilman rahamääräistä ylärajaa. Kanteet, joiden rahamääräinen arvo ilman korkoja ja kuluja on enintään 100 000 puntaa, on pantava vireille Sheriff Court tuomioistuimessa. Sheriff Court tuomioistuimen yksinomaista toimivaltaa laajennettiin syyskuussa 2015 rahamääräiseltä arvoltaan 5 000 punnan kanteista 100 000 punnan kanteisiin.

Sheriff Court -tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle jäävät seuraavat Court of Session -tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat aiheet: hallinnollisten päätösten laillisuusvalvonta, hakemusten perusteella annettavat ratkaisut (vakuusoikeus kiinteään omaisuuteen), kumoamiskanteet (mutta vain päätöksen vaikutuksen mitätöimisen osalta) ja sellaisten yritysten purkamista koskevat hakemukset, joiden maksettu pääoma ylittää 120 000 puntaa. Asiat, joissa sovelletaan yksityisoikeuden alaa koskevaa vuoden 1980 Haagin yleissopimusta kansainvälisestä lapsikaappauksesta, käsitellään Court of Session tuomioistuimessa.

Asia voidaan siirtää Sheriff Court tuomioistuimesta Court of Session tuomioistuimeen asianosaisen aloitteesta, jos tuomari (Sheriff) katsoo, että tämä on asianmukaista asian tärkeyden tai vaikeuden vuoksi. Court of Session tuomioistuin voi puolestaan sallia asian palauttamisen sille perustellusta syystä.

Joitakin asioita voidaan myös siirtää Court of Session tuomioistuimesta Sheriff Court tuomioistuimeen.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Useimmissa siviilioikeudellisissa menettelyissä toimivalta määräytyy vuonna 1982 toimivallasta ja tuomioista siviilioikeudellisissa asioissa annetun lain (*Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982*) perusteella. Skotlannin toimivaltasääntöjen keskeisen periaatteen mukaan kanne henkilöä vastaan, oli paikka kyse oikeushenkilöstä tai luonnollisesta henkilöstä, nostetaan sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä tällä on kotipaikka.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Edellä esitetyn perussäännön lisäksi voi olla mahdollista valita tuomioistuin, jossa kanne nostetaan.

Esimerkkejä tästä:

Sopimus

Henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne myös sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä.

Sopimukseen perustumaton vahingonkorvaus

Henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne myös sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui tai saattaa sattua.

Elatusvelvollisuus

Elatusvelvollisuutta koskevissa asioissa tuomioistuin on toimivaltainen, jos se on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka, tai jos elatusapusaatava liittyy tuomioistuimessa vireillä olevaan henkilön asemaa koskevaan menettelyyn ja jos se on toimivaltainen ratkaisemaan tämän asian.

Sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa koskeva riita-asia

Tässä toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa sivuliike, agentuuri tai muu toimipaikka sijaitsee.

Perheoikeus

Avioeron, tapaamisoikeuden ja lapsen asuinpaikan sekä vanhempainvastuun ja oikeuksien kaltaisissa asioissa noudatetaan yleensä Skotlannissa sovellettavia alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä, eli asia käsitellään lapsen kotipaikassa, yleensä Sheriff Courtissa. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, erityisesti tilanteissa, jossa jommallakummalla tai kummallakin asianosaisella on yhteyksiä muuhun oikeudenkäyttöalueeseen kuin Skotlanttiin. Harkitse aina tarvittaessa tuomioistuinten toimivaltaa koskevan oikeudellisen neuvonnan hankkimista.

Henkilövahingot

Syyskuusta 2015 alkaen seuraaviin tuomioistuihin on sovellettu uusia toimivaltajärjestelyjä: Sheriff Personal Injury Court, Sheriff Court ja Court of Session.

Katso yksityiskohtaisempia tietoja muualta tällä tietosivulla.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tietynyttyypisissä oikeudenkäynneissä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta riippumatta kotipaikkaa koskevista tai muista toimivaltasäännöistä. Nämä ovat:

Asiassa, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden vuokrasopimusta, yksinomainen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimilla, jossa kiinteistö sijaitsee. Kuitenkin asiassa, joka koskee kiinteän omaisuuden vuokraamista tilapäiseen yksityiskäyttöön enintään kuudeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi, toimivalta on myös sen paikkakunnan tuomioistuimilla, jossa vastaajalla on kotipaikka, edellyttäen, että vuokralainen ja vuokranantaja ovat luonnollisia henkilöitä ja että vuokranantajalla ja vuokralaisella on kotipaikka samassa valtiossa.

Asiassa, joka koskee yhtiön tai muun oikeushenkilön pätevyyttä, mitättömyyttä tai purkamista, yksinomainen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimilla, jossa yhtiön tai oikeushenkilön kotipaikka on.

Asiassa, joka koskee julkiseen rekisteriin tehtyjen merkintöjen pätevyyttä, yksinomainen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimilla, jossa rekisteriä pidetään.

Asiassa, joka koskee tuomioiden täytäntöönpanoa, yksinomainen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimilla, jossa tuomio on pantu tai on määrä panna täytäntöön.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Toimivaltaa voidaan laajentaa, jos henkilö hyväksyy nimenomaisesti sen, että tietty tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään hänen asiansa, tai saapuu haastettuna oikeuteen eikä kiistä tuomioistuimen toimivaltaisuutta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Skotlannissa erikoistuomioistuinten käyttö on tarkkaan rajattua, ja vastauksessa kysymykseen 1 kuvataan yksityiskohtaisesti, minkälaisia asioita niissä käsitellään. Monissa tapauksissa siviilioikeudellinen asia käsitellään joko Sheriff Court - tai Court of Session tuomioistuimessa. On joka tapauksessa suositeltavaa hakea oikeudellista neuvontaa asian vireille panemisesta, myös siitä, kuuluuko sen ratkaiseminen erikoistuomioistuimelle.

Yleistietoa Skotlannin tuomioistuimista on saatavilla Skotlannin oikeushallinnon (*Scottish Courts and Tribunals Service*) verkkosivustolla.

Linkkejä

[Skotlannin oikeushallinto \(Scottish Courts and Tribunals Service\)](#)

Päivitetty viimeksi: 13/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Gibraltar

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat käsitellään Gibraltarissa pääasiassa korkeimmassa oikeudessa (*Supreme Court*). Korkein oikeus on jaettu eri tuomioistuihin, mutta Gibraltarin koon vuoksi kirjaamoita on vain yksi. (Magistrates Court tuomioistuimella on rajallinen toimivalta joissakin perheoikeudellisissa asioissa.)

Joissakin työolainsäädäntöön liittyvissä asioissa kanne voidaan nostaa työtuomioistuimessa. Erityistuomioistuihin kutsutaan koolle myös käsittelemään muun muassa mielenterveyteen liittyviä asioita, tuloveroja koskevia muutoksenhakuja tai sosiaaliturvaa koskevia muutoksenhakuja.

Lisäohjeita on saatavilla korkeimman oikeuden kirjaamosta (*Supreme Court Registry*) osoitteesta 277 Main Street, Gibraltar, puhelinnumero (+350) 200 75608.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuihin (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Pääasiassa vain Gibraltarin korkein oikeus käsittelee siviilioikeudellisia asioita. (Magistrates Court tuomioistuimella on rajallinen toimivalta joissakin perheoikeudellisissa asioissa.)

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Gibraltarin koon vuoksi sisäistä alueellista toimivaltaa koskeva kysymys ei ole relevantti.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Gibraltarissa on vain yksi korkein oikeus.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Gibraltarissa on vain yksi korkein oikeus.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Gibraltarissa on vain yksi korkein oikeus.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erikoistuomioistuimet on perustettu lailla. Sinun olisi pyydettävä neuvoja paikalliselta asianajajalta tai kansalaisten neuvontavirastosta (*Citizens Advice Bureau*), jos katsot, että kanteesi olisi nostettava erikoistuomioistuimessa.

Päivitetty viimeksi: 15/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.